ਕੈਨੇਡੀਅਨ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
ਸੱਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੋਚ
CANADIAN PUNJAB TIMES
Funded by the Government of Canada | Financé par le gouvernement du Canada | Canada
SINCE : 2007
: www.thepunjabtimes.ca
: canadianpunjabtimes@gmail.com
Vol - 19 | 20 June, 2025 | C | ੬ ਹਾੜ੍ਹ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਸੰਮਤ ੫੫੭ | Ph.: 604-338-7310 | FAX : 604-572-3638 | /canadianpunjabtimes

New Location
Punjab Insurance Agency Inc.
Super Visa Insurance
ਸੁਪਰ ਵੀਜ਼ਾ ਵਿਜ਼ਟਰ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ
ਲਾਈਫ਼ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ • ਟਰੈਵਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ • ਡਿਸੇਬਿਲਟੀ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ • ਵਿਜ਼ਟਰ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ • ਮੋਰਟਗੇਜ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ • ਨਾਨ ਮੈਡੀਕਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ • ਮਨੀ ਬੈਕ ਟਰਮ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ • ਡੈਂਟਲ ਐਂਡ ਮੈਡੀਕਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ
ਸੁਪਰ ਵੀਜ਼ਾ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਲਈ ਵੀ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਜਸਵੀਰ ਗਰੇਵਾਲ
778.317.6262
jasvirgrewal0596@gmail.com
#103, 15300 - 68 Ave (Near Dukh Nivaran Gurdwara Sahib), Surrey B.C.

ICC Accounting Services Inc.
ICC ACCOUNTING SERVICES INC.
ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟੈਕਸ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ
Gurnek Bangar (Pasla)
604-597-0991
778-895-7444
icc.accounting@yahoo.ca
8740 - 140A St., Surrey, BC V3W 0M4

ਇਰਾਨ-ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਜੰਗ: ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਤਣਾਅ ਵਧਿਆ

ਇਰਾਨ ਵਿੱਚ 224 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 240 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਏ

ਤੇਹਰਾਨ : ਇਰਾਨ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਵਿਚਕਾਰ ਤਣਾਅ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਵਿਗੜ ਗਈ ਜਦੋਂ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਨੇ "ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਰਾਈਜ਼ਿੰਗ ਲਾਇਨ" ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਰਾਨ ਦੀਆਂ ਪਰਮਾਣੂ ਅਤੇ ਫੌਜੀ ਸਹੂਲਤਾਂ 'ਤੇ ਹਵਾਈ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਹਮਲੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਸਨ ਕਿ ਇਰਾਨ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਆਪਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ "ਖਤਰਾ" ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਇਰਾਨ ਨੇ ਵੀ ਇਜ਼ਰਾਇਲ 'ਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਅਤੇ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 13 ਜੂਨ, 2025 ਨੂੰ, ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਨੇ ਇਰਾਨ ਦੀਆਂ ਪਰਮਾਣੂ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਤਾਨਜ਼ ਅਤੇ ਅਰਕ ਹੈਵੀ ਵਾਟਰ ਰਿਐਕਟਰ, 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਪਾਵਰ ਸਪਲਾਈ ਅਤੇ ਸੈਂਟਰੀਫਿਊਜ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ☛ ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 2 'ਤੇ

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ CSIS ਵਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਚੌਕਸ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ

ਓਟਵਾ: ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੰਭਾਵਿਤ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਚਿੰਤਾ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਲੀਆ ਖ਼ੁਫੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਬਿਆਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਭਾਰਤ ਸਮੇਤ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਅਤੇ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਹਮਦਰਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ ਨੇ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਮਹੂਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਨਾਗਰਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਆਜਾਦੀ-ਏ-ਰਾਏ ਦੇ ☛ ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 2 'ਤੇ

ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਆਰ.ਸੀ.ਐਮ.ਪੀ.ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧੀਨ

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਨਿਊ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ (NDP) ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਆਗੂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਾਮ ਹਨ, ਨੂੰ ਹੁਣ ਰਾਇਲ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮਾਊਂਟਿਡ ਪੋਲਿਸ (RCMP) ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸੀਮਤ ☛ ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 2 'ਤੇ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਗਰਦਾਨਿਆ ਜਾਵੇ: ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਡੇਵਿਡ ਈਬੀ

ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਡੇਵਿਡ ਈਬੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਥਿਤ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਐਲਾਨਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਈਬੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਇਸ ਗੈਂਗ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਇਹ ਗੈਂਗ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ, ਅਲਬਰਟਾ ਅਤੇ ਓਂਟਾਰੀਓ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਜਬਰੀ ਵਸੂਲੀ, ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਅਤੇ ਅੱਗਜ਼ਨੀ ਵਰਗੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ☛ ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 3 'ਤੇ

ਇੰਡੀਆ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਜਾਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ZIRA Currency Exchange Ltd.
ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਭਰੋਸੇ ਯੋਗ ਸੇਵਾਵਾਂ
ਡਾਲਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰੇਟ
ਬਖਸ਼ੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀਰਾ
604-562-7000, 604-314-0000
#397-8148-128 ST. (PAYAL BUSINESS CENTRE) SURREY

Satya Asha FUSION 9
100% VEGETARIAN INDIAN RESTAURANT
Real Indian Espresso Coffee
Eat-in and Take out
We do customize Catering for all occasions
TUESDAY TO FRIDAY 10:00am to 8:30pm | SATURDAY - SUNDAY 9:00am to 8:30pm | MONDAY CLOSED
Tel: 604-597-7077, 604-596-4191
#5&6-12818-72nd, Avenue, Surrey
www.safusion9.com

HOMELAND MORTGAGE CORP.
ਜੇ ਮੋਰਟਗੇਜ਼ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੋ।
ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੋਰਟਗੇਜ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਘੱਟ ਰੇਟ 'ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
Kuldip Singh Panesar
Mortgage Consultant
Cell : 604-308-6839
204-7928-128, Street York Business Centre, Surrey BC V3W4E8

FAST SERVICE AND COMPETITIVE RATES
S&S INSURANCE SERVICE
EXPERT IN
» Construction Insurance » Business Insurance » Home Insurance
» Contractor Insurance » Hard To Place Insurance » Rental House Insurance
CALL NOW
604-319-1000
www.sandsinsurance.ca
6607 Main St, Vancouver 604-324-5711 | 2-8195 120th, Delta 604-635-0890
Autoplan ICBC

Keep Smiling Denture Clinic
Complete Denture • Implant Denture • Partial Denture
CARE HOME MOBILE SERVICE | ਮੁਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ | SEMCD
ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਹੇਠਲੇ ਜਾਂ ਉਪਰਲੇ ਦੰਦ ਢਿੱਲੇ ਹਨ ਜਾਂ ਹੱਡੀ ਘਸੀ ਹੋਈ ਹੈ?
ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ Suction Denture ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਮਿਲੋ ਅਸੀਂ ਜਾਪਾਨੀ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ ਦੰਦਾਂ ਨੂੰ ਫਿਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ (CERTIFIED) ਹਾਂ।
ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਡੈਂਟਲ ਕੇਅਰ ਪਲਾਨ ਦਾ ਕਾਰਡ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਸਲਾਹ ਦਾ ਸਮਾਂ ਬੁੱਕ ਕਰੋ
IF YOU HAVE RECEIVED CANADIAN DENTAL CARE PLAN CARD. BOOK APPOINTMENT
Gagan Chahal R.D. Registered Denturist
Book Your Appointment
778-600-0811 6834 King George Blvd Surrey BC | 778-600-0810 2644 Cyril St Abbotsford BC

KOHALY PRINTING & BINDERY LTD.
WEDDING CARDS | FULL COLOR SIGNS | WINDOW DECALS | CHEQUES
OFFSET PRINTING, DIGITAL PRINTING
604-594-2324
ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਅਤੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਡ
#210-12837-76th Ave, Surrey, B.C.
Website : www.kohalyprinting.com
E-mail : info@kohalyprinting.com

IATA Accredited Agent
SIDHU TRAVEL LTD.
Email : sidhutravel13@gmail.com
ਇੰਡੀਆ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਹਰ ਪਲ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉ।
RANI SIDHU : 604-504-3400, AMAN SANDHU : 604-800-3003
3497 Nightingale Dr. Abbotsford, B.C.
Unit 109-12830 80 Ave, York Centre Surrey

ਭਾਰਤ ਪੈਸੇ ਭੇਜਣ ਜਾਂ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
BESTWAY Foreign Exchange Ltd.
ਬੈਸਟਵੇ ਫੌਰਨ ਐਕਸਚੇਂਜ
www.bestwayforeignexchange.com
Sony Sidhu (Zira)
Ph: 778-246-2500 (Abbotsford)
604-592-2676 (Surrey)
Unit 109-12830 80 Ave, York Centre Surrey

SARABHA TRUCK REPAIR SERVICES LTD.
HEAVY DUTY TRUCK PARTS
GOVERNMENT APPROVED FACILITY
AMRIT GREWAL : 604-600-5835
JAS : 604-916-5835
SUKH : 778-241-5835
19770 98 Ave, Langley, BC

ਹੁਣ ਚਿਲੀਵੈਕ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਦੂਜੀ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਖੁੱਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ
GABA TIRE
All TIRES AVAILABLE (AS, AT & MT)
WHOLESALE TIRES
ਸਾਨੂੰ ਨਵੀਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਚਿਲੀਵੈਕ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
604-897-3235 ABBOTSFORD
604-746-4222 31324 - 107 Peardonville Rd
604-316-3643 CHILLIWACK
BACK SIDE OF CHILLIWACK TAXI : 45877-HOCKING AVE

ਇਰਾਨ-ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਜੰਗ: ਮੱਧ

ਪਹੁੰਚਿਆ। 16 ਜੂਨ ਨੂੰ, ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਨੇ ਇਰਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸਹੂਲਤ ਅਤੇ ਸੈਨਿਕ ਅੱਡਿਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੀਡੀਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਕਈ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ।

18 ਜੂਨ ਨੂੰ, ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਨੇ ਤਹਿਰਾਨ ਅਤੇ ਕਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੈਂਟਰੀਫਿਊਜ ਉਤਪਾਦਨ ਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 40 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਰਾਨ ਵਲੋਂ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਨਾਲ ਇਜ਼ਰਾਇਲ 'ਤੇ ਜਵਾਬੀ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੇਲ ਅਵੀਵ ਅਤੇ ਹਾਈਫਾ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ।

19 ਜੂਨ, 2025 ਨੂੰ, ਇਰਾਨ ਦੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਦੇ ਬੇਅਰਸ਼ੇਬਾ ਵਿੱਚ ਸੋਰੋਕਾ ਮੈਡੀਕਲ ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 271 ਲੋਕ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 71 ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ।

ਇਰਾਨ ਦੀ ਸਟੇਟ ਨਿਊਜ਼ ਏਜੰਸੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੋਰੋਕਾ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਪਾਰਕ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਡਿਫੈਂਸ ਫੋਰਸਿਜ਼ (IDF) ਵੱਲੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੀ।

ਇਸ ਹਿੰਸਕ ਕਾਰਵਾਈ 'ਚ ਇਰਾਨ ਵਿੱਚ 224 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਪਰਮਾਣੂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਇਰਾਨੀ ਰੈਡ ਕ੍ਰੈਸੈਂਟ ਦੇ ਚਾਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਵਿੱਚ, ਤੇਲ ਅਵੀਵ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ 240 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ।ਇਰਾਨ ਵਿੱਚ ਇੰਟਰਨੈਟ ਅਤੇ ਫੋਨ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਰੁਕਾਵਟ ਆਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਡਰ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਵਧੀ ਹੈ।

ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆਵਾਂ

ਇਰਾਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ: ਇਰਾਨ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਲੀਡਰ ਅਯਾਤੁੱਲਾ ਅਲੀ ਖਾਮੇਨੇਈ ਨੇ 18 ਜੂਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸੰਬੋਧਨ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ "ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਸਮਰਪਣ" ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ।

ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਰਾਨ ਦੇ ਸੁਪਰੀਮ ਲੀਡਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਖਤਮ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਖਾਮੇਨੇਈ ਨੂੰ "ਯੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ" ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ: ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦੋ ਹਫਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨਿਕ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿਰਫ਼ ਰੱਖਿਆਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਇਲ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ।

ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ: ਚੀਨ, ਰੂਸ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੂਟਨੀਤਕ ਹੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਦੀ 20 ਜੂਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਮੀਟਿੰਗ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ...

ਹੱਕ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਵਿਰੁੱਧ ਕੜੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਪੈਣਗੇ।

ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੈਤਿਕ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੁਣਾਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ, ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਕਈ ਡਾਇਸਪੋਰਾ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਸੰਭਾਵਿਤ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਚਿੰਤਾ ਜਤਾਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣ ਜਾਂ ਸਿਲੇਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀ CSIS (Canaidan Security Intelligence Service) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਸਲਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਪਰਭੂਤਾ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਰਕਾਰ, ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਸੰਗਠਨ ਇਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ।

ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ...

ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਛੱਫ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਧਮਕੀਆਂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ, ਖਾਸਕਰ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਛੱਫ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

RCMP ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧੀਨ, ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਬਦਲਾਅ ਆਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਮੁੱਖ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਹਨ:

ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ: ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਸਮੇਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਛੱਫ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗਾਰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ, ਸਿਆਸੀ ਰੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਸਫਰ 'ਤੇ ਹੋਣ।

ਸਾਈਕਲਿੰਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ: ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਈਕਲਿੰਗ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਹਨ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਹੁਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਹੈ। ਸਾਈਕਲਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਛੱਫ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਨਿਰੰਤਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ: ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਫਰ, ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਰੂਟਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਛੱਫ ਵੱਲੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ "ਐਗਜ਼ਿਟ ਸਟ੍ਰੈਟਜੀਜ਼" (ਨਿਕਾਸੀ ਰਣਨੀਤੀਆਂ) ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਾਵੀ ਖਤਰੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੀਮਤ ਜਨਤਕ ਸੰਪਰਕ: ਪਹਿਲਾਂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਅਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਮਿਲਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਹੁਣ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਨਤਕ ਸੰਪਰਕ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰ ਮੀਟਿੰਗ ਜਾਂ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਟੀਚਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦੇ। ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਡਰ ਜਾਂ ਧਮਕੀਆਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਝੁਕਣਗੇ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੀ ਕੱਟੜਤਾ ਅਤੇ ਵੰਡ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਵੀ ਉੱਠ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੀ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ RCMP ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧੀਨ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਸਿੰਘ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਤੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

BADYAL BLUEBERRY FARM

BKS ENTERPRISES LTD.

ਵੈਨਕੂਵਰ, ਨਿਊਵੈਸਟ ਮੀਨਿਸਟਰ, ਸਰੀ, ਡੈਲਟਾ, ਅਤੇ ਬਰਨਬੀ ਤੋਂ ਬੇਰੀ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ

ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

- ਕੰਮ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਸਟੈਪਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।
- ਤਨਖਾਹ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇਗੀ।
- ਰਾਈਡ ਦਾ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

ਕਲਾਸ-1, 4 ਅਤੇ 5 ਵਾਲੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਬਲਿਊ ਬੇਰੀ ਸੀਜ਼ਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਰਸਰੀ ਲਈ ਦਸੰਬਰ ਤੱਕ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।ਕੰਮ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਹੋਵੇਗਾ।

-: ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:-

ਬਡਿਆਲ ਬਲਿਊ ਬੇਰੀ ਫਾਰਮ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਡਿਆਲ
ਵੈਨਕੂਵਰ ਲਈ
604-671-0642

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਰਾਏ
ਡੈਲਟਾ ਅਤੇ ਸਰੀ ਲਈ
778-549-9620

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ
ਨਿਊਵੈਸਟ ਅਤੇ ਬਰਨਬੀ ਲਈ
604-813-0909

ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਡੇਵਿਡ ਈਬੀ ਵਲੋਂ ਐਕਸਟਾਰਸ਼ਨ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ

ਸਰੀ, (ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ): ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਡੇਵਿਡ ਈਬੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮਾਰਕ ਕਾਰਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਐਕਸਟਾਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗਰੁੱਪਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਧਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ ਵਰਗੇ ਸਮੂਹਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਜੋ ਕਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕਸਟਾਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਓਂਟਾਰੀਓ, ਅਲਬਰਟਾ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਸਮੇਤ ਕਈ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕਸਟਾਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਕਤਲ, ਅੱਗਜ਼ਨੀ, ਹਮਲੇ, ਡਰਾਈਵ-ਬਾਈ ਸ਼ੂਟਿੰਗ, ਧਮਕੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਡਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹਨਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟਿੰਗ ਘੱਟ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਈਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਆਪਣੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਆਰਸੀਐਮਪੀ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਖੁਫੀਆ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਕੇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਥਾਨਕ

ਅਤੇ ਸੂਬਾਈ ਪੁਲਿਸ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਜਾਂਚਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨਤਮ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵੀ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮ ਹੈ, ਪਰ ਈਬੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਮੂਹ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਅਪਰਾਧਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਮਰਥਨ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

15 ਫਰਵਰੀ, 2025 ਨੂੰ, ਕੈਨੇਡਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੱਤ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧਕ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਜੋਂ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਈਬੀ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਾਧਨ ਨੂੰ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਗੈਂਗ ਵਰਗੇ ਸਮੂਹਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕਸਟਾਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹਿੰਸਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲਾ ਅਪਰਾਧਕ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਵਾਬ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਈਬੀ ਨੇ ਫੈਡਰਲ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖੁਫੀਆ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਸੰਬੰਧੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਸਰਕਾਰ ਸਮੁਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸਹਿਭਾਗੀ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਈਬੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਬਿਲ ਬਲੇਅਰ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਰੈਕੇਟੀਅਰ ਇਨਫਲੂਐਂਸਡ ਐਂਡ ਕਰੱਪਟ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਜਾਂ ਸਮਕਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੰਗਠਨ ਸਟੈਚੂਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਗ ਸੰਗਠਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਦਮ ਸਮੁਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸੰਗਠਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜਵਾਬ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। This report was written by Amarpal Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਡੇਵਿਡ ਈਬੀ ਨੇ ਬੀਸੀ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਦੇ 'ਬਲੈਕਮੇਲ' ਦਾਅਵਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕੀਤੀ ਮੰਗ

ਵਿਕਟੋਰੀਆ, (ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ): ਬੀਸੀ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਰ ਡੇਵਿਡ ਈਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਜੌਨ ਰਸਟੈਡ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਬਲੈਕਮੇਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਨਾ ਲਿਜਾਇਆ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇਗੀ। ਈਬੀ ਨੇ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਰਸਟੈਡ ਦਾ ਲੀਕ ਹੋਇਆ ਪੱਤਰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਕਾਕਸ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਏ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ 'ਤੇ ਬਲੈਕਮੇਲ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ।

ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, "ਉਹ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਜਾਂ ਠੇਕੇ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਕੇ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਬਲੈਕਮੇਲ ਸਮੱਗਰੀ ਜਨਤਕ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।" ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ "ਬਲੈਕਮੇਲ ਸਮੱਗਰੀ" ਵਿੱਚ ਗੁਪਤ ਫੋਨ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗਜ਼ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟ ਸੁਨੇਹੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਈਬੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਸੰਸਥਾਨ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਣ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ, "ਰਸਟੈਡ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਲਿਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਕਰਾਂਗੇ।" ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਤੁਰੰਤ ਜਵਾਬ ਡੱਲਸ ਬ੍ਰੋਡੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਬ੍ਰੋਡੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ "ਝੂਠੇ, ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਮਾਣਹਾਨੀ" ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਈਬੀ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਿਆਸੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਖ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਸਟੈਡ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਅੱਗੇ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਬ੍ਰੋਡੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹ ਵੀ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਬੀਸੀ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੋੜ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੰਜ਼ਰਵੇਟਿਵ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਸਿਆਸੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਗਲੈਡਵਿਨ ਔਪਟੀਕਲ
GLADWIN OPTICAL
ਨਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ
EYE GLASSES
CONTACT LENSES
SUNGLASSES
» ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਰੇਮਾਂ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਮੌਜੂਦ ਹਨ।
» ਅਸੀਂ ਕਨਟੈਕਟ ਲੈਂਜ਼ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।
» ਐਨਕਾਂ ਦੀ ਰਿਪੇਅਰ ਦਾ ਕੰਮ ਤੱਸਲੀਬਖਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
» ਅਸੀਂ ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਫਰੀ ਚੈੱਕ-ਅਪ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

BHUPINDER OBEROI
ਸਾਡਾ ਐਡਰੈੱਸ ਨੋਟ ਕਰੋ
604-864-8803
Surrey (Kwantlen Square)
Unit # 105, 12568-72 Ave, Surrey
ਸਰੀ, ਡੈਲਟਾ ਅਤੇ ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਜਿੱਥੇ ਨਜ਼ਰ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਤੱਸਲੀਬਖਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗਾਹਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਟੈਸਟ ਫਰੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।
ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ
604-594-6940
Unit # 105, 12568-72 Ave, Surrey
FREE
SIGHT TEST

A TO Z DRIVING SCHOOL

ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਲਰਨਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੰਪਿਊਟਰ ਨਾਲ ਕਰੋ
AIR BRAKE CLASS
ਟਰੱਕ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਲਈ ਮਿਲੋ
ਕਲਾਸ ਵਨ ਦਾ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਪੰਜਾਬੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
ਵਾਜਬ ਰੇਟ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਸਰਵਿਸ
ਅਸੀਂ ਸਿਟੀਜ਼ਨਸ਼ਿਪ ਅਤੇ NSC ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਟੈਸਟ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਾਂ
ਲਰਨਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਲਈ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਲੱਕੀ ਸੇਖੋਂ 604 614 5365

ਬੀਸੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜੌਬ ਮਾਰਕੀਟ ਬਣਿਆ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 10.5 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 16.6 ਫੀਸਦੀ ਹੋਈ

ਔਟਵਾ (ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ): ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਨੌਕਰੀਆਂ ਲੱਭਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਪਾਰਕ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 10.5 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 16.6 ਫੀਸਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਾਧਾ ਹੈ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਡਨਬਰ ਥੀਏਟਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕੇਨ ਚਾਰਕੋ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਜੋ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ, ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਟਾਫ ਮੈਂਬਰ ਛੁੱਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ।

ਬੀਸੀ ਬਿਜ਼ਨਸ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪੌਲਿਸੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜੈਰੋ ਯੂਨਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉੱਚੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਵੀ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋੜਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦਾ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਸੁੰਗੜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਪਬਲਿਕ ਸੈਕਟਰ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ 30 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਯੂਨਿਸ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ, "ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਂਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

ਚਾਰਕੋ ਨੇ ਜੌਬ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੁੱਖ ਰੁਝਾਨ ਵੇਖੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, "ਨੌਕਰੀਆਂ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।" ਦੂਜਾ, "ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨੌਕਰੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੋਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹਨ।"

ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਜੌਬ ਮਾਰਕੀਟ ਨੂੰ ਸਖਤ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਡਰ ਹੈ।"

ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਬੀਸੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਜੋ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਜੌਬ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਸਿਰਫ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਪੂਰੇ ਸਮੁਦਾਏ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜੌਬ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਵਧਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਪ੍ਰਾਂਤ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵੱਲ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਬੀਸੀ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋਵੇਗਾ। This report was written by Amarpal Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਬੀਸੀ ਕੰਟੇਨਰ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਲੋਅਰ ਮੇਨਲੈਂਡ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਦਰਾਂ ਦਾ ਕੀਤਾ ਐਲਾਨ

ਸਰੀ, (ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ): ਬੀਸੀ ਕੰਟੇਨਰ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਦਫਤਰ (OBCCTC) ਨੇ ਲੋਅਰ ਮੇਨਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕੰਟੇਨਰ ਟਰੱਕਿੰਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਨਵੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨਿਯਮਤ ਦਰਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ 1 ਜੁਲਾਈ, 2025 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਵਾਧਾ ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ, ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਆਪਰੇਟਰਾਂ (IEOs), ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਆਪਰੇਟਰਾਂ (I/Os) 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਦਮ ਉਦਯੋਗ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਜੋ ਭਛਛਠਛ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਸਮੀ ਦਰ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ।

ਮਾਰਚ 2025 ਵਿੱਚ, OBCCTC ਨੇ ਆਪਣੀ 2025 ਦਰ ਸਮੀਖਿਆ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਨ:

2023 ਦਰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨੇ ਗਏ 1 ਜੁਲਾਈ, 2025 ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਨਿਯਮਤ ਦਰ (MRR) ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ।

1 ਜੁਲਾਈ, 2026 ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ MRR ਨੂੰ ਕੰਜ਼ਿਊਮਰ ਪ੍ਰਾਈਸ ਇੰਡੈਕਸ (CPI) ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰਨਾ।

30 ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ MRR ਦੀ ਮੁੜ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਾ।

ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 8 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਰਾਈਵਰਾਂ, ਲਾਇਸੰਸਧਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। 23 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਜਾਰੀ 2025 ਦਰ ਸਮੀਖਿਆ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਡੇਟਾ ਦੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 2025 ਸਿਫਾਰਸ਼ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਲੋਅਰ ਮੇਨਲੈਂਡ ਦੇ ਡਰੇਅਜ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ ਹਮਰੁਤਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਉਸੇ ਸਾਪੇਖਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਗੇ। ਨਿਯਮਤ ਸਮੀਖਿਆਵਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਸਾਪੇਖਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। MRR ਨੂੰ ਛਫੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਨਾਲ ਉਦਯੋਗ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਵੱਡੇ ਵਾਧਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

1 ਜੁਲਾਈ, 2025 ਤੋਂ, ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਆਪਰੇਟਰਾਂ (IEOs) ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ ਵਧ ਕੇ $33.85 ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ ਹੋਵੇਗੀ (2,340 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੇਵਾ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ) ਅਤੇ $35.29 ਪ੍ਰਤੀ ਘੰਟਾ (2,340 ਘੰਟੇ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸੇਵਾ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ)। ਇਹ ਘੰਟਾਵਾਰ ਦਰਾਂ ਲਾਭਾਂ ਸਮੇਤ ਹਨ।

ਸੁਤੰਤਰ ਆਪਰੇਟਰਾਂ (I/Os) ਲਈ, ਜੋ ਘੰਟਾਵਾਰ ਅਦਾਇਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਦਰਾਂ $71.54 (2,340 ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ) ਅਤੇ $73.51 (2,340 ਘੰਟੇ ਜਾਂ ਵੱਧ) ਹੋਣਗੀਆਂ। ਟ੍ਰਿਪ-ਅਧਾਰਿਤ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦੇ ਵੇਰਵੇ 2025 ਦਰ ਆਰਡਰ ਦੇ ਅਪੈਂਡਿਕਸ I, II, ਅਤੇ III ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ ਕਾਲਆਊਟ ਦਰ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਅਤੇ IEOs ਲਈ ਓਵਰਟਾਈਮ ਨਿਯਮ 1.5 ਗੁਣਾ ਦਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ। ਈਂਧਣ ਸਰਚਾਰਜ ਦਰ ਆਰਡਰ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਗਲੇਨ ਮੈਕਇਨਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "2025 ਦਰ ਸਮੀਖਿਆ ਮੇਰੀ ਉਦਯੋਗ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਲੀਅਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਮੁਦਰਾਸਫੀਤੀ ਦਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈਚਾਲਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੰਟੇਨਰ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਯਕੀਨੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਡਰੇਅਜ ਸੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਕੰਪਨੀ ਮਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਅਨੁਮਾਨ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।" This report was written by Amarpal Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਸਰੀ ਦੇ 43 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ $44,000 ਤੱਕ ਦੀ ਬੀਡੀ ਲੂਮਿਨਰੀਜ਼ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ

ਸਰੀ, (ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ): ਸਰੀ ਦੇ 43 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜੀਵਨ ਬਦਲਾਅ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬੀਡੀ ਲੂਮਿਨਰੀਜ਼ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਰੀ ਦੇ 16 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਕੂਲਾਂ ਤੋਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਪੋਸਟ-ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ 2 ਜਾਂ 4 ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਹਰ ਸਾਲ $11,000 ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ੀ $44,000 ਤੱਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀਆਂ 26 ਪੋਸਟ-ਸੈਕੰਡਰੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਅਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਮੈਂਟਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਮੌਕੇ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹਦਾਰ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਇੰਟਰਨਸ਼ਿਪਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਮਿਲੇਗੀ।

ਜੇਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਕਲੇਟਨ ਹਾਈਟਸ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੋਂ ਡੇਮੇਨ ਹੌਲੈਂਡ, ਐਨਵਰ ਕਰੀਕ ਤੋਂ ਫਾਤਿਮਾ ਜੁਮਾ, ਅਰਸ਼ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਰੋਨਿਥ ਵਰਮਾ, ਫਰੈਂਕ ਹਰਟ ਤੋਂ ਡੋਮਿਨਿਕ ਡੁਓਂਗ, ਫਰੇਜ਼ਰ ਹਾਈਟਸ ਤੋਂ ਰਾਇਨ ਨਤਸ਼ੇਹ, ਗ੍ਰੈਂਡਵਿਊ ਹਾਈਟਸ ਤੋਂ ਰੋਜ਼ੀ ਲਿਨ, ਅਤੇ ਗਿਲਫੋਰਡ ਪਾਰਕ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੋਂ ਯੂਜੀਨ ਬਾਹੀਆ, ਮੁਜ਼ਾਮੇਲਾ ਦੇਲਾਵਰ, ਜ਼ੈਨਬ ਗੰਗਿਸ, ਲਿਆਨਾ ਮੁਹੰਮਦ ਲਤੀਫ ਅਤੇ ਐਰਨ ਵਾਲਡੇਰਾਮਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੌਹਨਸਟਨ ਹਾਈਟਸ ਤੋਂ ਸਕਸੈਸ ਓਰੀਮੋਲੋਏ ਅਤੇ ਯੋਬਸਾਰਾ ਟੇਕਲੇਮਾਰੀਅਮ, ਈਕੋਲ ਕਵਾਂਟਲੇਨ ਪਾਰਕ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੋਂ ਡੇਲੀਨਾ ਅਸਗੇਡੋਮ, ਯਮਨਾ ਦੁਰਬੀ, ਵਿਵੀਅਨ ਖਾ, ਕਲੌਡੀਨ ਲੀ ਅਤੇ ਜ਼ੈਬ ਸ਼ਰੀਫ, ਐਲ.ਏ. ਮੈਥਸਨ ਤੋਂ ਮੇਹਰ ਅਟਵਾਲ, ਲਾਰਡ ਟਵੀਡਜ਼ਮੁਇਰ ਤੋਂ ਫਰੀਜ਼ੇਹ ਅਲਹਮਜ਼ਾ, ਨੌਰਥ ਸਰੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੋਂ ਇਮਾਨ ਅਬਦੁਲਵਾਹਿਦ, ਅਤੇ ਈਕੋਲ ਪੈਨੋਰਾਮਾ ਰਿਜ ਸੈਕੰਡਰੀ ਤੋਂ ਕੇਆਰਾ ਕੌਨਲ ਅਤੇ ਅਲੀਸ਼ਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕੁਈਨ ਐਲਿਜ਼ਾਬੈਥ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਜ਼ਹਿਰਾ ਅਲਸ਼, ਤਾਲਿਬ ਚੋਹਾਨ, ਅਹਿਲਾਮ ਹਮਾਰੀ ਅਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਓਬੀਦ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸਕਾਲਰਸ਼ਿਪ ਮਿਲੀ। ਪ੍ਰਿੰਸੈਸ ਮਾਰਗਰੈਟ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 13 ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਰਸਿਬ ਅੱਬਾਸੀ, ਅਮਰ ਅਹਿਮਦ, ਮੈਰਾ ਅਸਗਰ, ਹਾਰਦਿਕ ਗਰਗ, ਮੈਸ ਗਜ਼ਾਲ, ਕ੍ਰਿਸਟੀਅਨ ਮਾਰੀਆਨੋ, ਹਸ਼ੀਰ ਮਹਿਮੂਦ, ਅਲੀ ਨਕੀਬ, ਐਸਟੇਫਾਨੀਆ ਰੁਬਾਲਕਾਬਾ ਕੈਸਟੀਲੋ, ਫਾਤਿਮਾ ਸਈਦ, ਮੋਬਿਨ ਸੰਜਰਾਨੀ, ਗੁਰਸਹਾਏ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਤਰਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

Are you looking to Buy, Sell or Invest in Properties?

We Can Help! for a Free market evaluation of your property, contact

ਘਰ, ਬੇਰੀ ਫਾਰਮ, ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਪਲਾਟ
ਜਾਂ ਵਪਾਰਕ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਅਤੇ ਵੇਚਣ ਵੇਲੇ

ਇਮਾਨਦਾਰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ।
Amarpal Singh | Call : 604.338.7310

PARALLEL

HOUSE FOR SALE

9213 133rd Street Surrey B.C., V3V7E3

Conveniently located in the heart of Surrey, this sought-after home is near Elementary and Secondary School, making it ideal for families. It also offers easy access to King George SkyTrain Station and nearby hospitals. This charming three-level split home features a spacious kitchen with oak cabinets and a cozy eating area. Additionally, it includes a two-bedroom unauthorized basement suite, perfect for rental income or extended family. The large backyard provides ample outdoor space, Situated in a quiet cul-de-sac, this home offers both comfort and convenience

15108 83A Avenue, Surrey, BC, V3S8R9

a beautifully maintained home in Surrey's sought-after Bear Creek Green Timbers neighbourhood. Nestled on a 7,153 sq. ft. lot, this spacious home offers the perfect blend of comfort and functionality. With multiple bedrooms and bathrooms, it's ideal for growing families or those who love to entertain. Step inside to discover a bright and inviting layout featuring two cozy fireplaces, large windows, and well-appointed living spaces. The generously sized kitchen offers plenty of storage and overlooks the backyard-perfect for family gatherings. Outside, enjoy a private, landscaped yard with ample space for relax. Enjoy breathtaking views of Mount Baker and the valley from this desirable corner lot. Walking distance to both elementary and high schools. Viewings by appointment only.

ਸੀਚੈਲਟ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਵਧਦੀ ਮੰਗ ਕਾਰਨ ਆਰਿਥਕ ਸੰਕਟ 'ਚ

ਸਰੀ, (ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ): ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਸਨਸ਼ਾਈਨ ਕੋਸਟ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀਚੈਲਟ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਐਕਟੀਵਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਨੇ ਵਧਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੈਂਟਰ, ਜਿੱਥੇ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਸਮਾਜਿਕਤਾ, ਮਨੋਰੰਜਨ ਅਤੇ ਸਸਤੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਸਿਰਫ $40 ਸਾਲਾਨਾ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਫੀਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਸੈਂਟਰ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਮਿਲਣ-ਜੁਲਣ, ਖੇਡਾਂ ਖੇਡਣ, ਸਸਤੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੋਗਾ ਅਤੇ ਫਿਟਨੈਸ, ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਿਚਰਡ ਵਾਰਡ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਸਭ ਕੁਝ ਕਾਫੀ ਸਸਤਾ ਹੈ... ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੋਗਾ ਕਲਾਸਾਂ, ਫਿਟਨੈਸ ਕਲਾਸਾਂ।" ਇਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਕੇ 2,000 ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ।

ਸੈਂਟਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਭੋਜਨ ਸੇਵਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਰਮ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਫ੍ਰੋਜ਼ਨ ਭੋਜਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਰਸੋਈਏ ਐਮਿਲੀ ਮੈਕਫਰਸਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਕਲਾਇੰਟ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ ਫ੍ਰੋਜ਼ਨ ਫੂਡ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। "2013 ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਸੈਂਟਰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਮਹਿਮਾਨ ਜੋ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਭੋਜਨ ਲਈ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਹੁਣ ਮੈਂ ਕੀ ਖਾਵਾਂਗੀ?" । ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਫ੍ਰੋਜ਼ਨ ਫੂਡ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਸੀਨੀਅਰਜ਼ ਲਈ ਜੀਵਨ ਰੇਖਾ ਵਾਂਗ ਬਣ ਗਈ।

ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਸੈਂਟਰ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਧਦੀ ਮੰਗ ਨੇ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਸੀਮਤ ਬਜਟ ਨੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਰਿਚਰਡ ਵਾਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੈਂਟਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਫੰਡਿੰਗ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। This report was written by Amarpal Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਬੇਰੀ ਪਿੱਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਬੇਰੀ ਤੋੜਨ ਲਈ ਪਿੱਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਬੇਰੀ ਵਧੀਆ ਮੋਟੀ ਅਤੇ ਗੁੱਛਿਆਂ ਵਾਲੀ ਹੈ।

ਸਰੀ, ਡੈਲਟਾ, ਲੈਂਗਲੀ, ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਤੋਂ ਘਰ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

ਪੂਰਾ ਸੀਜਨ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬੋਨਸ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਨੂੰ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਵੈਨ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਲਾਸ 4 ਜਾਂ 5 ਦਾ ਲਾਈਸੈਂਸ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅੱਜ ਹੀ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

778-791-9514

ਸਰੀ ’ਚ ਦਮਦਮਾ ਗਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 5 ਅਤੇ 6 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ

ਸਰੀ, (ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ): ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਸਾਲਾਨਾ ਦਮਦਮਾ ਗਤਕਾ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਮੁਕਾਬਲਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ 5 ਅਤੇ 6 ਜੁਲਾਈ, 2025 ਨੂੰ ਸਰੀ ਦੇ ਕਲੋਵਰਡੇਲ ਐਗਰੀਪਲੈਕਸ, 17798 62 ਐਵੇਨਿਊ ਵਿਖੇ ਸਵੇਰੇ 8 ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ 9:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਦੋਵੇਂ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ 72 ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਗਤਕਾ ਖਿਡਾਰੀ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਗੇ, ਜੋ ਇਸ ਪੁਰਾਤਨ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਦੀ ਅਮੀਰ ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਹੁਨਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਗੇ।

ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੈਂਪੀਅਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 2024 ਦੇ ਜੇਤੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਖਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਕਾਬਲਾ ਗਤਕਾ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਫਰੀ-ਸੋਟੀ (ਬਾਂਸ ਦੀ ਲਾਠੀ ਅਤੇ ਚਮੜੇ ਦੀ ਢਾਲ) ਨਾਲ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਸ਼ਨੀਵਾਰ, 5 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਗਰੁੱਪ ਸਟੇਜ ਦੇ ਕੁਆਲੀਫਾਇੰਗ ਮੈਚ ਹੋਣਗੇ, ਜਦਕਿ ਐਤਵਾਰ, 6 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਐਲੀਮੀਨੇਸ਼ਨ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਪਲੇਆਫਸ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਸਾਲ ਦੇ ਇਵੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਦਾਖਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮੁਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਖੇਡ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਕ ਵਾਈਬ੍ਰੈਂਟ ਮਾਰਕੀਟਪਲੇਸ ਦਾ ਵੀ ਅਨੰਦ ਲੈ ਸਕਣਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਇਵੈਂਟ ਦੀ ਮਰਚੈਂਡਾਈਜ਼, ਕੱਪੜੇ, ਸਿੱਖ ਕਲਾ, ਸਥਾਨਕ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਰੀਗਰਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦ, ਸਾਹਿਤ, ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸਟਾਲਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

ਇਹ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਅਤੇ ਆਨਲਾਈਨ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈਵ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਮੀਡੀਆ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਅਤੇ ਗਤਕਾ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰਤ ਅਲੂਮਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ, ਜੋ ਇਸ ਇਵੈਂਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਨੁਭਵ ਬਣਾਉਣਗੇ।

ਸ਼ਹੀਦ ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ 2003 ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰੀ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੰਸਥਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਯੋਧਾ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ। ਸ਼ਭਧਸ਼ਝਘਅ ਨੇ ਸਥਾਨਕ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ, ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਹੈ।

ਗਤਕਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਤਨ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਹੈ, ਜੋ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ, ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਇਵੈਂਟ ਸਿੱਖ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਨੁਪਮ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਸਮੁਦਾਇਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। This report was written by Amarpal Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਸਕੁਐਮਿਸ਼ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਕਾਰ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰੀ ਦਾ ਨੌਜਵਾਨ ਲਾਪਤਾ

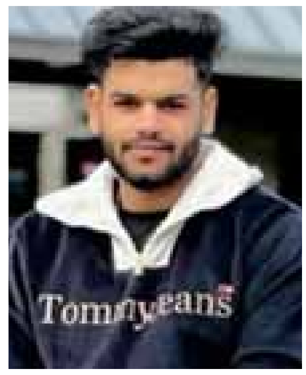

ਸਕੁਐਮਿਸ਼, (ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ): ਸਰੀ ਦਾ 24 ਸਾਲਾ ਨਵਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਸਕੁਐਮਿਸ਼ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਹੋਏ ਕਾਰ ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਪਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਕਾਰ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਡਿੱਗੀ ਸੀ।

ਸਕੁਐਮਿਸ਼ ਆਰਸੀਐਮਪੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਦਸੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਚ ਐਂਡ ਰੈਸਕਿਊ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਨਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੀ ਹਵਾਈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਹੁਣ ਤੱਕ ਨਵਦੀਪ ਸਿੱਧੂ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਸਕਿਆ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਸੰਤ ਦੇ ਪਿਘਲਦੇ ਪਾਣੀ ਕਾਰਨ ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਵਹਾਅ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੱਧਰ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਿਕਵਰੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਰਸੀਐਮਪੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਨਦੀ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਘਟੇਗਾ ਅਤੇ ਦਿੱਖ ਸੁਧਰੇਗੀ, ਰਿਕਵਰੀ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨਗੇ।

ਨਵਦੀਪ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮੁਦਾਏ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਰਚ ਟੀਮਾਂ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਹਨ, ਪਰ ਖਤਰਨਾਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ, ਸਰੀ ਦੇ 15700-ਬਲਾਕ 92 ਐਵੇਨਿਊ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਦੋ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਟੱਕਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ 93 ਸਾਲਾ ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਰੀ ਪੁਲਿਸ ਸਰਵਿਸ ਦੀ ਰਿਲੀਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਰਸੀਐਮਪੀ ਸਰੀ ਪੁਲਿਸ ਆਪ੍ਰੇਸ਼ਨਜ਼ ਸਪੋਰਟ ਯੂਨਿਟ ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਕੋਲੀਜ਼ਨ ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਟੀਮ (ਸੀਸੀਆਈਟੀ) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, 158 ਸਟ੍ਰੀਟ ਅਤੇ 92 ਐਵੇਨਿਊ ਦਾ ਚੌਰਾਹਾ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਵਾਹਨ ਚਾਲਕਾਂ ਅਤੇ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਲਪਕ ਰਸਤਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

SIDHU BROTHERS
ACCOUNTING SERVICE LTD.
- PAYROLL - PERSONAL INCOME TAX - CORPORATE INCOME TAX - GST/HST/WCB
We Also Provide Service to get Transport Authority (NSC#, DOT#, MC#, Single State Registration)
WE SPECIALIZED IN
ACCOUNTING FOR TRANSPORT COMPANIES

Jarnail Singh Sidhu
Cell : 604-808-1148
jsidhu61@gmail.com
TEL : 604-502-9988 FAX : 604-501-9900
Address : 12633-67B Ave. Surrey, BC V3W 1G2

NEWTON DENTURE CLINIC INC.
Web: www.newtondentures.ca | Email: newtondentures@gmail.com
ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦੇ ਹਾਂ।
ਮੁਫ਼ਤ ਸਲਾਹ
“Over 20 years experience as Denturist”
- ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਦੰਦ ਲਵਾਉਣੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਲਗਵਾਏ ਹਨ। ਦੰਦ ਪੁਰਾਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਲਗਵਾਣੇ ਹਨ।
- ਤੁਹਾਡੇ ਲਵਾਏ ਦੰਦ ਢਿੱਲੇ ਹਨ ਜਾਂ ਟੁੱਟ ਗਏ ਹਨ।
- ਬਲਰਾਜ ਨਾਲ ਅਪਾਇੰਟਮੈਂਟ ਬਣਾਓ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਓ।
- ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰੇ ਦੰਦ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੇ ਪਰ ਖਾਣਾ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਖਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਲਰਾਜ ਨੂੰ ਮਿਲੋ ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਸਰੀ ਵਿੱਚ ਹਨ।

BALRAJ (REGGIE) GILL
R.D. Bsc. Registered Denturist
ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ 604-590-9747
Surrey #211-8334-128 St. Surrey BC V3W 4G2
(Second floor Khalsa Business Centre)

FAST COMPUTER REPAIR
New Web Designing & Hosting Services

Onsite Service Available
Computer Repair & Upgrade
Spyware & Virus Removal
Same Day Service

Your Personal Tech, A Phone Call Away...
HARMEET SINGH
www.fastcomputerrepair.ca E-mail : harmeet@fastcomputerrepair.ca
778-928-4444

GURTAJ SAMRA
PERSONAL REAL ESTATE CORPORATION

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਵਾਂ ਘਰ ਖਰੀਦਣਾ ਜਾਂ ਵੇਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?
ਨਵਾਂ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਜਾਂ ਵੇਚਣ ਲਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਅੱਜ ਹੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
RESIDENTIAL, COMMERCIAL
SALES & LEASING
GURTAJ SAMRA
ASSOCIATE
778-869-0607
778-564-3300
gurtaj@mainlandcommercial.com | www.maillandcommercial.com
105 - 7928 128nd Street Surrey, BC V3W 4E8

SINCE : 2007

ਕੈਨੇਡੀਅਨ
ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼
Canadian Punjab Times

Funded by the Government of Canada | Financé par le gouvernement du Canada | Canada

- **Brar Bhagta Bhai Ka**
  Editor
  604-751-1113
- **Dr. Jagjit Singh**
  Journalist
- **Dr. Puran Singh**
  Writer
- **Gora Sandhu Khurd**
  News Reporter (Punjab)
- **Paramjit Singh**
  Graphic Designer

Contact for Advertisement
604-338-7310

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

The Canadian Punjab Times is not responsible or legally liable for any news, articles, advertisements or typing mistakes in the news or articles.

Canadian Punjab Times Inc.

(Punjabi Newspaper)

Website :
www.thepunjabtimes.ca

E-mail :
canadianpunjabtimes@gmail.com

Please Note:

The Publisher does not guaranty the interaction of any particular advertisement on a specified date, or at all advertiser, Further, the publisher does not accept liability for printing and advertisement beyond the amount for the space actually occupied by the portion of the advertisements in which error occurs The publisher reserves the right to cancel any contract on which space has not been used within 90 days of from the contract does. All advertising is subject the publishers approved contract must be completed within one year from the date of commencement. Printing of key numbers is not guaranteed.

Publisher is not responsible in any mishappening between the customer and Advertiser.

ਪਾਠਕਾਂ ਵਲੋਂ ਲੇਖਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਫੋਨਾਂ ਸਬੰਧੀ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲੇਖ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਵਲੋਂ ਭੇਜੀ ਲੇਖਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸੱਭਿਅਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਨੀਤੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੰਘਰਸ਼

ਲੇਖਕ : ਮਨਦੀਪ
ਸੰਪਰਕ: +1-438-924-2052

ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਟੈਰਿਫ ਜੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਹੁਣ ਪਰਵਾਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਜੰਗ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੇ ਟੈਰਿਫ ਸਦਮੇ ਵਿੱਚ ਘਿਰਿਆ ਸੰਸਾਰ ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਐੱਫਬੀਆਈ, ਆਈਸੀਈ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਆਦਿ ਫੌਜੀ ਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਬੇਲਗਾਮ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਖ਼ੌਫ਼ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੁਲੀਸ, ਫੌਜ ਤੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਦਰਜਨਾਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਸਮੇਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਅਮਰੀਕੀ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਪਰਵਾਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰਵਾਸੀ ਕਾਮੇ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ, ਤਬਦੀਲੀਪਸੰਦ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਝੰਡਾਬਰਦਾਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅੰਦਰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰੋਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹਿੰਸਕ ਰੂਪ ਧਾਰ ਗਏ ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਝੜਪ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਏ। ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਲਹਿਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ।

14 ਜੂਨ ਨੂੰ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਡੀਸੀ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫੌਜ ਦੀ 250ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਦੇ 79ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਫੌਜੀ ਪਰੇਡ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਹਥਿਆਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਸਪਾਂਸਰ ਇਸ ਪਰੇਡ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਫੌਜੀ ਨਫਰੀ ਤੇ ਫੌਜੀ ਟੈਂਕ, ਲੜਾਕੂ ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜ਼ਰਬਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ 'ਨੋ ਕਿੰਗਜ਼' ਦੇ ਵੱਡੇ ਵਿਰੋਧ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੋਏ ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਵਧ ਰਹੀ ਜੰਗਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਵਧਦੀ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਖਿਲਾਫ ਸਨ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਸੂਬੇ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਸੂਬੇ ਅੰਦਰ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡ ਤੇ ਮਰੀਨ (ਫੈਡਰਲ ਫ਼ੌਜ) ਤਾਇਨਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਆਈਸੀਈ (ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਕਸਟਮ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ) ਏਜੰਟਾਂ ਨੇ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਣੇ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਮੈਡੀਕਲ ਤੇ ਭੋਜਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਨਕਾਬਪੋਸ਼ ਪੁਲੀਸ/ਫੌਜ ਨੇ ਹੰਝੂ ਗੈਸ, ਮਿਰਚ ਸਪਰੇਅ, ਰਬੜ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਤੇ ਭਾਰੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਟਰੰਪ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 'ਮਹਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਹਿਰ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਉੱਤੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਮਲਾ ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ' ਕਰਨ ਦੇ ਗੈਰ-ਸੰਜੀਦਾ ਤੇ ਸਨਸਨੀਖ਼ੇਜ਼ ਬਿਆਨ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਲਹਿਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਅਰਾਜਕਤਾਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਟੈਰਿਫ ਜੰਗ, ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ, ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੱਦਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀ ਅਕਾਦਮਿਕ ਅਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਤੇ ਫੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ, ਆਈਸੀਈ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਛਾਪਿਆਂ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਆਦਿ ਖਿਲਾਫ਼ ਰੋਸ ਫੈਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਅਰਾਜਕ ਨੀਤੀਆਂ, ਲੋਕਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਜ਼ਾਦੀ ਬਾਰੇ ਤਿੱਖੀ ਬਹਿਸ ਛਿੜ ਗਈ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀਆਂ ਪਰਵਾਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਭੜਕਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਾਰ ਟੌਮ ਹੋਮਨ ਨੇ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਦੇ ਮੇਅਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੂਬੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੱਕ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ; ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਜੇਡੀ ਵੈਂਸ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ 'ਹਮਲਾਵਰ ਵਿਦਰੋਹੀ' ਕਿਹਾ ਹੈ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਪੀਟ ਹੇਗਸੇਥ ਨੇ 'ਹਿੰਸਕ ਭੀੜ' ਤੇ 'ਪਰਵਾਸੀ ਦੰਗਿਆਂ' ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਲਈ ਮਰੀਨ ਭੇਜਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟਰੰਪ ਨੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ 'ਠੱਗ' ਕਿਹਾ ਤੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਸਕ ਪਹਿਨ ਕੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਟਰੰਪ ਦੀ ਸੱਜੀ ਬਾਂਹ, ਉਸ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸਟੀਫਨ ਮਿਲਰ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 'ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਦਰੋਹ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਪਰਵਾਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ/ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਖ਼ਤਾਈ ਤੇ ਸੋਧਾਂ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਤੀਗਤ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਕੱਜ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮਹਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਜੁਮਲੇ ਵਾਲੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਟੈਰਿਫ ਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਜਮਾਤ ਦੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਪੱਖੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਮੀਰੀ-ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਪਾੜਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਜਰਤਾਂ ਸੁੰਗੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਘਰਾਂ, ਮਹਿੰਗਾਈ (ਖਾਸਕਰ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਤੇ ਭੋਜਨ ਪਦਾਰਥਾਂ 'ਚ) ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੋਸ਼ਣਕਾਰੀ ਉਦਯੋਗਕ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਰਵਾਸੀ ਲੇਬਰ ਲਈ ਆਰਥਿਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਹਨ। ਗੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਕਾਮਿਆਂ ਲਈ ਹਾਲਤ ਉਜਰਤੀ ਗੁਲਾਮਾਂ ਵਰਗੀ ਹੈ।

ਉਦਯੋਗਕ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਕਾਮੇ ਘੱਟ ਤਨਖਾਹ, ਮਾੜੀਆਂ ਕੰਮ ਹਾਲਤਾਂ ਤੇ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹਨ। ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿੱਚ ਮੈਕਸਿਕੋ, ਮੱਧ ਅਮਰੀਕਾ ਤੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਲਾਤੀਨੀ ਮੁਲਕਾਂ ਸਮੇਤ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚੋਂ 35 ਲੱਖ ਪਰਵਾਸੀ ਵਸਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅੱਠ ਲੱਖ ਲੋਕ ਗੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਹਨ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੈਕਸੀਕਨ ਕਾਮੇ ਹਨ।

ਟਰੰਪ ਆਪਣੀ ਆਮਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸੀ ਵਿਰੋਧੀ ਨਸਲੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ ਉੱਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਮੈਕਸੀਕਨ ਪਰਵਾਸੀ ਤੇ ਫ਼ਲਸਤੀਨ ਪੱਖੀ ਪਰਵਾਸੀ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਟਰੰਪ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗਾਰਡਾਂ ਨੂੰ 'ਵਿਦਰੋਹੀ ਐਕਟ' (ਨਿਸੁਰਰੲਚਟਿੋਨ ਅਚਟ-1807) ਤਹਿਤ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੇ ਫੌਜੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਟਰੰਪ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰੇਸ਼ਨ ਗੇਟਕੀਪਰ ਤਹਿਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਟੀਚਾ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਦਸ ਲੱਖ ਗੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ (ਸਰਕਾਰ ਮੁਤਾਬਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ) ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਹਿਤ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 3000 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਖ਼ਦਸ਼ਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੀ ਹਰ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਜਬਰੀ ਤੇ ਹਿੰਸਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਬਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫ਼ਲਸਤੀਨੀਆਂ ਦੀ ਨਸਲਕੁਸ਼ੀ ਵਿਰੋਧੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਮਵਰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਫੰਡਾਂ 'ਚ ਭਾਰੀ ਕਟੌਤੀ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਬਕਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਟੈਰਿਫ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ 'ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਗਲ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਟਰੰਪ ਆਪਣੀ ਦਮਨਕਾਰੀ ਨੀਤੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਰੋਧੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਪਰਵਾਸੀ ਪੂਰੇ ਸਾਹਸ ਨਾਲ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਸੰਕਟ ਦੀ ਅਸਲ ਜੜ੍ਹ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਮੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਘੱਟ ਤਨਖਾਹਾਂ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁੰਗੜਨਾ, ਵਧਦੀ ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਸਿਹਤ ਸੰਭਾਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਟਰੰਪ ਸਰਕਾਰ ਅਰਬਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਬਲੀ ਦੇ ਬੱਕਰੇ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਫੈਲੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਖਾਸੀਅਤ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਗੈਰ-ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਮੈਕਸੀਕਨ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮੰਗ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਟਰੰਪ ਦੀ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ; ਇਹ ਅਮਰੀਕੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਆਮ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਪੋਸੇ ਕਾਮੀਟੈਟਸ ਐਕਟ-1878 ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹਨ ਜੋ ਘਰੇਲੂ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਫੌਜ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਨਸਲਵਾਦੀ ਬਿਆਨਾਂ, ਝੂਠੇ ਤੇ ਭੜਕਾਊ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨਾਲ ਲਾਸ ਏਂਜਲਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 'ਬਗਾਵਤ' ਕਿਹਾ ਹੈ ਤੇ 1807 ਦੇ ਵਿਦਰੋਹ ਐਕਟ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜੰਗਾਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ-ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਕਟ ਵਧਣ ਨਾਲ ਪਰਵਾਸ ਤੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੰਕਟ ਅਜੇ ਹੋਰ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਮੱਧ ਪੂਰਬ, ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਅਫਰੀਕਨ ਮੁਲਕ ਇਸ ਵਸੋਂ ਉਜਾੜੇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕੇਂਦਰ ਹੋਣਗੇ। ਵਧਦੀ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਿਕਸਿਤ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਏਗੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਮਰਾਜ ਆਪਣੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੱਧ ਅਰਾਜਕ ਤੇ ਫਾਸ਼ੀ ਰੁਖ਼ ਅਪਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਰਵਾਸੀ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਕਾਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਰਤ ਲੁੱਟ, ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲੇ, ਚੰਗੀਆਂ ਕੰਮ ਹਾਲਤਾਂ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ, ਕੰਮ ਘੰਟੇ ਤੇ ਕੰਮ ਦੇ ਹਫ਼ਤੇ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਪਰਵਾਸੀ ਕਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ ਕਾਮਿਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਏਕਤਾ ਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਲਹਿਰ ਤੇ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਇਲੌਨ ਮਸਕ ਦਾ ਸਟਾਰਸ਼ਿਪ ਰਾਕੇਟ ਟੈਕਸਾਸ ਵਿੱਚ ਟੈਸਟ ਦੌਰਾਨ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਫਟਿਆ

ਟੈਕਸਾਸ (ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ): ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਅਤੇ ਸਪੇਸਐਕਸ ਦੇ ਸੀਈਓ ਇਲੌਨ ਮਸਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਟਾਰਸ਼ਿਪ-36 ਰਾਕੇਟ ਟੈਕਸਾਸ ਦੇ ਸਟਾਰਬੇਸ ਟੈਸਟਿੰਗ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਟੈਸਟ ਦੌਰਾਨ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਫਟ ਗਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ 18 ਜੂਨ, 2025 ਨੂੰ ਰਾਤ 11 ਵਜੇ (ਸਥਾਨਕ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ) ਹੋਈ। ਧਮਾਕੇ ਦੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਅਤੇ ਧੂੰਆਂ ਦੂਰ-ਦੂਰ ਤੱਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਵੀ ਹਿੱਲ ਗਈਆਂ।

ਸਪੇਸਐਕਸ ਦਾ ਸਟਾਰਸ਼ਿਪ-36, ਜੋ ਆਪਣੀ 10ਵੀਂ ਟੈਸਟ ਫਲਾਈਟ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਸੀਜ਼ ਟੈਸਟਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਵਿਖੇ ਸਟੈਟਿਕ ਫਾਇਰ ਟੈਸਟ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਇਆ। ਸਟੈਟਿਕ ਫਾਇਰ ਟੈਸਟ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਕੇਟ ਦੇ ਇੰਜਣਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫਿਕਸ ਕਰਕੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਚਾਲੂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਟੈਸਟ ਦੌਰਾਨ, ਸਟਾਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਛੇ ਰੈਪਟਰ ਇੰਜਣਾਂ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਰਾਕੇਟ ਵਿੱਚ ਲਿਕਵਿਡ ਮੀਥੇਨ ਅਤੇ ਲਿਕਵਿਡ ਆਕਸੀਜਨ ਭਰਨ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ "ਵੱਡੀ ਅਸਧਾਰਨਤਾ" (ਮੇਜਰ ਅਨੌਮਲੀ) ਵਾਪਰ ਗਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਾਕੇਟ ਧਮਾਕੇ ਨਾਲ ਫਟ ਗਿਆ।

ਸਪੇਸਐਕਸ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪਲੈਟਫਾਰਮ ਐਕਸ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਟੈਸਟ ਸਾਈਟ ਦੁਆਲੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖੇਤਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹਨ।" ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਟੈਸਟ ਸਾਈਟ ਅਤੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਲੌਨ ਮਸਕ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਹਲਕੇ-ਫੁਲਕੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਲੈਂਦਿਆਂ ਐਕਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ, "ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਖਰੋਚ ਹੈ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਢਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੇਲੋਡ ਬੇਅ ਵਿੱਚ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ COPV (ਕੰਪੋਜ਼ਿਟ ਓਵਰਵਰੈਪਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਵੈਸਲ) ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਸਫਲਤਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਟਾਰਸ਼ਿਪ, ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰਾਕੇਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਸਕ ਦੇ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਵਸੇਬੇ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਕੇਟ ਨਾਸਾ ਦੇ ਆਰਟੇਮਿਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਟੀਚਾ 2027 ਤੱਕ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚੰਦਰਮਾ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਟਾਰਸ਼ਿਪ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਟੈਸਟ ਫਲਾਈਟਾਂ (ਸੱਤਵੀਂ, ਅੱਠਵੀਂ ਅਤੇ ਨੌਵੀਂ) ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਕੇਟ ਉਡਾਣ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਫਟ ਗਿਆ।

ਵੈਨਕੂਵਰ ਕੌਂਸਲ ਵਲੋਂ ਅਗਲੀਆਂ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 7% ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ

ਵੈਨਕੂਵਰ, (ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ): ਅਗਲੀ ਮਿਉਂਸਪਲ ਚੋਣ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਬਾਕੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਮੇਅਰ ਕੇਨ ਸਿਮ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਸਖਤ ਰੁਖ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਕੌਂਸਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਜਟ ਆਉਟਲੁਕ ਵਿੱਚ 7 ਫੀਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਵਾਧੇ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਸਟਾਫ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸੇਵਾ ਪੱਧਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ, ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਮੇਅਰ ਸਿਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਨੂੰ ਵੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਵਾਧੇ ਨੂੰ 2.5 ਫੀਸਦੀ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਰੱਖਣ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਰੰਟ-ਲਾਈਨ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕਟੌਤੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ੀਰੋ ਫੀਸਦੀ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸੀਨੇਰੀਓ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ।

ਸਿਮ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ 10.7 ਫੀਸਦੀ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਵਾਧੇ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ, ਵੈਨਕੂਵਰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਅਤੇ ਵੈਨਕੂਵਰ ਫਾਇਰ ਰੈਸਕਿਊ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਫੰਡਿੰਗ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ 2024 ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਟੈਕਸ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ 3.9 ਫੀਸਦੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਰੋਧੀ ਕੌਂਸਲਰਾਂ ਨੇ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਟਾਫ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਘੱਟ ਟੈਕਸ ਸੀਨੇਰੀਓਜ਼ ਅਧੀਨ ਸੰਭਾਵਿਤ ਸੇਵਾ ਕਟੌਤੀਆਂ ਦੀ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਸੂਚੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸੋਧ ਏਬੀਸੀ ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਵਾਲੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਵੋਟਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਜ਼ਾਦ ਕੌਂਸਲਰ ਰੇਬੇਕਾ ਬਲਿਘ ਨੇ ਕਿਹਾ, "7 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਜ਼ੀਰੋ ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਫਰਕ ਲਗਭਗ 84 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਹੈ। ਏਬੀਸੀ ਨੇ ਇਹ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਰਿਕਾਰਡ ਸਮਰਥਨ ਨਾ ਕਰਕੇ, ਕਿ ਇਹ ਕਟੌਤੀਆਂ ਕਿੱਥੋਂ ਆਉਣਗੀਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਜਟ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਰੂਪ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।"

7 ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਵਾਧੇ ਅਤੇ 2.5 ਜਾਂ ਜ਼ੀਰੋ ਫੀਸਦੀ ਦੇ ਟੀਚੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦਾ ਫਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਿਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਏਬੀਸੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਵਿੱਤੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਹੈ, ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਘੱਟ ਟੈਕਸ ਵਾਧੇ ਦੇ ਸੀਨੇਰੀਓ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੇਵਾਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮੁਦਾਇਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ, 'ਤੇ ਅਸਰ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਜਟ ਦੀ ਅਗਲੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਸਟਾਫ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਟੌਤੀਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਸਿਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨਗੇ। ਵੈਨਕੂਵਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਅਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਣਗੇ।

ਬਿਲਨ ਫਾਰਮਜ਼ ਲਿਮਟਡ

ਸਾਨੂੰ ਬੇਰੀ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

- ਸਟੂਡੈਂਟ ਅਤੇ 15 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਵਾਲੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।
- ਬੇਰੀ ਤੋੜਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਰਾਈਡ (ਕਾਰ) ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹ ਵੀ ਵੱਧ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਬੀ.ਸੀ. ਤੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਾਰਮ ਸਾਫ਼ ਸੁਥਰੇ ਹਨ।
- ਬੇਰੀ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਲਿਜਾਣ ਅਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।
- ਬੇਰੀ ਤੋੜਨ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 7:30 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।
- ਬੇਰੀ ਟੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਰੀ ਕੱਟਣ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਚਲੇਗਾ।
- ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ।

ਪਰੂਨਿੰਗ ਲਈ ਘੰਟਿਆਂ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ

ਭੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਰਾਂ
ਸੂਪਰਵਾਈਜ਼ਰ
778-837-4410

ਗੁਰਜੀਤ ਬੋਇਆਲ
ਸੂਪਰਵਾਈਜ਼ਰ
604-812-1115

ਭਜਨ ਸਿੰਘ
604-726-3405

ਜਸਵਿੰਦਰ ਬੱਲ
604-230-9506

ਜਰਨੈਲ ਬਿਲਨ
604-250-2703

ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ
604-724-3813

ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
778-871-0066

ਮੱਧ-ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਅੱਗ ਦੀ ਲਪਟਾਂ: ਇਜ਼ਰਾਈਲ-ਈਰਾਨ ਜੰਗ ਨੇ ਮਚਾਈ ਤਬਾਹੀ

ਮੱਧ-ਪੂਰਬ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਜੰਗ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੜ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਇਸ ਲੜਾਈ ਨੇ ਦੋਵਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿੱਚ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਵੱਲ ਲਿਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੇਲ ਅਵੀਵ ਅਤੇ ਹਾਈਫਾ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਨੇ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਦਕਿ ਤਹਿਰਾਨ ਵਿੱਚ ਸੈਂਕੜੇ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਨੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਸੈਨਿਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਠਿਕਾਣਿਆਂ ’ਤੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ, ਪਰ ਈਰਾਨ ਦਾ ਫੋਰਡੋ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੈਂਟਰ, ਜੋ ਪਹਾੜੀ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਛੁਪਿਆ ਹੈ, ਅਜੇ ਵੀ ਅਣਛੋਹਿਆ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਜੰਗ, ਜੋ ਸਥਾਨਕ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਹੁਣ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ, ਮੱਧ-ਪੂਰਬ ਦਾ ਇਕੱਲਾ ਅਣਐਲਾਨਿਆ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੇਸ਼, ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਈਰਾਨ ’ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਸਹੇੜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ ਈਰਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਖਤਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਕੋਮ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਫੋਰਡੋ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੈਂਟਰ, ਜੋ 90 ਮੀਟਰ ਡੂੰਘੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਹੈ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੀ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਈਰਾਨ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ, ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਲਾਂਚ ਸਾਈਟਾਂ, ਹਵਾਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਨਿਰਮਾਣ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ’ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸਾਧਿਆ।ਹਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 9 ਸੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਈ , ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰੀਦੂਨ ਅੱਬਾਸੀ (ਸਾਬਕਾ ਮੁਖੀ, ਈਰਾਨ ਦੀ ਐਟੋਮਿਕ ਐਨਰਜੀ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ), ਮੁਹੰਮਦ ਮਹਿਦੀ ਤਹਿਰਾਨਚੀ, ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਹਮੀਦ ਮਿਨੂਚੇਹਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਸਨ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 20 ਸੀਨੀਅਰ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਹੰਮਦ ਬਾਘੇਰੀ (ਈਰਾਨੀ ਸੈਨਿਕ ਬਲਾਂ ਦੇ ਚੀਫ ਆਫ ਸਟਾਫ) ਅਤੇ ਹੁਸੈਨ ਸਲਾਮੀ (ਆਈਆਰਜੀਸੀ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ-ਇਨ-ਚੀਫ) ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਨ।

ਈਰਾਨ ਦੇ ਸਿਹਤ ਮੰਤਰਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, 224 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 90% ਸਿਵਿਲੀਅਨ ਸਨ, ਅਤੇ 1,481 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 70 ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਦਕਿ 10 ਬੱਚੇ ਮਲਬੇ ਹੇਠ ਲਾਪਤਾ ਸਨ।ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਮਕਸਦ ਈਰਾਨ ਦੀ ਸੈਨਿਕ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਰ, ਫੋਰਡੋ ਸੈਂਟਰ, ਜੋ ਐਸ-300 ਹਵਾਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ, ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਜੈਮਿੰਗ, ਅਤੇ ਮਲਟੀ-ਲੇਅਰ ਸ਼ੀਲਡ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ, ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚ ਗਿਆ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਜੀਬੀਯੂ-28 ਅਤੇ ਜੀਬੀਯੂ-31 ਬੰਕਰ ਬਸਟਰ ਬੰਬ, ਜੋ 6-10 ਮੀਟਰ ਕੰਕਰੀਟ ਨੂੰ ਭੇਦ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਫੋਰਡੋ ਦੀਆਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੰਧਾਂ ਅੱਗੇ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ ਜੀਬੀਯੂ-57 ਮੈਸਿਵ ਆਰਡਨੈਂਸ ਪੈਨੀਟ੍ਰੇਟਰ, ਜੋ 61 ਮੀਟਰ ਕੰਕਰੀਟ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸਿੱਧੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਈਰਾਨ ਦੀ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ:

ਈਰਾਨ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਜਵਾਬ “ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਟਰੂ ਪ੍ਰੌਮਿਸ ੀੀੀ” ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਤੇਲ ਅਵੀਵ, ਹਾਈਫਾ, ਅਤੇ ਪੇਟਾ ਟਿਕਵਾ ’ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਅਤੇ ਹਾਈਪਰਸੋਨਿਕ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਾਗੀਆਂ। ਤੇਲ ਅਵੀਵ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਰਾਜਧਾਨੀ, ਅੱਗ ਦੇ ਗੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘਿਰ ਗਈ। ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦਫਤਰ ਨੇੜੇ ਅੱਗ ਲੱਗੀ, ਨਵਤਿਮ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ’ਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਡਿੱਗੀਆਂ, ਅਤੇ ਹਾਈਫਾ ਦੀ ਬਜ਼ਾਨ ਤੇਲ ਰਿਫਾਈਨਰੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਈ। ਹਾਈਫਾ, ਜੋ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਸਮੁੰਦਰੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰ ਹੈ, ਖੰਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰ ਖਾਲੀ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਹਨ।ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਸਰਕਾਰ ਮੁਤਾਬਕ, ਈਰਾਨ ਨੇ 300-400 ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਾਗੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਆਇਰਨ ਡੋਮ, ਡੇਵਿਡ ਸਲਿੰਗ, ਅਤੇ ਐਰੋ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਭੇਦਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਰਹੀਆਂ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵਿੱਚ 82 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਅਤੇ 1,277 ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਏ। ਈਰਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਦੋ ਐਫ-35 ਜੰਗੀ ਜਹਾਜ਼ ਡੇਗ ਸੁੱਟੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਪਾਇਲਟ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕੀਤਾ। ਈਰਾਨ ਦੀਆਂ ਹਾਈਪਰਸੋਨਿਕ “ਖੈਬਰ” ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ, ਜੋ ਆਇਰਨ ਡੋਮ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਜੇ ਵੀ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਲਈ ਵੱਡਾ ਖਤਰਾ ਹਨ।ਈਰਾਨ ਦੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਸ਼ਕਤੀ ਈਰਾਨ ਦੀ ਸੈਨਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਹਥਿਆਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੈਲਿਸਟਿਕ ਅਤੇ ਹਾਈਪਰਸੋਨਿਕ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਹਨ। ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਅਨੁਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ, ਈਰਾਨ ਕੋਲ 1,500 ਤੋਂ 3,000 ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਰਟ-ਰੇਂਜ (ਫਤਿਹ-110), ਮੀਡੀਅਮ-ਰੇਂਜ (ਸ਼ਹਾਬ-3, ਇਮਾਦ, ਗਦਰ-1), ਅਤੇ ਹਾਈਪਰਸੋਨਿਕ (ਫਤਿਹ-1) ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਇਹ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ 1,000 ਤੋਂ 2,000 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਰੇਂਜ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਚ ਸਟੀਕਤਾ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ 25-30 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਈਰਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਜ਼ਾਈਲ ਤਕਨੀਕ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਉੱਨਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦਾ ਆਇਰਨ ਡੋਮ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਈਰਾਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ 1,000 ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਾਗ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਗਾਜ਼ਾ ਵਰਗੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕੀ ਹੈ ਇਸ ਜੰਗ ਬਾਰੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ, ਬ੍ਰਿਟੇਨ, ਫਰਾਂਸ, ਅਤੇ ਖਾੜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ (ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ, ਯੂਏਈ) ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਯੂਐਸਐਸ ਨਿਮਿਜ਼ ਸਮੇਤ ਯੁੱਧਪੋਤ ਫਾਰਸ ਦੀ ਖਾੜੀ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਿੱਧੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਚੀਨ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸੈਂਟਰ ’ਤੇ ਹਮਲੇ ਨੂੰ “ਰੈੱਡ ਲਾਈਨ” ਮੰਨਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਨੇ ਨਿਰਪੱਖ ਰੁਖ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਜੰਗ ਦੇ ਵਧਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਤੇਲ ਆਯਾਤ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕਤਾ ’ਤੇ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ।

ਕੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਬਣੇਗੀ?

ਇਹ ਜੰਗ ਅਜੇ ਸਥਾਨਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆੜੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੋਰਮੁਜ਼ ਜਲਡਮਰੂ, ਜਿੱਥੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ 20% ਤੇਲ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਈਰਾਨ ਦੇ ਕੰਟਰੋਲ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜੇ ਈਰਾਨ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੇਲ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ 120 ਡਾਲਰ ਪ੍ਰਤੀ ਬੈਰਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਲੋਬਲ ਆਰਥਿਕਤਾ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਰੂਸ-ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਖੇਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਚੀਨ, ਜਾਂ ਰੂਸ ਸਿੱਧੇ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿੱਚ ਸੁਆਹ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਜੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸੰਕਟ ਹੈ, ਜੋ ਵਿਸ਼ਵ ਦੀ ਸਿਆਸੀ, ਆਰਥਿਕ, ਅਤੇ ਸੈਨਿਕ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਦੀ “ਅਮਰੀਕਾ ਫਸਟ” ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਦੀ ਸੀਜ਼ਫਾਇਰ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਇੰਨੀ ਖਰਾਬ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਵੀ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਘ-7 ਸੰਮੇਲਨ ਨੂੰ ਅਧੂਰਾ ਛੱਡ ਕੇ ਵਾਪਸ ਪਰਤਣਾ ਪਿਆ। ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਟਰੰਪ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣ ਅਤੇ ਤਹਿਰਾਨ ਦੇ 10 ਮਿਲੀਅਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਇਹ ਤਣਾਅ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਈਰਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਈਰਾਨ ਦੇ ਕਈ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਹੁਣ ਈਰਾਨ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਦੇ ਰਣਨੀਤਕ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਮਿਜ਼ਾਈਲਾਂ ਦਾਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਈਰਾਨ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨਾਲ ਜੰਗਬੰਦੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।ਇਸ ਸੰਕਟ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਸਮਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇਗਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ—ਮੱਧ-ਪੂਰਬ ਦੀ ਇਹ ਅੱਗ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ.

SINCE : 2007

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਸੱਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੋਚ CANADIAN PUNJAB TIMES

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ ਦਾ 18 ਵਾਂ ਸਾਲ

24 ਘੰਟੇ ਆਨਲਾਈਨ ਪੜ੍ਹੋ

www.thepunjabtimes.ca

ਲੇਖ ਅਤੇ ਚਲੰਤ ਮਸਲੇ

ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ

ਤਾਂ ਅੱਜ ਹੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜੋ

It's Time To Grow Your Business
Advertise with us...

ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਸੱਚ ਅਤੇ ਨਿਰਪੱਖ ਸੋਚ

: canadianpunjabtimes@gmail.com

Contact : 604-338-7310

ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਅਜਮਾਇਸ਼ੀ ਦੌਰ

ਸੰਕਟ,ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੇ ਹੱਲ

ਲੇਖਕ : ਬਘੇਲ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ
ਸੰਪਰਕ: 99142-58142

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਗਾਥਾ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਹ ਕੌਮ 18ਵੀਂ, 19ਵੀਂ ਅਤੇ 20ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨਿਡਰਤਾ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸੋਚ ਦੇ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਮਹਾਨ ਜਿੱਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਰਗੇ ਕਾਰਨਾਮੇ, ਇਸ ਕੌਮ ਦੀ ਅਡੋਲਤਾ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ। ਪਰ ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਦੁਸ਼ਵਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ। ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਤੱਸਵੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਰਗੇ ਪਵਿੱਤਰ ਅਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ, ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਨਾਸ਼, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਮੁੱਲ ਮੰਨੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੋਂ ਹੀ ਸੱਚ, ਇਨਸਾਫ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਾਰ ਜਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਸੰਤ-ਸਿਪਾਹੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਢਾਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਰੂਹਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਮਜਬੂਤ ਬਣਾਇਆ। 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨ ਹਮਲਾਵਰ ਭਾਰਤੀ ਉਪ-ਮਹਾਦੀਪ ਨੂੰ ਕੁਚਲ ਰਹੇ ਸਨ।ਉਸ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਕੀਤੀ।ਖਾਲਸਾ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਇਹ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੁਣੌਤੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਸੋਚ ਸੀ, ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਸੀ ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸੀ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਸ ਸੁਤੰਤਰ ਸੋਚ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਪੱਛਮੀ ਸਾਮਰਾਜ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ।

ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰ

ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕੇਂਦਰੀ ਸੱਤਾ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਪਰਾਇਆ ਸਮਝਿਆ। ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਸਰਬਉੱਚ ਅਸਥਾਨ ਹੈ, 'ਤੇ 1984 ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਘਲਘਾਰੇ ਵਰਗੀ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਗੁਨਾਹ ਸਿੱਖ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਢਾਹ-ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਸੀ।ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਤਲੇਆਮ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾਈ ਗਈ, ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲੇ।

.ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਤੱਸਵੀ ਸੋਚ

.ਭਾਰਤੀ ਸੱਤਾ ਦੀ ਮੁਤੱਸਵੀ ਸੋਚ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦਰੋਹ ਜਾਂ ਅੱਤਵਾਦ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, 1975 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ

ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਜੋ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਤਵਾਦੀ ਗਰਦਾਨਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੁਚਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਿਸਾਨ ਅੰਦੋਲਨ (2020-21) ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਨੇ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਲੱਖਾਂ ਕਿਸਾਨ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਏ, ਤਾਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਨੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਸੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਸੋਚ ਅਤੇ ਬਹਾਦਰੀ, ਜੋ ਸਦਾ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

.ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ

1980 ਅਤੇ 1990 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਜੋ ਨੌਜਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਥਿਆਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕੁਚਲਿਆ ਗਿਆ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਰਾਹ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਅੱਜ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ, ਜੋ 30-35 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਕੋਠੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ। ਸੱਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ, ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲੇ।

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ 'ਤੇ ਹਮਲੇ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ, ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਹਾੜਿਆਂ 'ਤੇ ਮੱਤਭੇਦ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ 'ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਹਮਲੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਰਬਉੱਚਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਾ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਲਚੀ ਸਿੱਖ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਸਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਸੱਤਾ ਦਾ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਰਵੱਈਆ

ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਰਵੱਈਆ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਜਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸਿਆਸੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਪਰਾਇਆ ਸੂਬਾ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਜੰਗ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੇੜਤਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਉਹ ਜੰਗ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ ਸਨ। ਪਰ ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਰੋਧੀ ਗਰਦਾਨਿਆ।ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਬੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਐਸ.ਆਈ. ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਅਤੇ ਆਪਸੀ ਫੁੱਟ ਵੀ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਕਸਰ ਸੱਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੋ ਲੀਡਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਜੋ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਕਸਰ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਝੁਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਗੱਲੂਘਾਰਾ ਦਿਵਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਭਾਏ ਗਏ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਭਵਿੱਖ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਭਲਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਪੰਥ, ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਹੋ ਕੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਏਕਤਾ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੱਲਦੀ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਲੱਖਣ ਪਛਾਣ, ਧਰਮ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੁਤੱਸਵੀ ਸੋਚ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਮੁੱਲ ਮੰਨੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੱਚ, ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾ, ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੋਈ ਹੋਈ ਸ਼ਾਨ ਮੁੜ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਬਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੱਤਾਧਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਫੁੱਟ ਨੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰਿਕ ਤਾਕਤ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿਉਂਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੀ ਕੌਮ ਇਕਜੁੱਟ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੌਮ ਨਾ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਬਚਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈਮਾਣ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ।

AMAR MUSIC ACADEMY
INDIAN CLASSICAL LIGHT MUSIC, GURMAT SANGEET & TABLA
ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸ਼ਤਰੀ ਸੰਗੀਤ, ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਤਬਲਾ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ

Prof. Gurdev Singh Phull,
Prof. Amrik Singh Phull
To Learn Indian Classical, Light Music & Tabla
Free Lessons for Blind & Handicapped

604-599-4628, 778-898-5052 | 13376-80 Ave, Surrey

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਤੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਕਦਮ

ਲੇਖਕ : ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਪੰਡ ਲਗਾਤਾਰ ਭਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੋਝ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਸੀਲਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਕਰਜ਼ਾ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਣ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਗਰਾਂਟਾਂ, ਸਹੂਲਤਾਂ ਅਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਨ ਦੀਆਂ ਕਨਸੋਆਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵਸੀਲਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਸਦਕਾ ਪੰਜਾਬ ਵਿਤੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਚਿੰਤਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜਿੱਥੋਂ ਵੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮਿਲੇ, ਲੈ ਕੇ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹੱਥ ਪੈਰ ਮਾਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਕਰਜ਼ੇ ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਵਿਖਾ ਕੇ ਅਗਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਅਕਸ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹੈ।

ਮਾਰਚ 2022 ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਅਤੇ ਸ੍ਰ. ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਗਏ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ 2,61,281 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਵਧ ਕੇ 3,53,600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਲੀ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ 4 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਬਾਦੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਰ ਕਰੀਬ 1 ਲੱਖ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਰਾਸ਼ੀ ਹਰ ਸਾਲ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2021-22 ਵਿੱਚ ਸੂਬੇ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ 2,61,281 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸੀ, ਸਾਲ 2022-23 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਧ ਕੇ 2,93,729 ਕਰੋੜ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਲ 2023-24 ਵਿੱਚ 3,23,135 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਸਾਲ 2024-25 ਵਿੱਚ ਵਧ ਕੇ 3,53,600 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕਰਜ਼ਾ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਫ਼ਲਤਾਵਾਂ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਬਦਲਾਅ ਵਜੋਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਿਆਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਸਨ। ਪਰ ਜੇ ਕਰਜ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵੇਖੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਸਾਲ 2022-23 ਵਿੱਚ 47,262 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਿਆ। ਸਾਲ 2023-24 ਵਿੱਚ 49,410 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਸਾਲ 2024 ਵਿੱਚ 44,031 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਜੋ ਰਫ਼ਤਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2027 ਤਕ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 'ਤੇ ਪੁੱਜ ਜਾਵੇਗੀ। ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਵੀ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮੋੜਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਕਰੀਬ 12, 866 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੂਲ ਰਕਮ ਅਤੇ 23,900 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਿਆਜ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਰਾਂ ਤੇਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਸਿਰੋਂ ਬੋਝ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ? ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਿਆਜ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਤਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਕਰਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜੁੜ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਨਵਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੇੜ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਲਹਿਣ ਤਾਂ ਕੀ ਘਟਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵੀ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀਆਂ।

ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਭਾਵੇਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾੜੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀ ਅਧਾਰਤ ਸੂਬਾ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਹਰ ਵਰਗ ਸੁਖੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿੱਚ ਨਪੀੜਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਰਮਲਾ ਸੀਤਾਰਮਨ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 38.37 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਿਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ 1.04 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆੜ੍ਹਤੀਆਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਨੈਸ਼ਨਲ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ 23.28 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ 85.460 ਕਰੋੜ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਹਿਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ 11.94 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ 10.021 ਕਰੋੜ, ਗਰਾਮੀਣ ਬੈਂਕਾਂ ਦਾ 3.15 ਲੱਖ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ 8.581 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰਾਂ, ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ, ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਅਨਾਜ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੀ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਵੱਲ ਉੱਕਾ ਹੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ, ਸਗੋਂ ਉਲਟਾ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਖੋਹਣ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਭਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਆਰਥਿਕ ਤੰਗੀ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵਸੀਲਾ ਵਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ। ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਉਸਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਕਰਜ਼ਾ ਤਨਖਾਹਾਂ ਆਦਿ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਰਕਮ ਮੁਫ਼ਤ ਬਿਜਲੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਵਾਅਦੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲਾਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ।

ਸੂਬੇ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੀ ਵਾਲੀ ਹਾਲਤ ਦੇਖ ਕੇ ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ। ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਕਰਜ਼ਾ, ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਾਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜਦੀ ਵਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਲਏ ਕਰਜ਼ੇ 'ਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬਿਆਜ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਆਰਥਿਕ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਹੱਲ ਨਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜਿਊਣਾ ਦੁੱਭਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ੍ਰ. ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਬਿਆਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੱਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਫਿਰ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਲੇਲ੍ਹੜੀਆਂ ਕਿਉਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਤਬਾਹੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ। ਸੁਲਝੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰਕੇ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦੇਣ, ਹੋਰ ਕਰਜ਼ਾ ਸਿਰ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨ।

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਬਣ ਰਹੇ ਨਫ਼ਰਤੀ ਅੱਡਿਆਂ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ

ਲੇਖਕ : ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀਆ

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਕੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਟਸਐਪ, ਫੇਸਬੁੱਕ, ਇੰਸਟਾਗ੍ਰਾਮ, ਟੈਲੀਗਰਾਮ, ਟਵਿਟਰ, ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲ, ਯੂਟਿਊਬ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਲੋਕ ਐਕਟਿਵ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਦੇ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਸਾਈਟਸ ਨੂੰ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਰਗ ਦਾ ਬੰਦਾ ਵਰਤਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਕੋਨੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖ਼ਬਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਪਲ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਮਿੰਟਾਂ ਸਕਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਇਰਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵਰਦਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਰਾਪ ਵੀ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹੀ ਇਸਦੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿਗੜੈਲ ਅਤੇ ਵਿਹਲੜ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਗੰਧਲਾਪਨ ਅਤੇ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਲਟੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ, ਭਾਈਚਾਰਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਲਈ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਅੱਡੇ ਬਣਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਤੇ ਰੋਜ਼ ਕੁਝ ਲੋਕ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨਫ਼ਰਤੀ ਅੱਗ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਬੁਝਣ ਸਮੇਂ ਤਕ ਪਰਿਣਾਮ ਬਹੁਤ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਸਭ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਪਛਤਾਵਾਂ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਫਰਮੇਟ 'ਤੇ ਸਤਰਕ ਰਹਿਣ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਫਰਮੈਟ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕੰਮ ਲਈ ਆਗਾਹ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੀਡਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਿੰਦਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸ਼ੋਸ਼ੇ ਛੱਡਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਬੇਤੁਕੀ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਇਹ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੋਲੀ ਸੱਭਿਅਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਤੀਵਾਦ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਮਾਜ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਇਹ ਕੋੜ੍ਹ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਰ ਚੁੱਕੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਵੀ ਗੱਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਬਿਨਾਂ ਪਛਤਾਵੇ ਤੋਂ ਪੱਲੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਦੋਂ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਉੱਦਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਚ ਵੜ ਕੇ ਸਭ ਤਹਿਸ ਨਹਿਸ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਤੇ ਬਣੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਜ਼ਹਿਰ ਫੈਲਾ ਕੇ ਪੂਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ, ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਹੋਰ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹਿੰਦੂ, ਸਿੱਖ, ਮੁਸਲਿਮ, ਈਸਾਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਮਿਊਨਿਟੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਐਕਟਿਵ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਸੀ ਜਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਬਹਿਸ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਬਹਿਸ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਇਸੇ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਪਿਛਲੀ ਦਿਨੀਂ ਈਸਾਈਆਂ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਾ ਬਹੁਤ ਭੜਕਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਚਿੱਕੜ ਉਛਾਲਿਆ। ਫਿਰ ਰੰਗਰੇਟਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਪਾਰਾ ਸੱਤਵੇਂ ਅਸਮਾਨ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਗਾਲੀ ਗਲੋਚ ਕੀਤਾ। ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਅਦੁੱਤੀ ਕੁਰਬਾਨੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ। ਦੋਨੋਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਤੇ ਸਿਆਣੇ ਪੁਰਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਣੋਂ ਬਚ ਗਿਆ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਣੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਈ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਫਿਲਮ 'ਅਕਾਲ' ਦਾ ਖੂਬ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਕਈ ਧਾਰਮਿਕ ਫਿਲਮਾਂ ਦਾ ਵੀ ਖੂਬ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਚੀਕ ਚੀਕ ਕੇ ਫਿਲਮ ਨਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣਾ, ਨਾ ਦੇਖਣਾ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਪਰ ਜ਼ਹਿਰੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਏ 'ਤੇ ਲਾਈਵ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧਰਮ ਰੱਖਿਅਕ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਾਬਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 32 ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਸਮੁਦਾਇ ਦੀਆਂ ਕਈ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਭ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਵੱਖਰੇ ਮੱਤ ਹਨ। ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਨਸਾ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਕੋਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਲੱਤ ਖਿਚਾਈ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ-ਸ਼ੋਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੱਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਵੀ ਵਾਜਿਬ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰ ਘੋਲਣ ਦੀ ਹਰ ਮੁਮਕਿਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਖ਼ੂਬ ਇਨ੍ਹ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਕਠਪੁਤਲੀ ਬਣਕੇ ਨੱਚਦੇ ਹਨ। ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਮੁਖੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਖ਼ੂਬ ਸੁਰਖੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਹਨ। ਬਹੁਤਾ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਜੁਟੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੋ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਲਈ ਵੀ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰੀ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੀ ਇਹ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੀਡਰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਫ਼ਿਤਰਤ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਈ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮਾਨਵਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨੁਕਸ ਕੱਢਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਬੁਰਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਕੁਝ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਲੀਡਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਹੀ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੀਕਰਣ ਬਦਲਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮਨਸੂਬਾ ਪੂਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਫਿਰ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਜਾਤੀਵਾਦ ਦਾ ਪਾੜਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਵਾਮ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘਾਤਕ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬੇਵਜਾਹ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਠੇਸ ਨਹੀਂ ਲੱਗਣ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰੀ ਵਰਤਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।ਵਖਰੇਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਬਣਿਆ ਰਹੇ, ਅਮਨ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ

ਲੇਖਕ : ਸ. ਸੁਖਚੈਨ ਸਿੰਘ ਕੁਰੜ
(ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਮੰਚ ਸਰਪ੍ਰਸਤ)
ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਮਾਨਾ ਸਿੰਘ ਵਾਲ਼ਾ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਲਈ 27 ਜੂਨ 1919 ਦਾ ਨੂੰ ਦਿਨ ਭਾਗਾਂ ਭਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦਿਨ ਪਿਤਾ ਸ. ਮਾਹਲਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਤੇ ਮਾਤਾ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਢੁੱਡੀਕੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਕਪੂਰਾ ਪੱਤੀ ਵਿੱਚ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਨੂੰ 'ਕੰਵਲ' ਬਣਕੇ ਮਹਿਕਾਇਆ।

ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ

ਕੰਵਲ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਚਾਰ ਜਮਾਤਾਂ ਪਿੰਡੋਂ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਅਗਲੇਰੀ ਸਕੂਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਚੂਹੜਚੱਕ ਅਤੇ ਮੋਗੇ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਸੋਲਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕੰਵਲ ਮਲਾਇਆ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਉਹਦੇ ਮੁਹੱਬਤੀ ਕਿੱਸੇ ਦਾ ਅਰੰਭ ਵੀ ਹੋਇਆ ਤੇ ਉਹ ਕਿੱਸੇ ਦੀ ਮੁਹੱਬਤ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਉਮਰ ਭਰ ਦੇ ਸਾਥ ਵਿੱਚ ਨਾ ਵਟ ਸਕੀ। ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 'ਚਿੱਕੜ ਦੇ ਕੰਵਲ' ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ 'ਪਹਿਲੀ ਮੁਹੱਬਤ' ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ। ਕਲਮ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਦੀ ਚੇਟਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਲਾਇਆ ਦੇ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਹੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਲਿਖਣ ਕਲਾ ਨੂੰ 'ਮਲਾਇਆ ਦੀ ਸੌਗਾਤ' ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਹਨ। ਮਲਾਇਆ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਲਈ ਉੱਥੇ ਚੌਕੀਦਾਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਲਗਪਗ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਮਲਾਇਆ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਢੁੱਡੀਕੇ ਮੁੜ ਆ ਵਸੇ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਦਿਆਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਲ ਵੀ ਵਾਹਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 'ਸੱਚ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ' ਨਾਵਲ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਧੀਨ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ 90 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਮਹੀਨਾ ਕਲਰਕੀ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣਿਆ। ਇਸ ਨੌਕਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਸਮੇਂ 'ਚੋਂ ਸਮਾਂ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸਾਹਿਤਕ ਰੁਚੀ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਕਿਤਾਬਾਂ,ਨਾਵਲ ਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਆਦਿ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿੰਦੇ।

ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ

ਸਕੂਲ 'ਚ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਸਿਲੇਬਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ । ਉਸ ਭਲੇ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦੇ ਖੱਤ ਲਿਖਣ ਦੇ ਸ਼ੌਕ 'ਚੋਂ ਖਤ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕਲਾ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਵੱਲ ਮੋੜਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਜਵਾਨੀ ਮਲਾਇਆ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਜਦ ਕੰਵਲ ਮਲਾਇਆ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਗੁਰਪੁਰਬ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬੈਂਤ ਛੰਦ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਬੰਧੀ ਇੱਕ ਕਵਿਤਾ ਪੜ੍ਹੀ। ਮੌਕੇ ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤ ਵਲੋਂ ਭਰਪੂਰ ਦਾਦ ਮਿਲਣ ਕਰਕੇ ਲਿਖਣ ਵੱਲ ਹੋਰ ਰੁਚੀ ਵਧੀ। ਉਥੇ ਹੀ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 'ਕੰਵਲ' ਦਾ ਤਖ਼ੱਲਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹੀਰ ਨੇ ਤੇ ਭਾਈ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ ਨਾਭਾ ਦੇ ਮਹਾਨ ਕੋਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਜੋ ਕਿ ਮਲਾਇਆ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਪਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 1941-42 ਵਿੱਚ ਵਾਰਤਕ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਜੀਵਨ ਕਣੀਆਂ' ਲਿਖੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਹਿਚਾਣ ਦਿੱਤੀ। 'ਜੀਵਨ ਕਣੀਆਂ' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਨੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਨਾਵਲ 'ਸੱਚ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ' 1944 ਵਿੱਚ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਕੰਵਲ ਖੁਦ ਦੱਸਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਵਲ ਸੱਚ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦਾ ਨਾਇਕ ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਕੇ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ ਦੇ ਚੱਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਨੌਜੁਆਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਕਦੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਖੇਡਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਅਕਸਰ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਇਹ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਵਲ 'ਪਾਲੀ' ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਹੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਨਾਵਲ ਦੇ ਪਿਤਾਮਾ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਆਏ। ਗੱਲ ਤੁਰੀ ਤਾਂ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਤੈਨੂੰ ਇਹੀ ਕਹਿਣ ਆਇਆ ਹਾਂ, ਕਿ ''ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਲਿਖਣਾ ਨਾ ਛੱਡੀ।" ਨਾਵਲ 'ਪਾਲੀ' ਜੋ ਕਿ ਪਿਆਰ, ਪੀੜ, ਵੇਦਨਾ ਤੇ ਦਿਲੀ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਨਾਵਲ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਜਦ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨਾਵਲ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ' ਦਾ ਨਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦਾ ਤੀਜਾ ਨਾਵਲ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪੇਂਡੂ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦੀ

ਝਲਕ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੇ ਆਪਣਾ ਚੌਥਾ ਨਾਵਲ 'ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ' ਉਦੋਂ ਲਿਖਿਆ ਜਦੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰਾਂ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਦੇਣ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। 'ਰਾਤ ਬਾਕੀ ਹੈ' ਨਾਵਲ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਕਾਮਰੇਡ ਬਣਾਏ ਜਿਸ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਜੋਸ਼ ਸਮੇਤ ਅਨੇਕਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਭਰੀ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਨਾਲ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਕਿੱਸਾ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਸਦਕਾ ਹੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਡਾ.ਜਸਵੰਤ ਕੌਰ ਆਈ ਜੋ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹਮਸਫ਼ਰ ਬਣੀ।

ਸੱਤਰਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ''ਲਹੂ ਦੀ ਲੋਅ ਵਰਗਾ ਨਾਵਲ ਲਿਖਣ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਕੰਵਲ ਹੁਰਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਨਾਵਲ ਛਾਪਣ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਅਖੀਰ ਨੂੰ ''ਲਹੂ ਦੀ ਲੋਅ ਨਾਵਲ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਵਿੱਚ ਛਪਿਆ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਰਵਾਸੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਕਾਪੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਈਆਂ ਜੋ ਕਿ ਹੱਥੋਂ-ਹੱਥੀਂ ਵਿਕ ਗਈਆਂ। ਅਗਲਾ ਨਾਵਲ ਜਿਸ 'ਤੇ ਆਪਾਂ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਐਵਾਰਡ ਜੇਤੂ 'ਤੌਸ਼ਾਲੀ ਦੀ ਹੰਸੋ' ਹੈ। ਕੰਵਲ ਦਾ ਇਹ ਆਪਣਾ ਪਸੰਦੀਦਾ ਨਾਵਲ ਵੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਵਲ ਬਾਬਤ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਨਾਵਲ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਰੂਹ ਦਾ ਰੱਜ ਮਿਲਿਆ। 'ਐਨਿਆਂ 'ਚੋਂ ਉੱਠੋ ਕੋਈ ਸੂਰਮਾ ' ਨਾਵਲ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਤੱਕ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਜੋ ਵੇਰਵਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਵਲ 36, ਕਹਾਣੀਆਂ 12 ,ਸਿਆਸੀ ਫੀਚਰ 17, ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ 5, ਜੀਵਨ ਅਨੁਭਵ 3, ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ 6, ਰਚਨਾ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 11 ਤੇ 8 ਕਿਤਾਬਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ ਗਭਰੂਟਾਂ ਲਈ ਵੀ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਤਰਜਮੇ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ

ਮਾਣ ਸਨਮਾਨ

ਮਾਣ- ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਸਰ ਹੀ ਉਹ ਖ਼ੁਦ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ-ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕਰੇ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਨੇ 1977-78 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਲਹੂ ਦੀ ਲੋਅ' ਲਈ ਪੁਰਸਕਾਰ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਕੰਵਲ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਠੁਕਰਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ 'ਲਹੂ ਦੀ ਲੋਅ' ਦੇ ਨਾਇਕਾਂ ਦੀ ਕਾਤਲ ਹੈ ਉਹਦਾ ਇਨਾਮ ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹਾਂ..?

1986 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੇ 'ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਅਵਾਰਡ' ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਭਜਨ ਗਿੱਲ ਨੂੰ ਢੁੱਡੀਕੇ ਭੇਜਿਆ। ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਮੌਕੇ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਕੰਵਲ ਕਿਤੇ 'ਲਹੂ ਦੀ ਲੋਅ' ਦੇ ਇਨਾਮ ਵਾਂਗ ਇਹ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਲੈਣ ਤੋਂ ਨਾਹ ਨਾ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਸੰਬੰਧਤ ਪਹਿਲਾਂ ਖ਼ੁਦ ਪ੍ਰੋ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਗਵਰਨਰ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੁਖੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾਕੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੇ ਇਹ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਕਬੂਲਿਆ ਸੀ। ਇੰਝ 1986 ਵਿੱਚ ਕੰਵਲ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਾਹਿਤਕ ਇਨਾਮ ਲਿਆ। ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਨੇ 1990 ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਪੁਰਸਕਾਰ, 1996 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਹਾਣੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਫ਼ੈਲੋਸ਼ਿਪ ਦਾ ਸਨਮਾਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵੱਲੋਂ 1997 ਵਿੱਚ ਸਰਵਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਪੁਰਸਕਾਰ, 1997 ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾਵਲ 'ਤੌਸ਼ਾਲੀ ਦੀ ਹੰਸੋ' ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਮਿਲਿਆ, 2000 ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਲਾਲ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਨਮਾਨ ਮਿਲੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਾਗਜ਼ੀ ਵਿੱਦਿਅਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਪਰ ਲਿਖਣ ਦੇ ਜਨੂੰਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮੁਕਾਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 2008 ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਡੀ. ਲਿੱਟ. ਦੀ ਆਨਰੇਰੀ ਡਿਗਰੀ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਬਖ਼ਸ਼ਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ 100 ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ 2018 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਕਲਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਗੌਰਵ ਅਵਾਰਡ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਵਾਰ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਰਪੰਚੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ ਦੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰੀ, ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਕਨਵੀਨਰ ਰਿਹਾ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਿਸ਼ਵ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਾਉਣ ਵੇਲੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਮੋਹਰੀ ਰਿਹਾ। ਕੰਵਲ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਬੋਰਡ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਰਿਹਾ।

ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਢੁੱਡੀਕੇ ਦੀ ਸਰਪੰਚੀ ਦੌਰਾਨ ਪਿੰਡ ਦਾ ਬਹੁਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰਵਾਇਆ। ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੀ ਸਰਪੰਚੀ 'ਚ ਪੰਚਾਇਤ ਨੇ ਕੌਮੀ ਐਵਾਰਡ ਵੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ।

ਵੱਖੋ-ਵੱਖ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ

ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਬੋਹੜ ਸੀ ਤਾਂ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਸਰੂ ਦਾ ਰੁੱਖ ਬਣਕੇ ਰਿਹਾ।

ਸੁਰਜੀਤ ਗਿੱਲ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੰਵਲ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਮਿੱਤਰ ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ' ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਰਹੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਬਾਈਬਲ ਵਾਂਗ ਹੈ।

ਗੁਰਸਾਗਰ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ. ਭੱਠਲ ਮੁਤਾਬਕ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਨਾਵਲਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਪਾਤਰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਸੁਰਜੀਤ ਮੁਤਾਬਕ ਹਨ ਕੰਵਲ ਸਾਹਬ ਮਧਰੀ ਕਿਸਾਨੀ ਦਾ ਬੁਲਾਰਾ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ,ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਦਾ ਅਲੰਬਰਦਾਰ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਮਿਲਦਾ, ਕਿਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਾਤੋਵ' ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਮਿਲਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਸੂਲ ਹਮਜ਼ਾਤੋਵ ਦੇ 'ਮੇਰਾ ਦਾਗਿਸਤਾਨ' ਵਾਂਗ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜੀਂਦੇ 'ਪੰਜਾਬ' ਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਲੇਖਕ ਸੀ। ਕਈ ਸੱਜਣ ਵਿਦਵਾਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 'ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਪੱਗ' ਕਹਿਕੇ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ ਬਖ਼ਸ਼ਦੇ ਹਨ। ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਉਹ 'ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਬਾਈ' ਬਣਕੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਾਹਿਤਕ ਰਚਨਾ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਚਰਚਾ ਵੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਕਿਤਾਬ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸੰਖੇਪ ਚਰਚਾ 'ਚ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਪੁਸਤਕ 'ਜੀਵਨ ਕਣੀਆਂ' ਤੋਂ ਆਖ਼ਰੀ ਪੁਸਤਕ 'ਧੁਰ ਦਰਗਾਹ' ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤਕ ਸਫ਼ਰ ਤੈਅ ਕਰਦਿਆਂ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੀ ਰੰਗ ਵੇਖੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਰੰਗ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਰੰਗਲੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਆਇਆ ਨੇ ਜਾਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਸੋ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ 100 ਸਾਲ 7 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਸਾਹਾਂ ਤੇ ਫ਼ਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ 1 ਫਰਵਰੀ 2020 ਨੂੰ ਫ਼ਤਿਹ ਬੁਲਾ ਗਏ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਦੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਉਮਰ ਜਿਉਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਹੀ ਆਇਆ।

ਘਾਹ ਕੱਟਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨ,
(lawnmower)
ਵਾਸ਼ਰ ਡਰਾਇਰ, ਮਿਕਸੀ,
ਮਾਈਕਰੋਵੇਵ ਵਾਜਬ ਰੇਟ ਤੇ
ਠੀਕ ਕਰਵਾਓ

REPAIR & SERVICES
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
604-773-7258 (ਸਰੀ)

NOW HIRING
Carpenter,
full time work permanent
Duties: Construct, installs, and repairs wooden structures.
1 year carpentry experience needed,
No formal language requirement
$35 per hour
Job is in Surrey, BC
Natt Star Homes Ltd.
Address: 14257 Park Drive Surrey, BC V3R5P1
Email: Setforfuture@gmail.com

ਇਰਾਨ-ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਟਕਰਾਅ

ਕੇ ਸੀ ਸਿੰਘ

ਅਮਰੀਕਾ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਇਰਾਨੀ ਪਰਮਾਣੂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ 25 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਰਾਨੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਟਰੰਪ ਨੇ ਜਰਮਨੀ ਸਣੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਪੀ-5 ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਇਰਾਨ ਵਿਚਕਾਰ 2015 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਪਰਮਾਣੂ ਸੰਧੀ ਨੂੰ ਤਜ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਜੁਆਇੰਟ ਕੰਪਰੀਹੈਂਸਿਵ ਪਲੈਨ ਆਫ ਐਕਸ਼ਨ (ਜੇਸੀਪੀਓਏ) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਓਮਾਨ ਨੇ ਸਾਲਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਸੀ।

ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ 16 ਮਈ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਜੋ ਇਰਾਨ ਨੇ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਬਾਰੇ ਟਰੰਪ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਧੀ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਰਾਨੀ ਸੁਪਰੀਮ ਲੀਡਰ ਅਲੀ ਖਮੇਨੀ ਨੇ 4 ਜੂਨ ਨੂੰ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ''ਅਮਰੀਕੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਇਰਾਨੀ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ 100 ਫ਼ੀਸਦੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਮਰੀਕੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਰਾਨ ਕੋਲ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਪਰਮਾਣੂ ਸਨਅਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।'' ਇਰਾਨ 'ਜੇਸੀਪੀਓਏ' ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਇਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੀਮਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤਹਿਤ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਇਰਾਨੀ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਜਾਂ ਇਸ ਉੱਪਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਐਟਮੀ ਊਰਜਾ ਏਜੰਸੀ (ਆਈਏਈਏ) ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਕੰਟਰੋਲ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਰਾਕ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ ਸਫ਼ੀਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘਟਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਖਾੜੀ ਫ਼ੌਜੀ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਰਾਨ ਉੱਪਰ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਹਮਲਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਆਈਏਈਏ ਦੇ 12 ਜੂਨ ਦੇ ਮਤੇ ਜੋ ਕਿ 35 ਵਿੱਚੋਂ 19 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਅਣਐਲਾਨੀ ਪਰਮਾਣੂ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਫ਼ਾਈ ਦੇਣ 'ਚ ਇਰਾਨ ਦੀਆਂ ਨਾਕਾਮੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਰਾਨ ਪਰਮਾਣੂ ਅਪਸਾਰ ਸੰਧੀ (ਐੱਨਪੀਟੀ) ਦਾ ਹਸਤਾਖਰੀ ਮੁਲਕ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਸੰਧੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਸਾਲ 2003-05 ਵਿੱਚ ਇਰਾਨ ਵਿੱਚ ਰਾਜਦੂਤ ਹੁੰਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨਾਲ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਐੱਨਪੀਟੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਇਰਾਨ-ਅਮਰੀਕਾ ਵਾਰਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜੋਤ ਆ ਗਈ ਤਾਂ ਇਰਾਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਲੀ ਖਮੇਨੀ ਨੇ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਰਾਨ ''ਪਰਮਾਣੂ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ'' ਹਾਸਿਲ ਕਰਨੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦਾ ਭੰਡਾਰ 408 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਤੋਂ ਟੱਪ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਰਮਾਣੂ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੱਕ ਸੋਧੇ ਹੋਏ 25 ਕਿਲੋਗ੍ਰਾਮ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਰਾਨ ਨੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜੈਨਰੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰੀਫਿਊਜਜ਼ ਜੋ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਰਮਾਣੂ ਵਿਗਿਆਨੀ ਏ.ਕਿਊ. ਖ਼ਾਨ ਵੱਲੋਂ ਲੁਕਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਨ, ਦੀ ਥਾਂ ਛੇਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸੈਂਟਰੀਫਿਊਜ਼ ਲਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। 60 ਫ਼ੀਸਦੀ ਤੋਂ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਉਣ ਯੋਗ ਸੁਧਾਈ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਓਮਾਨ ਵਾਰਤਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਖੇਤਰੀ ਭੂ-ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾਟਕੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਗਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਘਿਣਾਉਣਾ ਫ਼ੌਜੀ ਦਮਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਹਮਾਸ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਬਨਾਨ ਵਿੱਚ ਇਰਾਨ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹਿਜ਼ਬੁੱਲਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸੀਰੀਆ ਵਿੱਚ ਇਰਾਨ ਪੱਖੀ ਅਸਦ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਤਖ਼ਤ ਪਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ ਸੋਧਵਾਦੀ ਸੁੰਨੀ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਨੂੰ ਵਾਗਡੋਰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਇਰਾਨ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸੰਗੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਹ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਰਾਨੀ ਪਰਮਾਣੂ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਇਰਾਨ ਸੀਮਤ ਜਵਾਬ ਹੀ ਦੇ ਸਕੇਗਾ।

ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਘਰੇਲੂ ਸਿਆਸਤ ਵੀ ਇੱਕ ਅਨਿਸ਼ਚਤ ਪੜਾਅ ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਭਰੋਸੇ ਦੇ ਵੋਟ ਵਿੱਚ ਮਸਾਂ ਬਚੀ ਹੈ। ਗਾਜ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਿਵਿਲੀਅਨਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਕਰ ਕੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਹਮਾਇਤ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਨੇਤਨਯਾਹੂ ਨੇ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਰਾਨ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਆਸਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਅਤੇ ਲਿਬਨਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਫੌਰੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਰਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹਵਾਈ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਪਕ ਹਮਲਾ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਕੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਖਾੜੀ ਮੁਲਕ ਆਪ ਸਿਰਫ਼ 'ਚੰਗੇ ਪੁਲੀਸਕਰਮੀ' ਬਣ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਰਹਿਣ ਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੁਕਵੀਂ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹਨ?

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਲੀ ਖਮੇਨੀ ਦੇ ਐਕਸ ਅਕਾਊਂਟ 'ਤੇ ਇਰਾਨ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਆਈ ਹੈ। 13 ਜੂਨ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ''ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਕਰ ਕੇ, ਯਹੂਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਲਖ਼, ਦੁਖਦਾਈ ਹੋਣੀ ਦੇ ਵੱਸ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਣੀ ਪਏਗੀ।'' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਈ ਫ਼ੌਜੀ ਕਮਾਂਡਰਾਂ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਸੋਗ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕ ਖੇਤਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਤਹਿਰਾਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਧਮਾਕੇ ਸੁਣੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 5 ਜੂਨ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ''ਯਹੂਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਪੱਕਾ ਭਾਈਵਾਲ ਹੈ।'' ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਈਆਰਜੀਸੀ (ਇਰਾਨੀ ਰੈਵੋਲਿਊਸ਼ਨਰੀ ਗਾਰਡਜ਼ ਕੋਰ) ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਮੁਹੰਮਦ ਬਾਘੇਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ।

ਇਰਾਨੀ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਣ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਇਰਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਯੂਰੇਨੀਅਮ ਸੋਧ ਇਕਾਈਆਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚ ਕਾਫ਼ੀ ਡੂੰਘੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਸਿਰਫ਼ ਅਮਰੀਕਾ ਕੋਲ ਹੀ ਅਜਿਹੇ ਬੰਬ ਹਨ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇਹ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਏ ਹਨ? ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਇਰਾਨ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੀ ਚਿਤਾਵਨੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਖਾੜੀ ਮੁਲਕਾਂ ਜਾਂ ਪੱਛਮੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਏਗਾ?

ਭਾਰਤ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਖ਼ਦਸ਼ੇ ਤੇ ਸਬਕ ਹਨ। ਪਹਿਲਾ, ਖਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ 'ਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਧਾ ਭਾਰਤੀ ਵਪਾਰ, ਊਰਜਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਪਰਵਾਸੀਆਂ ਲਈ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਮਾਨਵੀ ਵਿਘਨ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਭੂ-ਸਿਆਸੀ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਅਮਰੀਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਦਿਖਾਈ ਨੇੜਤਾ, ਜਿਸ 'ਚ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੇ ਹੁਣ ਫੀਲਡ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਸਿਮ ਮੁਨੀਰ ਨੂੰ ਫ਼ੌਜੀ ਪਰੇਡ 'ਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਸੌਖਿਆਂ ਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ, ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਤੇ ਖਾੜੀ ਵਿਚਲੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮੁਲਕ ਇਰਾਨੀ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇਰਾਨੀ ਸ਼ੀਆ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਸੁੰਨੀ ਵਿਰੋਧੀ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਸ਼ੀ ਥਰੂਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲਾ ਬਹੁ-ਪਾਰਟੀ ਵਫ਼ਦ ਘਰੇਲੂ ਸਿਆਸੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਮਰੀਕਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਭੂ-ਸਿਆਸੀ ਖ਼ਦਸ਼ਿਆਂ ਜਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਚੀਨ-ਰੂਸ ਧੜੇ ਨਾਲ ਵੀ ਜੁੜਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਹ ਰੂਸ ਨੂੰ ਯੂਕਰੇਨ ਜੰਗ ਲਈ ਡਰੋਨ ਸਪਲਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੀਨ ਇਰਾਨੀ ਊਰਜਾ ਦੀ ਖਰੀਦ 'ਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਕਾਇਮ ਕਰ ਕੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਇਰਾਨੀ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਰਾਨ ਕੋਈ ਸੀਰੀਆ ਜਾਂ ਇਰਾਕ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਦੀ 9.2 ਕਰੋੜ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ 550 ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਦਾ ਫਾਰਸ ਸਾਮਰਾਜ ਦਾ ਮਾਣਮੱਤਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਦੇਸ਼ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਰਮਨਪਿਆਰਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਸ਼ੀਆ ਧਾਰਮਿਕ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕਜੁੱਟ ਕਰੇਗੀ। ਇਰਾਨੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੁਸਤ ਹਨ ਅਤੇ ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟਰੰਪ ਖ਼ਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫ਼ੌਜੀ ਟਕਰਾਅ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਹੈ।

ਇਰਾਨ ਰੂਸ ਅਤੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰੇਗਾ। ਘਰੇਲੂ ਸੰਮਤੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵੱਕਾਰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਡਰੋਨਾਂ ਨਾਲ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਪਰ ਇਰਾਨ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਪਰਮਾਣੂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਪਰਮਾਣੂ ਬੰਦਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪਰਮਾਣੂ ਉਪਕਰਨ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਜ਼ਰਾਇਲੀ ਹਵਾਈ ਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਚ ਸੰਨ੍ਹ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਤਾਂ ਲਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਹੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਰਾਨ ਨਾਲ ਪਰਮਾਣੂ ਗੱਲਬਾਤ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟਕਰਾਅ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਹੈ।

ਸਾਈਬਰ ਗਰੂਮਿੰਗ

ਬਚਿਆਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਖਤਰੇ ਵਿਚ, ਸਰਕਾਰ, ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜਾਗਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਲੇਖਕ : ਸੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ

ਸਾਈਬਰ ਗਰੂਮਿੰਗ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਜੋ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਨਿੱਕਲ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਾਲ 'ਵਿਚ ਫਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ, ਚੈਟ ਐਪਾਂ ਜਾਂ ਗੇਮਿੰਗ ਸਾਈਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਿੱਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਵਰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ, ਜੋ ਇੰਟਰਨੈੱਟ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਸਾਈਬਰ ਗਰੂਮਿੰਗ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਤੇ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਡਰ, ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਬੋਧ ਨਾਲ ਘਿਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਤਮ-ਸਨਮਾਨ ਘਟਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਾਨਸਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ, ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਪੋਸਟ-ਟਰੌਮੈਟਿਕ ਸਟਰੈਸ ਡਿਸਆਰਡਰ ਵਰਗੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਅਗਵਾ ਜਾਂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਬੱਚੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਕੱਲਾਪਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਧਦਾ ਹੈ।

2023-2025: ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਅੰਕੜੇ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕ੍ਰਾਈਮ ਰਿਕਾਰਡਸ ਬਿਊਰੋ (NCRB) ਮੁਤਾਬਕ, 2020 ਤੋਂ 2022 ਤੱਕ ਸਾਈਬਰ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਚ 63.5% ਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ, 2023 'ਚ 65,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। 2024 ਦੀ ਇਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ, 2022-2023 ਵਿਚ ਆਨਲਾਈਨ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ 20% ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। 2025 ਦੇ ਮੱਧ ਤੱਕ, ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਵਿਚ 15-20% ਹੋਰ ਵਾਧੇ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 70% ਲੋਕ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ 2022-2024 'ਚ ਸਾਈਬਰ ਗਰੂਮਿੰਗ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ 25% ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ।

2024 ਵਿਚ 1,200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਾਈਬਰ ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 15-20% ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਮਾਮਲੇ ਵੱਧ ਹਨ, ਪਰ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹਨ।

ਬਚਾਅ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ:

ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਇੰਟਰਨੈੱਟ ਦੇ ਖਤਰਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿਓ। ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਡਰ ਦੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਪੇਰੈਂਟਲ ਕੰਟਰੋਲ ਸਾਫਟਵੇਅਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ, ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮੋਡ 'ਤੇ ਰੱਖੋ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਜਾਂ ਵੀਡੀਓ ਸਾਂਝੇ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿਓ। ਸ਼ੱਕੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹੋ। ਪਿੰਡਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਈਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ

ਸਖ਼ਤ ਕਾਨੂੰਨ: IT ਐਕਟ ਅਤੇ ਪਾਕਸੋ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਖ਼ਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰੋ, ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਓ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਸਾਈਬਰ ਅਪਰਾਧ ਸੈੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ, ਤਕਨੀਕੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਧਾਓ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਈਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ।ਸਾਈਬਰ ਗਰੂਮਿੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਖਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਅਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਡਿਜੀਟਲ ਸੱਪ ਦੇ ਜ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਧਰਮ 'ਤੇ ਵਿਰਸਾ

ਮਹਾਨ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ

ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ

ਲੇਖਕ : ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ

ਕੁਝ ਕਚਘਰੜ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚੀਨ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਆਗੂ ਮਾਓ ਜੇ ਤੁੰਗ ਵਲੋਂ 'ਜਮੀਨ ਹਲ ਵਾਹਕ ਦੀ' ਦੇ ਲਾਏ ਗਏ ਨਾਹਰੇ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸਰਹੰਦ ਫਤਿਹ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ, ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਹਰੇ ਅਧੀਨ ਜਮੀਨ ਵੰਡੀ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਬਹੁਤੀ ਮਾੜੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਪਰ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ ਉਤੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਦਾ 'ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ' ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਰੁਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਸਿਖ ਲਹਿਰ ਦਾ ਮਨੂੰਵਾਦੀ ਜਾਤਪਾਤੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਰਜਵਾੜਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ 'ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ' ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਵੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੀ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਤੋਰਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਸਿਖਾਂ ਦੀ ਕਮਾਨ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਹਥ ਆਈ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸਰਹਿੰਦ ਫਤਿਹ ਕਰ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਜੋ ਕੰਮ ਹੋਏ, ਉਸ ਦਾ ਅਨੇਕ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਜਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੌਰ ਵਿਚ ਸਿਖ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਦੋ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ 'ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ' ਬਾਰੇ ਚੱਲੀ ਬਹਿਸ ਅਤੇ ਅਮਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਨਿਕਲੇ ਮਾਰੂ ਸਿਟਿਆਂ ਦਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਤਥ ਸਿਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਹਿਸਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਦੀ ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ, ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਆਪਣੀ ਦਖਣ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚੇ ਛਡ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਵਧ ਰਹੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਆਇਆ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਸ ਦਿਲ ਵਿਚ ਹੀ ਲਈ ਉਹ ਪਾਗਲ ਹੋ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ। ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਵਧ ਸਮਾਂ ਉਸ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਲਾਹੌਰ ਵਿਚ ਰੁਲਦੀ ਰਹੀ। ਬਹਾਦਰ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਮਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਫਰੁਖਸੀਅਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦਿਲੀ ਦੀ ਗਦੀ ਉਤੇ ਬੈਠਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਕੀ ਹਾਲਤ ਸੀ, ਇਸ ਦਾ ਕੁਝ ਜ਼ਿਕਰ ਗਿਆਨੀ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼' ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ :

ਸਿੰਘਨ ਯੁਤ ਬੰਦਾ ਤਬੈ ਅਨੰਦਪੁਰ ਆਯੋ।
ਦੈ ਭੇਟਾ ਗੁਰਦਵਾਰ ਪੈ ਕੁਣਕਾ ਕਰਵਾਯੋ।
ਲੰਗਰ ਚਲੇ ਅਟੋਟ ਹੀ ਸਬਕੋ ਵਰਸਾਵੇ।
ਬੰਦਾ ਬੀਚ ਦੀਵਾਨ ਕੇ ਇੰਦਰ ਸਮ ਭਾਵੇ।
ਪਿਖ ਪਰਤਾਪ ਬੜ ਤਾਹਿਕਾ ਰਾਜੇ ਪਹਾੜੀ।
ਸਬ ਹੀ ਨਜਰਾਨੇ ਲੈ ਮਿਲੈ ਗਹਿ ਤਾਬੇਦਾਰੀ।
ਸਿੰਘਨ ਫਿਰ ਕੈ ਦੇਸ ਮੈ ਬਡ ਧੂਮ ਮਚਾਈ।
ਲੋਕ ਬਿਰੋਧੀ ਜਿਤਕ ਥੇ ਸਬ ਲਏ ਸੁਧਾਈ।

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਉਖਾੜ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਭੁਲੇਖਾ ਨਾ ਰਹਿਣ ਦਿਤਾ ਕਿ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਰਾਜਸਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਧਰਤੀ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਪਣੇ ਖਾਲਸਈ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਕਾਰ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਦਰਸ਼ ਸਨ : ਮਨੂੰਵਾਦੀ ਜਾਤਪਾਤ, ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਕਰਮਕਾਂਡ ਅਤੇ ਰਜਵਾੜਾਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਅੰਦਰ ਜੋ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਸਨ। ਮਨੁਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਸਮਾਜੀ ਆਦਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੇ ਜਿਥੇ ਜਾਤਪਾਤ ਦਾ ਅਮਲ ਵਿਚ ਫਸਤਾ ਵਢਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ, ਉਥੇ ਰਜਵਾੜਾਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਸਾਰੇ ਥੰਮ ਉਖਾੜ ਦਿਤੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਚ ਸਮਝੇ ਜਾਂਦੇ ਬਾਬਾ ਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਸੂਬੇਦਾਰ ਥਾਪਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰੀ ਖਤਮ ਕਰ ਕੇ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਸਾਰਾ ਰਾਜਸੀ ਸਮਾਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦਾ ਮੁਢ ਸੀ।

ਫਰੁਖਸੀਅਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਹਿਮ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸਦ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਡੇ ਤੋਂ ਵਡੇ ਅਹੁਦੇ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲਲਕਾਰ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੇ ਨਾਂ ਦੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਏਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਗਲ ਜਾਂ ਰਾਜਪੂਤ ਜਰਨੈਲ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਫਰੁਖਸੀਅਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮੂਹ ਅਹਿਲਕਾਰ-ਜਰਨੈਲਾਂ ਦੀ ਉਸ ਇਕਤਰਤਾ ਵਿਚ ਹੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੀ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਉਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾ ਕੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਫੁਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਤਿਸਤੇ ਬੰਦੇ ਕੇ ਤਈਂ ਇਮ ਹੁਕਮ ਲਖਾਵੋ।
ਲੇਹੁ ਜਾਗੀਰਾਂ ਸਾਹਿ ਤੇ ਤੁਮ ਬੈਠੇ ਖਾਵੋ।
ਜੇ ਗੁਰ ਘਰਨੀ ਨਾ ਲਿਖੇ ਦੁਖ ਦੈ ਲਿਖਵੈ ਹੈ।
ਜੇ ਬੰਦਾ ਨਹਿ ਮਾਨ ਹੈ ਤਿਹ ਸ੍ਰਾਪ ਦਿਵੈ ਹੈ।

ਇਹ ਸੀ ਸਾਮ ਦਾਮ ਦੰਡ ਭੇਦ ਦੀ ਉਹ ਨੀਤੀ ਜਿਹੜੀ ਹਰੇਕ ਹੁਕਮਰਾਨ ਮੁਢ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤਕ ਵਰਤਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਲਿਖਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਅਹਿਲਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਉਤੇ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਚਿਠੀ ਲਿਖੀ ਕਿ : ਅਬ ਤੁਮ ਲਰਨਾ ਛੋਰ ਕੇ ਹਰਿ ਕੇ ਗੁਨ ਗਾਵੋ। ਜਾਗੀਰਾਂ ਲੈ ਸ਼ਾਹਿ ਤੈ ਘਰ ਬੈਠੇ ਖਾਵੋ।

ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦੀ ਇਸ ਚਿਠੀ ਬਾਰੇ ਦਸਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਕੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਜੁਆਬ ਦਿਤਾ ਕਿ :

ਜਾਗੀਰਾਂ ਤੁਰਕਾਨ ਤੈ ਜੇ ਹਮ ਲੈ ਥੈ ਹੈ।
ਜਥਾ ਪੰਥ ਕਾ ਜੋ ਅਰੇ ਫਿਰ ਸਬ ਟੁਟ ਜੈ ਹੈ।
ਹਮ ਜਗੀਰਾ ਨਾ ਲਵੈ ਤੁਰਕੋ ਕੈ ਕਬਹੀ।
ਮਾਰ ਤੇਗ ਸੇ ਲਹੇਂਗੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਸਬ ਹੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਫੁਟ ਪੈਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਾ ਬਣਿਆ ਕਿ ਕੀ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੋਲੋਂ ਜਾਗੀਰਾਂ ਭਾਵ ਕੁਝ ਨਿਜੀ (ਰਈਸੀ) ਸਹੂਲਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਰਪਾਨ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਹਥਿਆ ਕੇ ਸਮੂਹ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਹਿਸੇਦਾਰ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿਖ ਫਲਸਫਾ ਹੰਨੇ-ਹੰਨੇ ਮੀਰੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੇ ਸਿੰਘ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਲੈਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਉਤੇ ਅੜੇ ਰਹੇ ਪਰ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਖਾਰ ਖਾਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲਾ ਇਕ ਧੜਾ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਖੁਦਪ੍ਰਸਤ ਕਿਰਦਾਰ ਕਰਕੇ ਪੰਥ ਵਿਚ ਫੁਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਭਾਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਨਾਲੋਂ ਅਡ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਤੁਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਗੀਰਾਂ ਤੇ ਰੁਜੀਨੇ ਲੈ ਕੇ ਜਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਕਰਨ ਲਗ ਪਿਆ।

ਸਿਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਪਈ ਇਸ ਫੁਟ ਦਾ ਸਿਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਗੁਰਦਾਸ ਨੰਗਲ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਪਏ ਲੰਬੇ ਘੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਆਪਣੇ 700 ਦੇ ਕਰੀਬ ਸਿੰਘਾਂ ਸਮੇਤ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਿਲੀ ਲਿਜਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾ ਪੁਤਰ ਸਮੇਤ ਬੜੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨਾਲ ਫੜੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਸਿੰਘ ਬੜੀ ਸੂਰਮਗਤੀ ਨਾਲ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸਿਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਧਿਰ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਨਾਲ ਹੀ 'ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ' ਭਾਵ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਰੁਲ ਗਿਆ। ਯਕੀਨਨ ਇਸ ਸਮੁਚੇ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਦੁਖਦਾਈ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧੜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤਤ ਖਾਲਸਾ ਦਾ ਨਾਂ ਜੋੜ ਕੇ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਉਤੇ ਝੂਠੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਬਦਨਾਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਸਿੰਘਾਂ ਵਿਚ ਫੁਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦਾ ਦਸ ਕੇ ਸਿਖ ਪੰਥ ਦੇ ਗਲੋਂ ਲਥੀ ਮਨੂੰਵਾਦੀ ਜਾਤਪਾਤ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਪੰਥ ਵਿਚ ਲਿਆ ਵਾੜੀ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਸੁਆਲ ਤੇ ਅਗੋਂ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਧੜੇ ਦਾ ਜੁਆਬ ਅਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ :

ਪਰਜਾ ਤੇ ਰਾਜੇ ਤੁਮ ਕੀਏ
ਮੁਲਕ ਮਲ ਬਹੁ ਦੀਉ।
ਫਿਰ ਮੁਝ ਹੀ ਪਰ ਤੁਮ ਹਾਥ
ਘਾਲਯੋ ਜਰਾ ਲਿਹਾਜ ਨਾ ਕੀਉ।
ਅਗੋਂ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ ਦੇ
ਧੜੇ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸੀ;
ਕਹਿਉ ਸਿੰਘਨ ਹਮ ਪੂਤ
ਪਰਾਏ ਤੂੰ ਬਨਿਓ ਥਾ ਦਾਯਾ।
ਹਮਰੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਨੈਂ ਤੁਮ ਕੌਂ
ਖਿਜਮਤਗਾਰ ਬਣਾਯਾ।...
ਤਯੋ ਹੀ ਤੂ ਅਗਯਾਨ ਬਸ
ਪੜਿਉ ਚਤ੍ਰ ਕਹਾਵਤ ਅਤ੍ਰੀ।
ਫਿਰ ਹਮ ਤੁਮ ਕਯੋ ਕਰ ਕਹੋ
ਇਕ ਹੋਇ ਤੁਮ ਭਿਠਕ ਹਮ ਛਤ੍ਰੀ।

ਇਉਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਰੁਲ ਗਿਆ ਬਲਕਿ ਜਾਤਪਾਤ ਅਤੇ ਖੁਦਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਭੂਤ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਿਖ ਪੰਥ ਵਿਚ ਆ ਵੜਿਆ। ਇਸ ਮਨੂੰਵਾਦੀ ਜਾਤਪਾਤ ਅਤੇ ਖੁਦਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਸਿਟਾ ਸੀ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨੀਵੀਂਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿਚ ਨਾ ਲੈ ਸਕਿਆ ਬਲਕਿ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪਧਰ ਉਤੇ ਉਹ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਹੀਣਾ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪਖੋਂ ਨਿਤਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹੁਣ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਲੁਟ ਵਿਚੋਂ ਹਿਸਾ ਵੰਡਾਂਅ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇ ਧਰਮ ਯੁਧ ਮੋਰਚੇ ਨਾਲ ਗਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਬਹਾਦਰ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ

ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮ ਜਮਦੌਰ ਤੋਂ 25 ਕੁ ਮੀਲ ਉੱਤਰ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਪਿੰਡ ਮਹਨੀਆ ਵਿੱਚ ਪੰਡਤ ਕਰਮ ਚੰਦ ਦੇ ਘਰ ਹੋਈਆ । ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਨ ਹੋਣ' ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੰਗਣੀ ਪੰਡਤ ਵੀਰ ਭਾਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਭੀਮ ਸੈਨ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਮਿਚਨੀ ਦਾ ਪਠਾਨ ਇਸ ਦਾ ਡੋਲਾ ਖੋਹ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ । ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਸ੍ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਛੁਡਾ ਲਿਆਦਾਂ । ਉਪਰੋਕਤ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਨੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਤੀ ਭੀਮ ਸੈਨ ਅੰਮਿਤ ਛਕ ਕੇ ਸਿੰਘ ਸਜ ਗਏ ਸਨ । ਅੰਮ੍ਰਿ ਛਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਭੀਮ ਸੈਨ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ।

ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸ੍.ਬਲੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਦਰੀ ਜਬਾਨ ਪਸ਼ਤੋ ਸੀ । ਉਹ ਘਾਟੀ ਖੈਬਰ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਭੇਤੀ ਸਨ । ਇਸ ਲਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਦੇ ਜਾਸੂਸੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕਰ ਲਿਆ । ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਜੋੜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਬਹਾਦਰੀਆ ਕੀਤੀਆਂ । ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀਆ ਕਈ ਲੁਕਵੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆ ਦੀ ਸੂਹ ਕੱਢਕੇ ਦੱਸੀ, ਜੋ ਸੋਲਾ ਆਨੇ ਸਹੀ ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ । ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਪਠਾਣ ਅਕਬਰ ਖਾਂ ਜੋ ਖਾਲਸੇ ਨਾਲ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਉਤਮਜ਼ਈ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ।

ਜਮਦੌਰ ਦਾ ਕਿਲਾ ਬਣਨ ਤੇ ਕਾਬਲ ਵਿੱਚ ਹਫੜਾ ਦਫੜੀ ਮੱਚ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਠਾਣਾਂ ਨੂੰ ਸਪਤਸਿੰਧੂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਰਾਹ ਸਦਾ ਲਈ ਬੰਦ ਦਿੱਸਿਆ । ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੀ ਖਾਲਸਾ ਫੌਜ ਕੰਵਰ ਨੌਨਿਹਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਤੇ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਸ੍.ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਬਾਲਾ ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾਰ ਪਏ ਸਨ । ਡੋਗਰਿਆਂ ਨੇ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਵਿੱਚ ਫੌਜ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦੇ ਬੀਮਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਖਬਰ ਕਾਬਲ ਭੇਜੀ । ਇਸ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਸਮਝ ਕੇ ਅਮੀਰ ਦੋਸਤ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਂ ਨੇ ਜਮਦੌਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਤੇ ਚੜਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ।

ਦੋਸਤ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜ ਪੁੱਤਰਾਂ ਸਮੇਤ ਨਾਇਬੁਲ ਸਲਤਨਤ ਮਿਰਜ਼ਾ ਸਮੀ ਖਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ 30,000 ਫੌਜ਼ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1837 ਈ. ਨੂੰ ਕਾਬਲ ਤੋਂ ਜਮਦੌਰ ਨੂੰ ਭੇਜੀ । 27 ਅਪ੍ਰੈਲ 1837 ਈ. ਨੂੰ ਇਹ ਲਸ਼ਕਰ ਦੱਰਾ ਖੈਬਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਜਮਦੌਰ ਕੋਲ ਜਾ ਉਤਰਿਆ, ਅਤੇ 28 ਅਪ੍ਰੈਲ 1837 ਈ. ਨੂੰ ਜਮਦੌਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਉਪਰ ਟੁੱਟ ਪਿਆ । ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਮਦੌਰ (ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ) ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚ ਸ੍. ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਮੀਰ ਕੋਟੀਆ ਦੀ ਕਮਾਂਡ ਹੇਠ ਸਿਰਫ 800 ਫੌਜੀ ਜਵਾਨ ਸਨ । ਪਠਾਣ ਬੜੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵੱਧੇ ਪਰ ਕਿਲੇ ਅੰਦਰ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਬੰਦੂਕਾਂ ਦੀਆ ਗੋਲੀਆ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਬਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪਠਾਣਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋਥਾਂ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਸੱਥਰ ਵਿਛਾ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਕਿਲੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਢੁਕਣ ਤੱਕ ਨਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਮੀਂ ਖਾਂ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ 29 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਕਿਲੇ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਤੋਪਾਂ ਨਾਲ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿਤਾ । ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਪਠਾਣ ਕਿਲੇ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਨਾ ਸਕੇ । ਸ਼ਾਮ ਪੈਣ ਤੇ ਕਿਲੇ ਦੀ ਪੱਛਮੀ ਬਾਹੀ ਵਿੱਚ ਪਾੜ ਪੈ ਗਈ। ਕੁੱਝ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਰਾਤ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸ ਪਾੜ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਬੋਰੀਆ ਨਾਲ ਭਰ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰ ਦਿਤਾ । ਦੂਜਾ ਕੰਮ ਸ੍.ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਨੂੰ ਸਨੇਹਾ ਪਹੁੰਚਾਣ ਦਾ ਸੀ । ਇਹ ਕੰਮ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਿੰਮੇ ਲਿਆ। ਉਹ ਪਠਾਣੀ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਘੋੜੇ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚੋ ਨਿਡਰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਈ । ਘੋੜਾ ਹਵਾ ਨਾਲ ਗੱਲਾ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਕਿਲੇ ਬਾਲਾ ਹਿਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ । ਉਸ ਨੇ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਮਦੌਰ (ਫਤਹਿਗੜ੍ਹ) ਉੱਪਰ ਕਾਬਲ ਦੇ ਹਾਕਮ ਮੁਹੰਮਦ ਵਲੋਂ ਹਮਲੇ ਦੀ ਖਬਰ ਦਸੀ ਅਤੇ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਵਲੋ ਭੇਜੀ ਚਿੱਠੀ ਦਿੱਤੀ ।

ਸ੍ . ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਨੇ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਤੂੰ ਹੁਣੇ ਮੁੜ ਜਾ ਅਤੇ ਸ੍. ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਵੀਂ ਕਿ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਉਹ ਸ੍. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾ ਕੇ ਘੋੜੇ ਉੱਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਬਾਲਾ ਹਿਸਾਰ ਕਿਲੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਮਦੌਰ (ਫਤਹਿਗੜ) ਵੱਕ ਚੱਲ ਪਈ । ਸਾਰੀ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰੌਲਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀ ਪਠਾਣਾਂ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਭੇਸ ਧਾਰ ਕੇ ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੀ ਜਾਸੂਸੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪੱਕਾ ਭਰੋਸਾ ਸੀ ਕਿ ਬਾਲਾ ਹਿਸਾਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਤੇ ਜਮਦੌਰ (ਫਤਹਿਗੜ) ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਜਾਸੂਸ ਇਧਰ ਉਧਰ ਦੌੜਨਗੇ । ਇਸ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਦਾ ਪਿਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ । ਜਾਂਦੀ ਵਾਰ ਤਾਂ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਹੱਥ ਨਾ ਆਈ , ਪਰ ਮੁੜਦੀ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ।

ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਦਾ ਘੋੜਾ ਹਵਾ ਵਰਗੇ ਤੇਜ਼ ਵੇਗ ਵਿੱਚ ਦੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ,ਅਜੇ ਉਹ ਪੰਜ ਛੇ ਮੀਲ ਪੰਧ ਹੀ ਨਿਕਲੀ ਸੀ ਕਿ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ। ਇੱਕ ਗੋਲੀ ਉਸ ਦੇ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਲੱਗੀ ਤੇ ਉਹ ਭੱਜਾ ਜਾਂਦਾ ਡਿੱਗ ਪਿਆ । ਏਨੇ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਜਵਾਨਾਂ ਪਠਾਣ ਦਿਲਾਵਰ ਖਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨੱਪ ਲਿਆ। ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਕਿਸੇ ਤਰਾਂ ਇਹਨਾਂ ਪਠਾਣਾਂ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਕੇ ਜਮਦੌਰ (ਫਤਹਿਗੜ) ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਜਮਦੌਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਜਾਸੂਸਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਿੱਤੀ ਸੀ । ਇਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਠਾਣ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

30 ਅਪ੍ਰੈਲ 1837 ਈ. ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਜਰਨੈਲ ਸ੍. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ । ਸ੍. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲਵਾ ਨੇ ਇਸ ਲੜਾਈ ਦੇ ਸੰਬੰਦ ਵਿੱਚ ਫੋਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਲਾਹੋਰ ਭੇਜੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਅਜੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀ ਆਇਆ ਸੀ । ਉਹ ਚਿੱਠੀ ਡੋਗਰਾ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੀ ਨਹੀ ਸੀ । ਕਿਉਂਕੀ ਉਹ ਜਲਦੀ ਤੋ ਜਲਦੀ ਨਲੂਵੇ ਦਾ ਅੰਤ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ , ਸੋ ਡੋਗਰਾ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕੂਟਲ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਲਾਹੋਰੋਂ ਕੋਈ ਫੋਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾ ਪੁੱਜੀ । ਇਸ ਲਈ ਸ੍. ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਜੰਗ ਦੀ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇਤਲਾਹ ਦੇਣ ਲਈ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਭੀਮ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਭੇਜਿਆ । ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਤੇ ਸ੍. ਭੀਮ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ਉਠਣੀ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਕਿਲਾ ਜਮਦੌਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸ੍. ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਅਤੇ ਸ੍. ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਨਲੂਆ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਦੀਵਾਨਖਾਨੇ ਵਿੱਚ ਬਿਠਾ ਕੇ ਫੌਜਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਮਦੌਰ (ਫਤਹਿਗੜ) ਵੱਲ ਨੂੰ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਡੋਗਰਾ ਧਿਆਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣ ਭੇਜ ਕੇ ,ਉਸ ਦੀ ਇਜ਼ਤ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਇਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕਿਆ । ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਵਾਪਸ ਲਾਹੌਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਦਰਬਾਰ ਬੁਲਾਇਆ।

ਇਸ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਜਮਦੌਰ ਦੀ ਲੜਾਈ 'ਚ ਬਹਾਦਰੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨਾਮ ਤੇ ਜਾਗੀਰਾਂ ਵੰਡੀਆ ਗਈਆਂ । ਮਹਾਰਾਜੇ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਭੀਮ ਬਲੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਸੱਦਿਆ ਅਤੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਬਹਾਦਰ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਹੈ , ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੱਖਰਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਦੇਸ਼ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਰ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਬੀਬੀ ਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਵਾਂਗ ਬਹਾਦਰ ਤੇ ਚੰਗੇਰੀ ਸੂਝ ਵਾਲੀ ਬਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਹਨਾਂ ਬਹਾਦਰੀਆ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਬਦਲੇ , ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਵਲੋਂ ਦੋਹਾਂ ਜੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚਾਰ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਜਾਗੀਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੇ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਤੇ ਪੜਤਾਲੀਏ ਮਹਿਕਮੇ ਵਿੱਚ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਉੱਪਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ

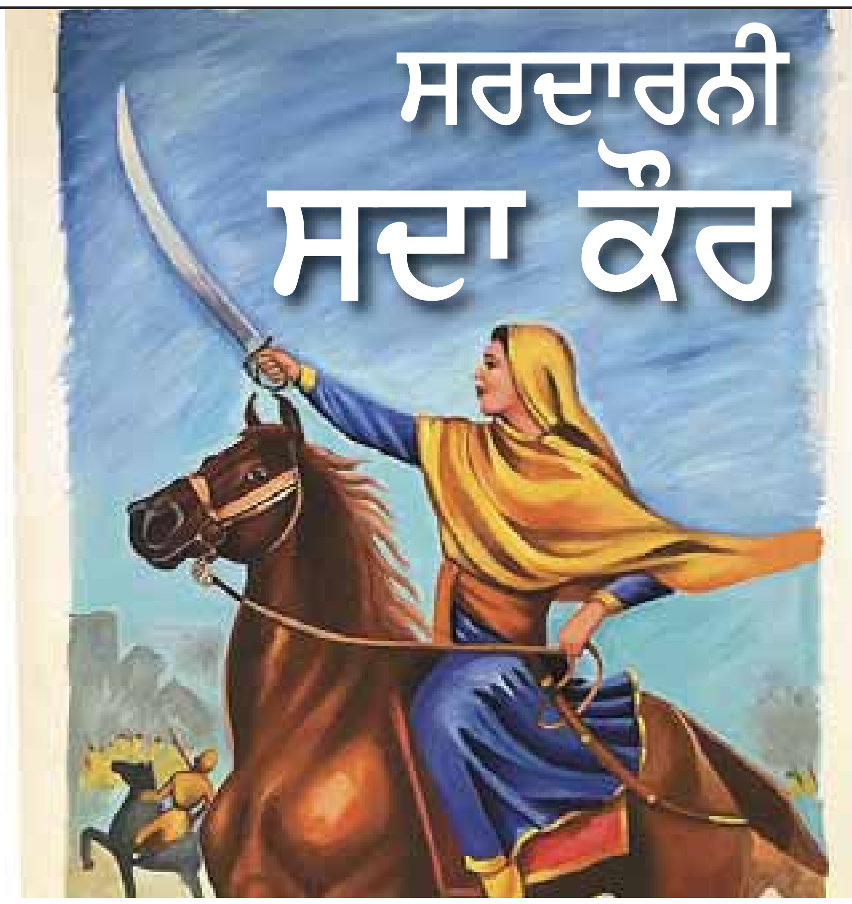

ਸਰਦਾਰਨੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੰਘਣੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਬਿਠਾਇਆ। ਉਹ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੱਸ ਅਤੇ ਕਨ੍ਹੱਈਆ ਮਿਸਲ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਸੀ। ਸਰਦਾਰਨੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਹੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਣਾ ਗਈ।

ਸਦਾ ਕੌਰ ਦਾ ਜਨਮ 1762 ਨੂੰ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਰਦਾਰ ਦਸੌਂਧਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਦਾ ਕੌਰ ਦਾ ਪਿੰਡ ਰਾਉਕੇ (ਹੁਣ ਮੋਗਾ ਜਿਲਾ) ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਰਾਉਕਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤਕੜਾ ਸਰਦਾਰ ਸੀ। ਸਰਦਾਰਨੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਕਨ੍ਹਈਆ ਮਿਸਲ ਦੇ ਮਿਸਲਦਾਰ ਜੈ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ, ਜਿਸਦੀ ਉਮਰ ਉਦੋਂ ਨੌਂ ਸਾਲ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੋਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਦਾ ਕੌਰ ਵੀ ਉਮਰ ਦੀ ਨਿਆਣੀ ਹੀ ਸੀ। 25 ਕੁ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਟਾਲੇ ਕੋਲ ਜਾਹਦਪੁਰ ਵਿਖੇ ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਦਾ ਹੋਇਆ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਰਦਾਰਨੀ ਜਵਾਨ ਉਮਰੇ ਵਿਧਵਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਸੀ, ਮਹਿਤਾਬ ਕੌਰ। 1785 ਵਿੱਚ ਰਾਣੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਸ਼ੁਕਰਚਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦੇ ਮਿਸਲਦਾਰ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੇਟੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਉਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਜੈ ਸਿੰਘ ਦੀ 1789 ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋਈ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ 81 ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ।

ਕਨ੍ਹਈਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਰਾਣੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਕੋਲ ਚਲਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ 8,000 ਦੀ ਤਾਕਤ ਵਾਲੀ ਘੋੜ ਸਵਾਰ ਫ਼ੌਜ਼ ਦੀ ਵੀ ਕਮਾਂਡਰ ਬਣ ਗਈ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸਰਦਾਰ ਮਹਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ 1792 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਕਰਚਕੀਆ ਮਿਸਲ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਿਆ। ਸਦਾ ਕੌਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਬਣ ਗਈ। ਕਨ੍ਹਈਆ ਤੇ ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆ ਦੋਨਾਂ ਮਿਸਲਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ।

1796 ਵਿੱਚ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਸ਼ਾਹ ਜ਼ਮਾਨ ਨੇ 30000 ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ਼ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਪਰ ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੇ ਸਰਬੱਤ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸੱਦ ਕੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਡਾਕੂਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਈ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਜਿਹੜਾ ਅਜੇ 17 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਫ਼ਗਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਲੜਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਫ਼ਗਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਨੱਸਣਾ ਪਿਆ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਵੱਲ ਚਾਲੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲ ਗਈ ਕਿ ਉਹ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਭੰਗੀ ਭਰਾ ਅਵੇਸਲੇ ਹੋ ਗਏ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਹੁੰਚਿਆ । ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰ ਤੇ ਚੰਗਾ ਭਲਾ ਅਸਰ ਤੇ ਰਸੂਖ ਸੀ। ਮੀਆਂ ਇਸਹਾਕ ਮੁਹੰਮਦ ਤੇ ਮੀਆਂ ਮੁਕਾਮ ਦੇਣ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤਵਰ ਸਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸਰ ਰਸੂਖ਼ ਸੀ । ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮੁਆਮਲਾਤ ਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਸ਼ਵਰਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ । ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਦੇ ਚਰਚੇ ਲਾਹੌਰ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ । ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ, ਜਿਹੜੇ ਭੰਗੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹੁਕਮਰਾਨੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਤੰਗ ਸਨ, ਮਿਲ ਕੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗ਼ਜ਼ਾਬ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਦਿਲਾਏ । ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਜਿਸ ਤੇ ਮੀਆਂ ਇਸਹਾਕ ਮੁਹੰਮਦ, ਮੀਆਂ ਮੁਕਾਮ ਦੇਣ, ਮੁਹੰਮਦ ਤਾਹਿਰ, ਮੁਹੰਮਦ ਬਾਕਿਰ, ਹਕੀਮ ਰਾਏ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕੀਤੇ । ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ 25,000 ਦੀ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ਼ 6 ਜੁਲਾਈ 1799ਈ. ਚ ਲਹੌਰ ਵੱਲ ਟੁਰ ਪਿਆ ।

ਰਾਤੋ ਰਾਤ 14 ਮੀਲ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕਰਕੇ 25,000 ਫੌਜ ਨਾਲ ਤੜਕਸਾਰ ਲਾਹੌਰ ਆ ਧਮਕਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਆਮਦ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਮਿਲੀ ਤਾਂ ਭੰਗੀ ਭਰਾਵਾਂ ਨੇ 200 ਘੋੜ ਸਵਾਰਾਂ ਦਾ ਜਥਾ ਉਸ ਨੂੰ ਡੱਕਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਜਲਦ ਹੀ ਪਛਾੜ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਕਿਲੇ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਲੇ ਦੇ ਲਾਹੌਰੀ ਗੇਟ ਵੱਲ ਵਧਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਸਖ਼ਤ ਪਹਿਰਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਮਾਂਡਰ ਮੋਹਕਮ-ਉਦੀਨ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ ਗੇਟ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਤੁਰੰਤ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਲਾਹੌਰੀ ਗੇਟ ਖ਼ੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਤਾਂ ਦੌੜ ਗਿਆ ਪਰ ਚੇਤ ਸਿੰਘ ਲੜਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਕਿਲੇ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਜਾ ਲੁਕਿਆ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਚਾਲ ਸਮਝ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਦੜੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਹਥਿਆਰ ਸੁੱਟਣ ਵਿਚ ਹੀ ਭਲਾਈ ਸਮਝੀ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਚੰਗਾ ਸਲੂਕ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਬਖ਼ਸ਼ ਦਿੱਤੀ। ਸਹਿਮਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਖ਼ਿਆਲ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੇ ਰਣਜੀਤ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਲਾਹੌਰ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੁੰਦਾ ਏ ਉਹ ਫ਼ਿਰ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 7 ਜੁਲਾਈ 1799 ਨੂੰ 25 ਹਜ਼ਾਰ ਫ਼ੌਜ ਨਾਲ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੇ ਲਾਹੌਰ ਤੇ ਹੱਲਾ ਬੋਲਿਆ। ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲੁਹਾਰੀ ਗੇਟ ਵੱਲੋਂ ਅਤੇ ਸਦਾ ਕੌਰ ਦਿੱਲੀ ਗੇਟ ਵੱਲੋਂ ਅੰਦਰ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਈ। ਸਦਾ ਕੌਰ ਨੇ 1801 ਵਿੱਚ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਚਨਿਓਟ, ਕਸੂਰ, ਅਟਕ ਹਜ਼ਾਰਾ ਦੀਆਂ ਲੜਾਈਆਂ ਸਮੇਂ ਉਹ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਾ਼ਲ ਸੀ।

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਘੇਰਾ ਹੁਣ ਏਨਾ ਵਧ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਮੁੜ ਗਠਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਰਣਨੀਤਕ ਥਾਵਾਂ ਉੱਤੇ ਦਸਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਉੱਥੇ ਤਾਇਨਾਤ ਫੌਜ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹਮਲਾਵਰ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। 1799 ਵਿਚ 19 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਫ਼ੌਜ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜੋ 1839 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਤੱਕ ਕਾਇਮ ਰਹੀ।

ਸਿੱਖ ਰਾਜ
ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ?

ਲੇਖਕ : ਗਿ: ਸੋਹਨ ਸਿੰਘ 'ਸੀਤਲ'

ਕਿਸ਼ਤ - 60

ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਵੇਖੋ

ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਦੁਆਬਾ ਲੁੱਟਿਆ

ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਘਰ ਸਾੜੇ, ਲੁੱਟੇ ਤੇ ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਲੁੱਟ ਕੇ ਸਿੰਘ ਮਾਲਵੇ ਜਾ ਪੁੱਜੇ। 25 ਅਗਸਤ ਤੋਂ 24 ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ੍ਇਕ ਮਹੀਨਾ-ਸਿੰਘ ਪਾਨੀਪਤ ਤੋ ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਡੇਰੇ ਲਾਈ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਤੇ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਹਥਿਆਰ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਾਮਾਨ ਖ਼ਰੀਦ ਕੇ ਸਿੰਘਅੰਮਿਬਸਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ। ਅਕਤੂਬਰ ਚੜਦਿਆਂ ਹੀ ਸਿੰਘ ਮਾਝੇ ਵਿਚ ਆ ਪੁੱਜੇ। ਅਬਦਾਲੀ ਲਾਹੌਰ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਤੋਂ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਮੀਲ ਦੀ ਵਿੱਥ ਤਕ ਸਿੰਘ ਧਾੜੇ ਮਾਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਸਨ।

ਉਸਮਾਨ ਖਾਂ ਕਤਲ

ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਫ਼ੌਜ ਖਲਾਰ ਸਿੰਘਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਕਤਲਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਿੱਤੀ। ਉਸਮਾਨਖ਼ਾਂ ਪੰਜ ਸੌ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਸਣੇ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫ਼ਰਯਾਦੀ ਪੰਡਤ ਦੀ ਪੰਡਤਾਣੀ ਉਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਗ਼ੁਲਾਮ ਮਹੀਯੁੱਦੀਨਖ਼ਾਂ ਲੜ ਕੇ ਕਤਲ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹਮੀਦਖ਼ਾਂ ਸ: ਝੰਡਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਢਹਿ ਪਿਆ ਤੇ ਚਾਰ ਲੱਖ ਨਜ਼ਰਾਨਾ ਦੇ ਕੇ ਜਾਨ ਬਚਾ ਲਈ। ਪਠਾਣਾਂ ਦੇ ਹਾਰ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਲੁੱਟ ਮਚਾ ਦਿੱਤੀ।

ਕਸੂਰ ਲੁੱਟਿਆ

ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸ਼ਹਿਰਲੁੱਟੀਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪੈ ਦਾਸੋਨਾ, ਚਾਂਦੀ, ਗਹਿਣੇ, ਹੀਰੇ, ਮੋਤੀ, ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗਾ। ਕਸੂਰ ਦੀ ਲੁੱਟ ਨਾਲ ਸਿੰਘ ਮਾਲਾ ਮਾਲ ਹੋ ਗਏ। ਕਸੂਰ ਦਾ ਦਿਲੇ ਰਾਮ ਸ਼ਾਹਜਹਾਨ ਦੀ ਬੇਗਮ ਦਾ ਦੀਵਾਨ ਰਿਹਾ ਸੀ।ਉਸ ਨੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪੈ ਤੇ ਬੇਗਮ ਦਾ ਗਹਿਣਾ ਕਸੂਰ ਵਿਚ ਦੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਸ ਦਾ ਪੋਤਰਾ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਓਥੇ ਮਾਲਕ ਸੀ।

ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਤੇ ਮਾਲੀ ਸਿੰਘ

ਉਸ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਨੂੰ ਮਾਲੀ ਸਿੰਘ (ਸ: ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਰਾਮਗੜੀਏ ਦਾ ਭਰਾ) ਨੇ ਘੇਰ ਲਿਆ ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਬਚਨ ਲੈ ਕੇ, ਕਿ ਮਾਲੀ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ ਕਤਲ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਪੌੜੀਆਂ ਹੇਠੋਂ ਇਕ ਸੰਦੂਕੜੀ ਕੱਢ ਕੇ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹੀਰੇ ਜਵਾਹਰ ਤੇ ਬੇਗਮ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਸਨ, ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਰਾਮਗੜੀਏ ਤੇ ਕਨਈਏ ਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਲੁੱਟ ਦਾ ਮਾਲ ਅੱਧੇ ਅੱਧ ਕਰ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆਂ ਤੇ ਕਨ੍ਹਈਆਂ ਵਿਚ ਵਿਗਾੜ

ਮਾਲੀ ਸਿੰਘ ਧਨ ਵੇਖ ਕੇ ਡੋਲ ਗਿਆ। ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਸੰਦੂਕੜੀ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਲੈ ਗਿਆ।ਕਨਈਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਉਸ ਧਨ ਵਿਚੋਂ ਹਿੱਸਾ ਮੰਗਿਆ। ਮਾਲੀ ਸਿੰਘ ਹਿੱਸਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਕਨਈਏ ਲੜਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ। ਮਾਲੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਿਰਦੇ ਰਾਮ ਨਾਲ ਵੀ ਧਰੋਹ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਏਸ ਡਰ ਵਜੋਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਕਿ ਉਹ ਸੰਦੂਕੜੀ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੱਸ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਬਾਕੀ ਸਰਦਾਰਾਂ (ਖ਼ਾਸ ਕਰ ਚੜ੍ਹਤ ਸਿੰਘ) ਨੇ ਵਿਚ ਪੈ ਕੇ ਸੁਲਾ ਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਕੁਛ ਹਿੱਸਾ ਕਨਈਆਂ ਨੂੰ ਦੁਆ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਲੀ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਰਨ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਧਨ ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ: ਚੜਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਬੂ ਆ ਗਿਆ'1 ਕਸੂਰ ਲੁੱਟ ਕੇ, ਸਿੰਘ ਫ਼ਤਹਿ ਦੇ ਵਾਜੇ ਵਜਾਉਂਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਆ ਪੁੱਜੇ ਬੁੱਢੇ ਦਲ ਦੀਆਂ ਛੀਏ ਮਿਸਲਾਂ ਦੁਆਬਾ ਜਲੰਧਰ ਉੱਤੇ ਜਾ ਪਈਆਂ।

ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਦੁਆਬੇ ਵਿਚ

ਜਲੰਧਰ ਦਾ ਫ਼ੌਜਦਾਰ ਸਆਦਤਯਾਰਖ਼ਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਤੋਂ ਡਰਦਾਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਨਿਕਲਦਾ। ਸਾਰਾ ਇਲਾਕਾ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੱਲ ਲਿਆ। ਆਕੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਨੁਆਇਆ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਤੋਂ ਬਦਲੇ ਲਏ। ਜੂਨ ਤੋਂ ਸਤੰਬਰ ਤਕ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਏਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ।

ਜਾਅਫਰਬੇਗ

ਦੀਨਾ ਨਗਰ ਦਾ ਮਾਲਕ ਓਦੋਂ ਅਦੀਨਾਬੇਗ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਜਾਅਫਰਬੇਗ ਸੀ। ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਚੜਦੀ ਕਲਾ ਵੇਖ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਫ਼ਿਕਰ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਲੜਾਈ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਵਾਸਤੇ ਪਸਰੂਰ ਦੇ ਖ਼ਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਤੇ ਕਲਾਨੌਰ ਦੇ ਨੂਰਦੀਨ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ।ਉਸਦਾ ਵੱਡਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਉਸਦਾ ਦੀਵਾਨ ਸ਼ਿਵ ਦਿਆਲ (ਪੁਰਾਣੇ ਦੀਵਾਨ ਬਿਸ਼ੰਭਰ ਦਾਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ) ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜੀ, ਤਾਂ ਤਰਨਾ ਦਲ ਤਿਆਰ ਹੋ ਪਿਆ। ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੋਹਾਂ ਦਲਾਂ ਦਾ ਬਟਾਲੇ ਕੋਲ ਟਾਕਰਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਬਟਾਲੇ ਦੀ ਲੜਾਈ

ਬੜੀ ਲਹੂ ਡੋਲਵੀਂ ਲੜਾਈ ਹੋਈ। ਸ: ਚੜਤ ਸਿੰਘ ਹੱਥੋਂ ਨੂਰਦੀਨ ਤੇ ਸ: ਪਹਾੜਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਦੀਵਾਨ ਸ਼ਿਵ ਦਿਆਲ ਕਤਲ ਹੋ ਗਏ। ਖ਼ਾਨ ਮੁਹੰਮਦ ਵੀ ਏਸੇ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਮਰਿਆ ਗਿਆ। ਜਾਅਫ਼ਰਬੇਗ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਹਾਰ ਕੇ ਤੇ ਜਾਨ ਬਚਾ ਕੇ ਨੱਸ ਗਿਆ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਇਲਾਕੇ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਚਾਰ ਨਵੰਬਰ, 1763 ਈ। ਨੂੰ ਦੀਵਾਲੀ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਦਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਕੱਠੇ ਆ ਹੋਏ। ਸਰੋਵਰ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਤੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਨੀਂਹਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਸਲਾਹੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਈਆਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਸੀ, ਕਿ ਅਬਦਾਲੀ ਦਾ ਇਕ ਹਮਲਾ ਹੋਰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਕਿ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

– ਚਲਦਾ

NRK ਸਹੋਤਾ ਬਲਿਊਬੇਰੀ ਫਾਰਮ ਤੇ ਬੇਰੀ ਤੋੜਨ ਵਾਸਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਪਿਟਮਿਡੋ ਵਿਚ ਸਹੋਤਾ ਬਲਿਊਬੇਰੀ ਫਾਰਮ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ
ਬੇਰੀ ਤੋੜਨ ਵਾਸਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਕੰਟਰਕਟਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।
ਕਲਾਸ 4 ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।
ਘਰੋਂ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਛੱਡਣ ਲਈ ਰਾਈਡ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੋਵੇਗਾ।
ਘਰ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਹੋਵੇਗਾ।
ਟਰਾਂਟੋ, ਕੈਲਗਰੀ, ਐਡਮਿੰਟਨ ਅਤੇ ਵਿਨੀਪੈਗ ਤੋਂ ਵੀ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਵਰਕਰਾਂ ਲਈ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

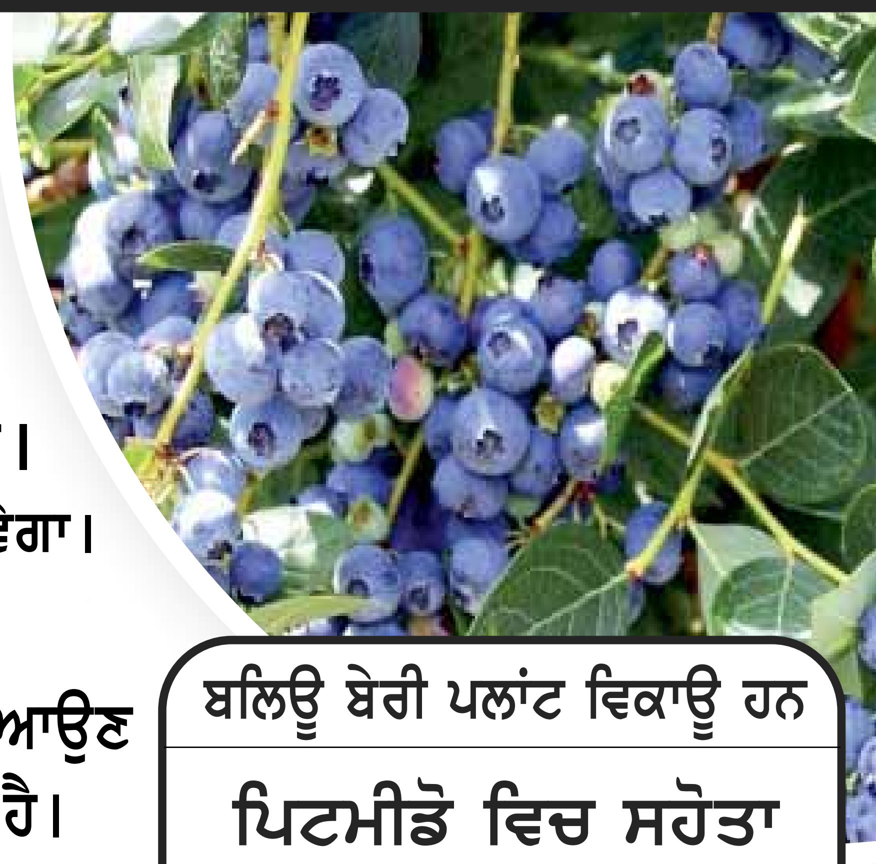

ਬਲਿਊ ਬੇਰੀ ਪਲਾਂਟ ਵਿਕਾਊ ਹਨ
ਪਿਟਮੀਡੋ ਵਿਚ ਸਹੋਤਾ ਬਲਿਊਬੇਰੀ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਬਲਿਊ ਕਰੌਪ, ਡਿਊਕ ਅਤੇ ਐਲੀਅਟ ਬਲਿਊ ਬੇਰੀ ਪਲਾਂਟ ਵਾਜਬ ਰੇਟ ਤੇ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਹਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸਹੋਤਾ: 604-763-2808
ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਪੂੰਨੀ: 604-803-6663
ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ: 604-721-9697
ਫੋਨ : 604-779-4032

ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ
ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਲੇਖਕ : ਪ੍ਰੋ. ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ

> *"ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਸਫਲ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੰਪਰਾਈ ਬੰਧਨਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬੜੇ ਉਦਾਰ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਦਾ ਲੇਸ ਮਾਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰੰਭਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਸਮਾਂ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਲੇਰੀ, ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਰਹੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਈ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਯੋਧਿਆਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ, ਸਿਆਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ, ਸਰਬ ਰਾਹਾਂ, ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਦੁੱਤੀ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਈ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਯੁੱਧ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ।"*

ਕਿਸੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਪਛਾਣਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਆਰੰਭਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਉੱਘੇ ਵਰਕਰ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਵੈਦਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਬੜਾ ਉੱਚਾ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਸੰਸਥਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣੀ ਨੂੰ ਘਰ-ਬਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ 'ਸਹਿਧਰਮਨੀ' ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨੇਪਰੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹਦੀ। ਔਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਦੇ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਰ ਚੁਣਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸੀ। ਉਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੀਆਂ-ਫਿਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਮੇਲਿਆਂ, ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਵਿਧਵਾ-ਵਿਆਹ ਦਾ ਆਮ ਰਿਵਾਜ ਸੀ। ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿੱਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਰਿਗਵੇਦ ਵਿੱਚ ਕਈ ਇਸਤਰੀਆਂ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਉੱਨਤੀ ਦੇ ਬਲ 'ਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਦਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਸਤਰੀ ਰਿਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਲਾ, ਵਿਸ਼ਵਵਾਰਾ, ਘੋਸਾ, ਲੋਪਾਮੁਦਰਾ ਤੇ ਨਿਵਾਵਰੀ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ, ਪਰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਗੇੜ ਨਾਲ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੇ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਬਦਲਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਰਹਿਣੀ ਵਿੱਚ ਘਰ ਕਰ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਇਸਤਰੀ ਦਾ ਸਥਾਨ ਨੀਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਮੱਧ-ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਕਾਫ਼ੀ ਮੰਦੀ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਔਰਤ ਵਹਿਮਾਂ-ਭਰਮਾਂ ਦੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਜਕੜੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਜਾਬਰਾਂ ਦੇ ਅੱਤਿਆਚਾਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਰੋਗ ਤੇ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਬਾਲ-ਵਿਆਹ, ਸਤੀ, ਪਰਦਾ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਜੰਮਦੀਆਂ ਧੀਆਂ ਦੇ ਗਲ ਘੁੱਟਣ ਦਾ ਕੁਕਰਮ ਵੀ ਆਮ ਹੋ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਜਹਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਇਸਤਰੀ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਦਸ਼ਾ ਵੱਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਤਰੀ ਸਮਾਜ ਦਾ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪੁਰਸ਼ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਸਾਰਨ ਤੇ ਉਭਾਰਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬੜਾ ਪਵਿੱਤਰ ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨੀਵਾਂ ਸਥਾਨ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਪਾਪ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਸਤੀ ਦੀ ਰਸਮ ਤੇ ਪਰਦੇ ਦੇ ਰਿਵਾਜ ਦਾ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਬਾਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਆਦਰ ਵਾਲਾ ਸਥਾਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਕੋਚ ਜਾਂ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਇਸਤਰੀ, ਪੁਰਸ਼ ਦੋਹਾਂ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਤੇ ਸਾਵਾਂ ਹੈ। ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸਤਰੀ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਉੱਨਤੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦਾ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਔਰਤ ਤੇ ਮਰਦ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸੂਲਾਂ ਸਦਕਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਉੱਘਾ ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਵੱਡੀ ਭੈਣ ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਅਜ਼ਮਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਛਾਣਿਆ। ਬੇਬੇ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਾਧਨਾ ਦੇ ਕਠਨ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਧਾਇਆ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਮਾਤਾ ਖੀਵੀ ਦੀ ਉਸਤੁਤ ਕਰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਰਬਾਬੀ ਬਲਵੰਡ ਨੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸੰਘਣੀ ਛਾਂ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖ ਨਾਲ ਉਪਮਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਅਮਰੋ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਤੇ ਭਤੀਜੇ ਨਾਲ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਬੀਬੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਜੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ਗੁਣਵਾਨ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਨਿਮਰਤਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਹੀ ਸੀ। ਬੀਬੀ ਭਾਨੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਰੂਹਾਨੀ ਮਾਤਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸੰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਨੂੰ ਕਈ ਮਹਾਨ ਨੇਤਾ ਮਿਲੇ। ਸੰਨ 1699 ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀਆਂ ਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਜਾਨਾਂ ਹੀਲਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਅਤੇ ਖ਼ੁਦ ਵੀ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਸਦਾ ਤਿਆਰ ਰਹੀਆਂ। ਇਸ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਵੀਰ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਤੇ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਦੇ ਨਾਮ ਖ਼ਾਸ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹਨ।

ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਬਹਾਦਰ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੀ ਸਿਰਮੌਰ ਗਿਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮਾਝੇ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਘਰੀਂ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਮਾਈ ਭਾਗੋ ਨੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਹੌਸਲੇ, ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਤੇ ਬਹਾਦਰੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਈ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੇਦਾਵਾ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਕਾਇਰਤਾ ਲਈ ਲਜਿਤ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਖ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ-ਸਿਦਕ ਭਾਵਨਾ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤੀ। ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਆਪ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੋਈ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਬਹਾਦਰੀ ਨਾਲ ਲੜੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸੁਪਤਨੀ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਜੀ ਨਿਮਰਤਾ ਅਤੇ ਮਿਠਾਸ ਦੇ ਪੁੰਜ ਸਨ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪਤਾਸੇ ਪਾ ਦਿੱਤੇ, ਅਰਥਾਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖ਼ਾਲਸੇ ਦੀ ਨਿਰਭੈਤਾ ਅਤੇ ਸੂਰਮਤਾ ਵਿੱਚ ਮਿਠਾਸ ਘੋਲ ਦਿੱਤੀ। ਬੰਦੇ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਜੀ ਨੇ ਪੰਥਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਉੱਘਾ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ।

ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਲਈ ਸਫਲ ਹੋਈਆਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰੰਪਰਾਈ ਬੰਧਨਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਬੜੇ ਉਦਾਰ ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਕੀਰਨਤਾ ਦਾ ਲੇਸ ਮਾਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗੁਰਮਤਿ ਵਿੱਚ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਸਮਾਨਤਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਰੰਭਿਕ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਖੇਤਰ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਸਮਾਂ ਬਦਲਣ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦਲੇਰੀ, ਬਹਾਦਰੀ ਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਨਾ ਰਹੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਮਿਸਲਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਈ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਈ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਯੋਧਿਆਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ, ਸਿਆਸੀ ਸਲਾਹਕਾਰਾਂ, ਸਰਬ ਰਾਹਾਂ, ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਅਦੁੱਤੀ ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਈ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਯੁੱਧ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਜੌਹਰ ਵਿਖਾਏ।

ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਰਾਜ ਘਰਾਣੇ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਹਾਨ ਇਸਤਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਦਾਨਾਈ, ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਕਾਰਜ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਕਾਰਨ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਅਮਰ ਕਰ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਾਣੀ ਫਤਹਿ ਕੌਰ (ਜੋ ਮਾਈ ਫੱਤੋ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੀ), ਰਾਣੀ ਹੁਕਮਾਂ, ਰਾਣੀ ਖੇਮ ਕੌਰ, ਬੀਬੀ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਰਾਣੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ (ਫਗਵਾੜੇ ਵਾਲੀ), ਰਾਣੀ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਤੇ ਰਾਣੀ ਆਸ ਕੌਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਰਾਣੀ ਫਤਹਿ ਕੌਰ ਰਾਜਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਠੰਢੇ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਬੜਾ ਸੁਖਾਵਾਂ ਸੁਮੇਲ ਸੀ। ਰਾਜਾ ਆਲਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤੀਬਰ ਉੱਨਤੀ ਵਿੱਚ ਰਾਣੀ ਫਤਹਿ ਕੌਰ ਦਾ ਹੱਥ ਸੀ। ਰਾਣੀ ਹੁਕਮਾਂ ਆਪਣੇ ਪੋਤਰੇ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਰਾਜ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਇਸ ਰਾਣੀ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਪਿੱਛੋਂ, ਬੜੀ ਔਕੜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਰਾਣੀ ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੇ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਵਾਗ-ਡੋਰ ਸੰਭਾਲੀ, ਪਰ ਪਟਿਆਲੇ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਇਸਤਰੀ ਰਾਣੀ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਮਹਾਨ ਸੰਕਟ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ। ਕਈ ਯੁੱਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਸੈਨਾ ਦੀ ਕਮਾਨ ਖ਼ੁਦ ਸੰਭਾਲੀ ਅਤੇ ਹਰ ਅਵਸਰ 'ਤੇ ਅਦੁੱਤੀ ਵੀਰਤਾ, ਦਲੇਰੀ ਤੇ ਜਾਨਬਾਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਕਰਤੱਬ ਵਿਖਾਏ। ਉਸ ਨੇ ਪਟਿਆਲੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਦਾ ਚਮਕਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਮਰਾਠਾ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਦੰਦ ਖੱਟੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਕ ਤੋੜਵੀਂ ਸ਼ਿਕਸਤ ਦਿੱਤੀ।

ਅਠਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਅਤੇ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਹਨ: ਨਾਭੇ ਵਾਲੀ ਮਾਈ ਦੇਸੋ, ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆਂ ਮਿਸਲ ਦੀਆਂ ਮਾਈ ਦੇਸਾਂ ਤੇ ਮਾਈ ਰਾਜ ਕੌਰ, ਅੰਬਾਲੇ ਦੀ ਰਾਣੀ ਦਿਆਲ ਕੌਰ, ਕਨ੍ਹਈਆ ਮਿਸਲ ਦੀ ਰਾਣੀ ਸਦਾ ਕੌਰ, ਭੰਗੀ ਮਿਸਲ ਦੀ ਮਾਈ ਸੁੱਖਾਂ, ਜੀਂਦ ਦੀ ਮਾਈ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ ਅਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਖੜਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪਤਨੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਚੰਦ ਕੌਰ। ਮਾਈ ਦੇਸਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਸਰਦਾਰ ਮਹਾਂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਗੁੱਜਰਾਂਵਾਲੇ ਦਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਮੁੜ ਬਣਵਾਇਆ ਜੋ ਅਹਿਮਦ ਸ਼ਾਹ ਅਬਦਾਲੀ ਨੇ ਢਾਹ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਰਾਣੀ ਰਾਜ ਕੌਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੋਣਹਾਰ ਪੁੱਤਰ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਬਾਲਗੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਕਰਚੱਕੀਆਂ ਮਿਸਲ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਖ਼ੁਦ ਚਲਾਇਆ। ਕਨ੍ਹਈਆ ਮਿਸਲ ਦੀ ਮੁਖੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੱਸ, ਰਾਣੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਮਹਾਨ ਇਸਤਰੀ ਸੀ। ਉਸੇ ਦੀ ਬਹੁਮੁੱਲੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ 1799 ਈ. ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਹੌਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਲਤਨਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰਾਣੀ ਸਦਾ ਕੌਰ ਦਾ ਬੜਾ ਹੱਥ ਸੀ। ਮਹਾਰਾਣੀ ਚੰਦ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਾਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਲਤਨਤ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਰਾਜ ਕੀਤਾ।

ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਾਣੀ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਾਤਾ, ਰਾਣੀ ਜਿੰਦ ਕੌਰ (ਰਾਣੀ ਜਿੰਦਾਂ) ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਇਸਤਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮਹਾਰਾਜਾ ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਜਿੰਦ ਕੌਰ ਰਾਜ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਸਨ ਪ੍ਰਬੰਧ ਚਲਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਸਿੱਖ ਰਾਜ ਦੇ ਖ਼ਤਮ ਹੋਣ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਲੋਕ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੂਕਾ ਲਹਿਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਸਾਜਨਕ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਬੀਬੀ ਇੰਦ ਕੌਰ ਤੇ ਬੀਬੀ ਖੇਮ ਕੌਰ ਕੂਕਾ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦੇ ਉਸ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੇ 1872 ਵਿੱਚ ਮਾਲੇਰਕੋਟਲਾ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਹਾਦਰ ਇਸਤਰੀਆਂ ਨੇ ਕਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਖ਼ਾਤਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਪੂਰਥਲੇ ਦੇ ਰਾਜਾ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਦੇ ਐਡਵੋਕੇਟ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਅਮਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਹੀਰਾ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਦੀ ਪਤਨੀ ਬੀਬੀ ਹਰਨਾਮ ਦੇ ਨਾਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਬੀਬੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਆਰੰਭ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਉਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਬੀਬੀ ਜੀ ਨੇ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਇਆ। ਜੈਤੋ ਦੇ ਮੋਰਚੇ ਵਿੱਚ ਕਈ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਵਰ੍ਹਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬੀਬੀਆਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਬਲ ਨਾਲ ਉਭਾਰਿਆ, ਘਰ ਦੀ ਤੰਗੀ-ਤੁਰਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੇਧਿਆਨੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੁਰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਉਹ ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਧੇਰੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਅਮਰ ਕੌਰ, ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੌਰ ਆਦਿ ਉੱਘੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ।

ਬੀਬੀ ਅਮਰ ਕੌਰ ਨੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਅਖੀਰੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੜਾ ਉੱਘਾ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੀ ਦਲੇਰੀ ਨਾਲ 9 ਅਕਤੂਬਰ, 1942 ਨੂੰ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਜੇਲ੍ਹ ਦੀ ਬਿਲਡਿੰਗ ਉਤੇ ਕੌਮੀ ਝੰਡਾ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ 16 ਮਹੀਨੇ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਈ। ਬੀਬੀ ਹਰਨਾਮ ਕੌਰ ਸਿਵਲ ਨਾਫੁਰਮਾਨੀ ਲਹਿਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਹੋਈ। ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪਿੱਛੋਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਿੱਖ ਇਸਤਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕੋਈ ਘੱਟ ਮਹੱਤਤਾ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਲਾਏ ਗਏ ਮੋਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜਾਂ, ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ, ਸਿੱਖਿਆ, ਕਲਾ, ਸਾਹਿਤ ਆਦਿ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਮੁੱਲਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਕਰ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਅਸੀਂ ਆਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੀਆਂ ਧੀਆਂ-ਭੈਣਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੌਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ ਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ, ਉੱਨਤ ਹੋ ਰਹੇ ਮੁਲਕ ਤੇ ਕੌਮ ਦੀ ਸਰਬਾਂਗੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਵਧ-ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣਨਗੀਆਂ।

ਰੋਟੀ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਦਸਤਕ

ਲੇਖਕ : ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰ
ਸੰਪਰਕ: 98550-51099

ਰੋਟੀ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਫੂਡ ਇੰਡਸਟਰੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਵਸਤਾਂ 'ਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਾ ਗਲਬਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਸੋਈ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਘਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਕਿਰਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਰੋਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਗਰ ਖੇਤ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਖੇਤ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰੋਟੀ ਨੂੰ ਭੱਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਜੀਆਂ ਲਈ ਭੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਖੇਤ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ:

ਭੱਤਾ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲੀ ਖੇਤ ਨੂੰ, ਜੱਟੀ ਪੰਦਰਾਂ ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਵਾਲੀ।

ਕੋਈ ਵਕਤ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੂਲੀਆਂ, ਗਾਜਰਾਂ, ਸ਼ਲਗਮ ਪੁੱਟਦੇ ਤੇ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਕਰਕੰਦੀ, ਹੋਲਾਂ, ਛੱਲੀਆਂ ਭੁੰਨੀਆਂ ਤੇ ਖਾਧੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਲੋਕ ਗੰਨੇ ਚੂਪਦੇ ਸਨ ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਖਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਰਮੁਰੇ ਸਨ, ਭੁੱਜੇ ਕਣਕ ਦੇ ਦਾਣੇ, ਮੱਕੀ ਦੇ ਫੁੱਲੇ, ਛੋਲੇ ਤੇ ਚੌਲ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁਣ ਬੀਤੇ ਦੀ ਬਾਤ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਇੱਕ ਇੱਕ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸੈਂਕੜੇ ਵਿਧੀਆਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਖਾਣਾ ਭੁੱਖ ਮਿਟਾਉਣ ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸੁਆਦ ਲਈ ਖਾਧਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਖਾਣਾ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਿੰਨਾਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਖਾਣਿਆਂ 'ਤੇ ਹੁਣ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕਾਬਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਲਿਆ ਖਾਣਾ ਜਿਵੇਂ ਅਮਰੂਦ, ਸੇਬ, ਸੰਤਰਾ, ਮਾਲਟਾ, ਕਿੰਨੂ, ਮੂਲੀ, ਗਾਜਰ, ਖੀਰਾ, ਅੰਬ, ਅੰਗੂਰ, ਪਪੀਤਾ, ਆਲੂ ਬੁਖਾਰਾ ਆਦਿ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਆਲੂ, ਆਟਾ, ਚਾਵਲ, ਗੋਭੀ, ਭਿੰਡੀ, ਕੱਦੂ, ਕਰੇਲੇ, ਪਾਲਕ, ਸਾਗ, ਬੈਂਗਣ ਆਦਿ ਜੋ ਪਕਾਏ ਤੇ ਬਣਾਏ ਖਾਧੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੀਜੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖਾਣਾ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਦੁੱਧ, ਦਹੀਂ, ਲੱਸੀ, ਪਨੀਰ, ਮੱਖਣ, ਘਿਉ, ਮੀਟ, ਮੱਛੀ, ਆਂਡਾ ਜੋ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿੱਧੇ ਕੁਦਰਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਪਕਾਏ ਬਿਨਾਂ ਬਣਾਏ ਖਾਧੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਫਲ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਸਲਾਦ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਤਕਰੀਬਨ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਲੋਕ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਹਨ। ਮਾਸ, ਮੱਛੀ, ਆਂਡੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਜੀਵ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਮਝ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇਕਰ ਆਦਿਕਾਲ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਮਾਸਾਹਾਰੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੋਕੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਤੱਕ ਵਿਕਾਸ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੁੰਦਾ।

ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਕੁਦਰਤੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੈਮੀਕਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ 90 ਫ਼ੀਸਦੀ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਗ਼ਲਤ ਖਾਣ ਪੀਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹੋ ਰਿਹਾ ਵਿਹਾਰ ਅਸੀਂ ਸਰੀਰ ਨਾਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੱਲ੍ਹ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਖਾਧਾ ਸੀ ਉਹ ਸਰੀਰ ਲਈ ਠੀਕ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਵੀ ਸਰੀਰ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਕੁਦਰਤ ਹਰ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੱਖਰਾ ਖਾਣਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਤੇ ਫਲ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣ ਲੱਗੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਫਲ ਸਬਜੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਸਮ ਮੁਤਾਬਿਕ ਫਲ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਮੌਸਮੇ ਫਲ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਯੁਰਵੇਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਤੂ ਸੰਧੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਹਰ ਰੁੱਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਸਾਨੂੰ ਰੁੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਖਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਖਾਣੇ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਕਸਤ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਰਸੋਈ ਰੁਖ਼ਸਤ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘਰ ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੁਣ ਘਟਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਰੋਟੀ ਦੀ ਥਾਂ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬਾਜ਼ਾਰੂ ਪਕਵਾਨਾਂ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਖਾਣਿਆਂ ਦੇ ਸੁਆਦਾਂ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜੀਨੋਮੋਟੋ ਨਾਂ ਦਾ ਕੈਮੀਕਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਨਸਾਨੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਅਜੀਨੋਮੋਟੋ ਸਫ਼ੇਦ ਰਵੇ (ਕ੍ਰਿਸਟਲ) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨਕ ਨਾਂ ਮੋਨੋਸੋਡੀਅਮ ਗਲੂਟਾਮੇਟ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਈਨੀਜ਼ ਨਮਕ ਹੈ ਜੋ ਮਿੱਠਾ, ਖੱਟਾ ਅਤੇ ਨਮਕੀਨ ਤਿੰਨ ਤਿੱਖੇ ਸਵਾਦਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਵਾਦ ਹਰ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਖਾਣੇ ਨੂੰ ਲਜ਼ੀਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਨੌਜੁਵਾਨ ਇਸ ਦਾ ਨਸ਼ੇ ਦੀ ਲਤ ਵਾਂਗ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਨੂਡਲਜ਼, ਬਰਗਰਾ, ਪਿਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਲੂਣੀਆਂ ਕਰਾਰੀਆਂ ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੀਨੋਮੋਟੋ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਲ ਫਿੱਕੇ ਤੇ ਬੇਸਵਾਦ ਲੱਗਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਤੇਜ਼ ਲੂਣੇ ਕਰਾਰੇ ਮਿੱਠੇ ਖੱਟੇ ਸਵਾਦਾਂ ਦੇ ਆਦੀ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜੀਨੋਮੋਟੋ ਦਾ ਛੋਟਾ ਨਾਂ ਐਮ.ਐਸ.ਜੀ. ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੀਮਾ ਜ਼ਹਿਰ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਲਈ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰ ਭਾਰਾ ਹੋਣਾ, ਜੀਅ ਮਚਲਾਉਣਾ, ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ (ਅੱਧੇ ਸਿਰ ਦੀ ਦਰਦ), ਮੋਟਾਪਾ, ਸ਼ੂਗਰ, ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ, ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਅਤੇ ਚਮੜੀ ਦੀਆਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਅਜੀਨੋਮੋਟੋ ਬੇਹੱਦ ਮਾੜਾ ਰਸਾਇਣ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਜੰਕ ਫੂਡ ਵਧੇਰੇ ਖਾਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਮਿਕਦਾਰ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋਟਾਪੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਤਾਂ ਬਣਦਾ ਹੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵੀ ਬੇਹੱਦ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਗੱਲ ਗੱਲ 'ਤੇ ਖਿਝਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਗੁੱਸਾ ਤੇ ਬੈਚੈਨੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਡਿਪਰੈਸ਼ਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਵੀ ਬਣਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੱਦ ਦਾ ਵਾਧਾ ਵੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜੀਨੋਮੋਟੋ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਈਨੀਜ਼ ਜੰਕ ਫੂਡ ਅਤੇ ਪੈਕਟ ਬੰਦ ਖਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਖਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਹੋਟਲਾਂ, ਢਾਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਾਣੇ ਦੀ ਤਰੀ (ਗਰੇਵੀ) ਨੂੰ ਲਜ਼ੀਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਬੋਤਲ ਬੰਦ ਜੂਸ ਪੀਣ ਦਾ ਵੀ ਰੁਝਾਨ ਹੈ। ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕੈਮੀਕਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜੂਸ ਨੂੰ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੈਮੀਕਲ ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹਨ। ਮੰਨ ਲਉ ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਦਸ ਕਿਲੋ ਸੰਤਰੇ, ਲੀਚੀਆਂ ਜਾਂ ਅਨਾਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਕਹੇ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਜੂਸ ਕੱਢ ਕੇ ਰੱਖ ਲਓ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਮਗਰੋਂ ਪੀਵਾਂਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ? ਇਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਡੱਬਾ ਬੰਦਾ ਜੂਸ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਸਮਜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਪਿਛਲੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵਿੱਚ ਰਿਫਾਈਂਡ ਤੇਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਧੜੱਲੇ ਨਾਲ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰੀ ਵਿਗਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਰਿਫਾਈਂਡ ਤੇਲ ਦੁਨੀਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੌਤਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਤੇਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇੱਕ ਬਿਸਕੁਟ ਤੇ ਗੋਲਗੱਪੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰੂ ਖਾਣੇ, ਮਠਿਆਈਆਂ ਅਤੇ ਚਿਕਨ ਤੱਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਵਿਆਹਾਂ ਸ਼ਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਖਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਪੀਪੇ ਰਿਫਾਈਂਡ ਤੇਲ ਦੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਖਾਣਿਆਂ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ, ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ, ਜੋੜਾਂ ਦਾ ਦਰਦ, ਗੁਰਦਿਆਂ ਤੇ ਲਿਵਰ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ 'ਮੌਤ ਦਾ ਤੇਲ' ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖੀ ਸਿਹਤ ਲਈ ਫ਼ਿਕਰਮੰਦੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰੋਟੀ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ, ਭਾਵ ਫੂਡ ਇੰਡਸਟਰੀ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਫੁੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਇਉਂ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਘਰ ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਣੀ ਮਹਿੰਗੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰੋਂ ਲੈਣੀ ਸਸਤੀ। ਇਸ ਦੇ ਫਲਸਰੂਪ ਰਸੋਈ ਸਾਡੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗੇਗੀ।

ਮਨੁੱਖੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਇਹ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਕਵਾਨ ਦੇਸੀ ਘਿਓ ਅਤੇ ਸਰ੍ਹੋਂ ਦੇ ਤੇਲ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਬਦਲ ਕੇ ਪਕਾਏ ਜਾਣ। ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲ, ਦਾਲਾਂ, ਗੁੜ ਲਈ ਕਮਾਦ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਗਾਉਣ। ਘਰ ਦੇ ਦੁੱਧ ਲਈ ਗਾਵਾਂ, ਮੱਝਾਂ ਪਾਲੀਆਂ ਜਾਣ। ਬਾਜ਼ਾਰੂ ਖਾਣਿਆਂ ਤੋਂ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਬਚਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਉਗਾਉਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਲੋਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਖਾਣਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦਣ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਿਊਣ ਦਾ ਚਾਅ

ਲੇਖਕ : ਮੋਹਨ ਸ਼ਰਮਾ
ਸੰਪਰਕ: 94171-48866

ਕੋਈ 65 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਆਇਆ। ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹਨੂੰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਉਮਰ 'ਚ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ?" ਸੰਖੇਪ ਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਬਸ ਜੀ, ਜਦੋਂ ਜਾਗੋ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਵੇਰਾ ਹੁੰਦੈ। ਸੁਰਤ ਹੀ ਹੁਣ ਆਈ ਆ।" ਬਜ਼ੁਰਗ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰ ਲਿਆ। ਘਰ ਦਾ ਥਹੁ-ਟਿਕਾਣਾ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਸੰਖੇਪ ਜਵਾਬ: "ਪਿੱਛਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਮੋਗੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹੈ ਪਰ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ 20 ਸਾਲ ਤੋਂ ਸਮਾਣੇ ਲਾਗੇ ਇੱਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਕੋਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਿਖ ਲਵੋ।" ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨੂੰ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੇ ਅਤੀਤ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਵੱਟੀ ਰੱਖੀ।

ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਉਹ ਦੂਜੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਰਚ-ਮਿਚ ਗਿਆ। ਉਮਰ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਨਸ਼ਈ ਮਰੀਜ਼ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਉਹਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਭ ਦਾ 'ਬਾਬਾ ਜੀ' ਬਣ ਗਿਆ ਤੇ ਬਾਬੇ ਵਾਲੇ ਕਰਮ ਵੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਵੇਰੇ ਛੇਤੀ ਉੱਠ ਕੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਤੇ ਪਾਠ ਕਰਨਾ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਸਫਾਈ ਉਹਦਾ ਨਿੱਤ ਨੇਮ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਸਮਝਾਉਂਦਾ, "ਆਪਾਂ ਇੱਥੇ ਮੂੰਗੀ ਲੈਣ ਤਾਂ ਆਏ ਨਹੀਂ। ਜਿਸ ਮਕਸਦ ਵਾਸਤੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਉਹ ਹੈ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡਣ ਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਮੈਥੋਂ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਓਂ, ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਪੱਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਲਵੋ- ਨਸ਼ਈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਡੇਲਿਆਂ ਵੱਟੇ ਨਹੀਂ ਸਿਆਣਦਾ। ਸਭ ਨਫ਼ਰਤ ਕਰਦੇ। ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਘਰ ਵਾੜ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਅਗਲੇ ਕਹਿੰਦੇ, ਕਿਤੇ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਝੱਸ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਘਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਹੀ ਚੋਰੀ ਕਰ ਕੇ ਨਾ ਲੈ ਜਾਵੇ।" ਫਿਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਰੁਕ ਕੇ ਦਾਨਿਆਂ ਵਾਂਗ ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਛੋਹ ਲੈਂਦਾ, "ਦਿਲ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਸੋਚੋ, ਆਪਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਚੰਗੇ ਪਤੀ ਬਣ ਸਕੇ, ਨਾ ਚੰਗੇ ਪੁੱਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੰਗੇ ਬਾਪ... ਬਸ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਤੋਏ-ਤੋਏ ਹੀ ਕਰਵਾਈ। ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਐ, ਸਟਾਫ ਵਧੀਐ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਤਿਹੁ ਕਰਦੈ। ਭਲਾ ਆਪਾ ਤੋਂ ਉਹ ਕੀ ਆਸ ਰੱਖਦੈ? ਇਹੋ ਚਾਹੁੰਦੈ, ਬਈ ਆਪਾਂ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡ ਕੇ ਚੰਗੇ ਬੰਦੇ ਬਣੀਏ। ਬਥੇਰਾ ਕੁਝ ਗੁਆ ਲਿਆ ਆਪਾਂ। ਹੁਣ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡ ਕੇ ਨੇਕੀ ਦੇ ਰਾਹ ਚੱਲੀਏ।" ਉਹ ਨਸ਼ਾ ਛੱਡਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੀ ਅਗਵਾਈ ਵੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੈਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਯੋਗ, ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਕੌਂਸਲਿੰਗ ਲਈ ਦਾਖ਼ਲ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਾਰਦਾ ਸੀ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਦਾਖ਼ਲ ਹੋਇਆਂ ਵੀਹ ਕੁ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਉਸ ਨਾਲ ਅਪਣੱਤ ਵਾਲਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਯੋਗ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਕਿਹਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦੇ ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨਾਲ ਇਧਰ-ਉਧਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਬਾਅਦ ਬੜੀ ਅਪਣੱਤ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕਿਹਰ ਸਿਆਂ, ਆਪਣਾ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡ ਕੇ 20 ਸਾਲ ਬੇਗਾਨੇ ਥਾਂ ਇਸ ਉਮਰੇ ਵੀ ਹੱਡ ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹੈਂ... ਆਖ਼ਿਰ ਕਿਹੜੀ ਮਜਬੂਰੀ ਸੀ?" ਸਵਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਖਾਮੋਸ਼ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਦਰਦ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, "ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਲੱਛਣਾਂ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਵਿਛੜਿਆਂ। ਸਾਡਾ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਆ, ਦੋ-ਢਾਈ ਕਿੱਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਆ। ਖੇਤੀ ਕਰਦਿਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਰਦੇ ਦੀ ਲਤ ਲੱਗੀ, ਫਿਰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੱਡ ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਭੁੱਕੀ ਖਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਅਫੀਮ ਵੀ ਖਾ ਲੈਂਦਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਦਾਰੂ ਵੀ ਡੱਫ ਲੈਂਦਾ। ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਂਦੀ। ਇੱਕ ਮੁੰਡਾ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਕੂਲ ਪੜ੍ਹਨ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੜ੍ਹਨ 'ਚ ਉਹ ਲਾਇਕ ਮੁੰਡਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੀ।... ਮੇਰੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਆਦਤ ਕਾਰਨ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੰਮ ਘਾਟੇ 'ਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜੱਟ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਨੀ ਔਖੀ ਆ। ਸ਼ਰੀਕਾਂ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਟੱਡਣੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆ... ਸ਼ਹਿਰ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉੱਥੇ ਜਿਹੜੀ ਦਿਹਾੜੀ ਮਿਲਦੀ, ਉਹਦਾ ਨਸ਼ਾ-ਪੱਤਾ ਖਰੀਦ ਲੈਂਦਾ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਜੇਬ ਜਦੋਂ ਘਰ ਪੁੱਜਦਾ ਤਾਂ ਕਲੇਸ਼ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸੱਚੀਂ, ਮੈਂ ਆਪ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਕ-ਦੋ ਵਾਰ ਮਰਨ ਦਾ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ।"

ਉਹ ਕੁਝ ਦੇਰ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਸਾਰੇ ਬਾਬੇ ਦੀ ਆਪ-ਬੀਤੀ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸੀ। ਗਲਾ ਸਾਫ ਕਰ ਕੇ ਉਹਨੇ ਗੱਲ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰੀ, "ਫਿਰ ਜੀ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਿਹਾੜੀ ਕਰਨ ਆਇਆ, ਸ਼ਹਿਰੋਂ ਬੱਸ ਫੜ ਕੇ ਸਮਾਣੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੀ ਭੱਜ-ਦੌੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਕੰਮ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਹੱਡ ਭੰਨਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਾਤ ਨੂੰ ਫਾਰਮ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੀ ਕਰਦਾ। ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਰੋਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਾਰਮ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੇਰੇ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।... ਕਈ ਵਾਰ ਘਰ ਜਾਣ ਨੂੰ ਦਿਲ ਵੀ ਕੀਤਾ; ਫਿਰ ਸੋਚਦਾ- 'ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬੋਝ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਂ? ਖਬਰੈ, ਮੈਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਵੀ ਕਿ ਨਾ'।... ਹੁਣ ਥੋਡੇ ਲੜ ਲੱਗਿਆਂ। ਨਸ਼ਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਛੱਡਣਾ ਈ ਐ, ਫਿਰ ਪਿੰਡ ਗੇੜਾ ਮਾਰਾਂਗਾ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਂਭ ਲਿਆ ਤਾਂ ਠੀਕ ਐ, ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਥੋਡੇ ਚਰਨਾਂ 'ਚ ਆ ਕੇ ਇੱਥੇ ਸੇਵਾ ਕਰਾਂਗਾ।"

ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਖ਼ਬਰ ਹੋਈ ਕਿ ਲੜਕਾ ਬੜਾ ਸਾਊ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਹੈ। ਬੀਏ ਕਰ ਕੇ ਖੇਤ 'ਚ ਹੀ ਡੇਅਰੀ ਤੇ ਪੋਲਟਰੀ ਫਾਰਮ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ; ਚਾਰ-ਪੰਜ ਕਾਮੇ ਵੀ ਰੱਖੇ ਹੋਏ। ਬਾਬੇ ਦੀ ਘਰਵਾਲੀ ਵੀ ਤਕੜੀ ਹੈ। ਘਰੇ ਪੋਤਾ ਪੋਤੀ ਹਨ।

ਬਾਬਾ ਜਦੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਟਾਫ ਨੇ ਉਹਨੂੰ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਛੋਟੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਸੰਭਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਉਹਦੇ ਪੁੱਤ ਨਾਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ। ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ। ਅੱਗਿਓਂ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਹਲੀਮੀ ਭਰਿਆ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਇਹਦਾ ਨਸ਼ਾ ਛੁਡਵਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰ-ਤੋੜ ਯਤਨ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਪਰ ਇਹਨੇ ਨਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ ਸਗੋਂ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਖ਼ੈਰ, ਪਿਉ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਏ ਪਰ ਪੁੱਤ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਭੱਜਦਾ। ਕੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਮੈਂ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਲੈਣ ਆਵਾਂਗਾ। ਬੇਬੇ ਵੀ ਆਵੇਗੀ ਨਾਲ।"

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮਾਂ-ਪੁੱਤ ਆ ਗਏ। ਘਰਵਾਲੀ ਦੇ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ ਉਹ ਹੰਝੂ ਵਹਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ ਵੀ ਉਹਦੇ ਹੰਝੂ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਸਨ ਰਹੇ। ਪੁੱਤ ਨੇ ਲਿਫਾਫਾ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਲਿਫਾਫੇ 'ਚ ਨਵਾਂ ਕਮੀਜ਼ ਪਜ਼ਾਮਾ ਤੇ ਪੱਗ ਆ। ਪਹਿਨ ਲੈ, ਫਿਰ ਚਲਦੇ ਆਂ ਪਿੰਡ।" ਨਵੇਂ ਕੱਪੜੇ ਤੇ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਉਹਦੀ ਦਿੱਖ ਹੋਰ ਨਿੱਖਰ ਗਈ। ਸਟਾਫ ਨੇ ਉਹਦੇ ਗਲ ਹਾਰ ਪਾ ਕੇ ਉਹਨੂੰ ਆਦਰ ਨਾਲ ਵਿਦਾਅ ਕੀਤਾ।

15 ਕੁ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਆਇਆ। ਉਹ ਬੜੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਮੈਂ ਤੇ ਘਰਵਾਲੀ ਹੁਣ ਖੇਤ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਆਂ। ਆਥਣੇ ਪੋਤਾ ਪੋਤੀ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਈ ਹੁਣ ਆਇਐ। ਐਵੇਂ ਐਨੇ ਸਾਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਵਸ ਪੈ ਕੇ ਨਰਕ ਭੋਗਿਆ।"

ਉਹ ਖਿੜਖਿੜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹਦੇ ਹਾਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦਾ ਚਾਅ ਡੁੱਲ੍ਹ-ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਬੇਹਿਸਾਬਾ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਪਰ ਕਿਸ ਕੰਮ?

ਲੇਖਕ : ਜੀ ਕੇ ਸਿੰਘ
ਸੰਪਰਕ: 98140-67632

ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਬਾਈ ਹਜ਼ਾਰ ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖਾਂ ਵਸਾਉਣ ਦੀ ਖ਼ਬਰ ਨੇ ਪੂਰੇ ਦਿਹਾਤੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੋਸ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਭੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੇ ਧਰਨੇ, ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਅਤੇ ਰੋਸ ਰੈਲੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਭਾਰਤ ਨੇ ਵੀ ਪੱਛਮੀ ਤਰਜ਼ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਮਾਡਲ ਅਪਨਾ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡੇ ਹਾਲਾਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਾਡੀ ਤਰਜੀਹ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਬਣਾ ਕੇ ਨਵਾਂ ਮਾਡਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਮਰਹੂਮ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡਾ. ਅਬਦੁਲ ਕਲਾਮ ਨੇ 'ਪੁਰਾ' (PURA – Providing Urban Amenities in Rural Areas) ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਡਲ ਅਧੀਨ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਧੱਕਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਭੀੜ-ਭੜਕੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਸੀ।

ਮਕਿੰਜ਼ੇ ਗਲੋਬਲ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਿਕ, 2030 ਤਕ 42% ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅੱਜ ਦਿੱਲੀ ਸਵਾ ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਦੀ ਵਸੋਂ ਨਾਲ ਟੋਕੀਓ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਮੁੰਬਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਜ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਮਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੱਠ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਇਕ ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਤੇਰਾਂ ਵਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪੰਜਾਹ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣਗੇ। ਦਸ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 70 ਹੋਵੇਗੀ। ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੀ ਲਪੇਟ 'ਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2030 ਤੱਕ ਅੱਧੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਸੋਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਪਿਆ। ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸਾਧਨ ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਗਏ, ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। 1950 'ਚ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਸੋਂ ਦਾ 29% ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ 57% ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਨ ਤੇ 2050 ਤਕ ਦੁਨੀਆ ਦੇ 68% ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਦਾ ਸੀ। ਕੇਵਲ 17% ਵਸੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਹੁਣ ਦੋ ਗੁਣਾ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। 2030 ਤਕ ਭਾਰਤ 'ਚ 60 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਣਗੇ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਵਧ ਰਹੀ ਵਸੋਂ ਲਈ ਮਕਾਨ, ਮੁਢਲੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਪਾਣੀ, ਸੀਵਰੇਜ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ ਗ਼ੈਰ-ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬੇਰੋਕ-ਟੋਕ ਵਧਦਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਸ਼ਹਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1951 ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਪੰਜਵਾਂ ਸ਼ਖ਼ਸ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ 40% ਵਸੋਂ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਵਸੋਂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਲੱਖ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਹ 32 ਲੱਖ ਵਸੋਂ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ। ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਘੁੱਗ ਵੱਸਦੇ ਪਿੰਡ ਇਸ ਦੀ ਜ਼ੱਦ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਗੁਆ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਸਾਡੀ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਅਸਾਵਾਂਪਨ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ 157 ਸ਼ਹਿਰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੀ ਕੁੱਲ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਦਾ 63% ਹਿੱਸਾ ਕੇਵਲ 14 ਦਰਜਾ ਅਵਲ (ਇੱਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਪਰ) ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਤੇ ਤੀਜੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 54 ਹੈ, ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ 29% ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਹੈ। ਬਾਕੀ 8% ਵਸੋਂ ਚੌਥੇ ਤੇ ਪੰਜਵੇਂ ਦਰਜੇ ਦੇ 82 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਬੇਹਿਸਾਬੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਵਖਰੇਵੇਂ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਹਨ। ਜੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਹਰ ਚੌਥਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਲੁਧਿਆਣੇ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ ਆਪੇ ਲੜਖੜਾਏਗਾ। ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਲੁਧਿਆਣੇ ਵਿੱਚ ਵਸੋਂ ਦੀ ਘਣਤਾ ਤਕਰੀਬਨ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਸੀਂ ਗਲਾਡਾ ਦੇ ਉਸ ਮੁਢਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਾਂਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 22000 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਲੈਣ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਮੁਢਲੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਰਵੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਆਇਆ ਹੈ, ਬਹੁਤੇ ਪੱਖੋਵਾਲ ਬਲਾਕ ਦੇ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਪੱਖੋਵਾਲ ਬਲਾਕ ਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮਾਡਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਸਰਾਭਾ ਪਿੰਡ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸਫ਼ਰ ਕਰੋ ਤਾਂ ਦੇਖੋਗੇ ਕਿ ਇੰਨੀ ਜ਼ਰਖੇਜ਼ ਤੇ ਖੇਤੀ ਯੋਗ ਭੂਮੀ ਹੋਰ ਕਿਧਰੇ ਨਹੀਂ। ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਚਾਰ-ਚਾਰ ਫਸਲਾਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਵਰਤਮਾਨ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵੱਡੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਦੁੱਧ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਆਦਿ ਇਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ?

ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਨੀਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1997 ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਡੂੰਘੇ ਅਧਿਐਨ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮਿਲਖ ਉਸਾਰਨ ਦੀ ਕਾਹਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ। ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸੋਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਰਹੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਏਕੜਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਲੈ ਕੇ ਮਰਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਹਿੰਗੀ ਵੇਚਣੀ ਹੈ। ਮੁਹਾਲੀ ਅਤੇ ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਇਸੇ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹਨ। ਜ਼ੀਰਕਪੁਰ ਵੀਹ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪੈਰੀਫਰੀ ਟਾਊਨ ਸੀ, ਹੁਣ ਪੰਜ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧ ਵਸੋਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੁਹਾਲੀ ਦੇ ਪੰਜਾਹ ਮੰਜ਼ਿਲੇ ਉਚੇ ਫਲੈਟ ਟਾਵਰਜ਼ ਕਿਸ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਧੀਨ ਉਸਾਰੇ ਗਏ ਹਨ? ਜਦਕਿ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੇ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਗੰਭੀਰ ਭੂਚਾਲ ਸੰਭਾਵੀ ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪੈਰੀਫਰੀ ਵਿੱਚ ਉਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਡਾਊਨ ਟਾਊਨ ਹੀ ਹਾਈ ਰਾਈਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਵਸੇ ਹਨ, ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਹਰ ਸਾਲ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪਣੀ ਸਾਵੀਂ ਲੀਹ ਤੋਂ ਤਿਲਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ 'ਚੋਂ ਉਪਜੇ ਅਨਾਜ ਦੇ ਅੰਬਾਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਤਾਂ ਸਾਰਥਕ ਅਤੇ ਦਿਲਾਸਾ ਭਰਪੂਰ ਰਹੇ ਪਰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀਆਂ ਖੇਤੀ ਲਾਗਤਾਂ ਨੇ ਅਖ਼ੀਰ 'ਚ ਵੱਟਣ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਤਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਧੁਰਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ਭੁੱਖੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਢਿੱਡ ਭਰਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੁਨਰਮੰਦ ਬਣਾਉਣਾ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਸੀ? ਉਸ ਵਕਤ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੇਗੁਨਾਹ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਲੱਖਾਂ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਏ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਜਿੰਦਰੇ ਲੱਗੇ ਖਾਲੀ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਪਣੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਬਾਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੁੱਟ ਰਿਹਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ ਬੈਠਾ ਆਪਣੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਗੇੜੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵਸੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਿਹਤ, ਸੜਕਾਂ, ਬਿਜਲੀ ਵਰਗੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਬੜੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਅਧੂਰੇ ਰੂਪ 'ਚ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੀਆਂ। ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਸਾਧਨਾਂ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਆ ਵਸੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚੇ ਚੰਗੇ ਸਕੂਲਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣੇ ਸਨ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਚੰਗੇ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਦੌੜਦੇ?

ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨਗਰ ਵਿੱਚ ਵਧਦੀ ਵਸੋਂ ਦਾ ਭਾਰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪੈਰੀਫਰੀ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਊਂਟਰ ਮੈਗਨਟ ਟਾਊਨਾਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਲੋਕ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਤ ਸਕਣ। ਕੀ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਸੇ ਛੋਟੇ ਟਾਊਨਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਗਨਟ ਕਸਬਿਆਂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ? ਜੇ ਰਾਏਕੋਟ, ਜਗਰਾਓਂ, ਬਸੀਆਂ, ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਵਰਗੇ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀਆਂ ਸ਼ਹਿਰੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਲੋਕ ਮਹਾਨਗਰ ਦੇ ਸਲੱਮ ਵਰਗੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਰਹਿਣਗੇ? ਕਿਹੜੀ ਸਨਅਤ ਇੱਥੇ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਲੁਧਿਆਣੇ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਨਅਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਕੇ ਪਰਵਾਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸ਼ਹਿਰੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਫ ਸੁਥਰੇ ਅਤੇ ਸਹੂਲਤਾਂ ਭਰੇ ਟਾਊਨ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਪਾਰਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਵਸਣ ਦੀ ਹੋੜ ਘਟਾਈ ਜਾਵੇ। ਅੱਜ ਵੀ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਾਫ ਹਨ, ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹਵਾ ਅਤੇ ਸਸਤਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਝੁੱਗੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਤੇ ਸਲੱਮ ਪੈਦਾ ਕਰੇਗਾ।

ਸਫ਼ਰ ਅਜੇ ਜਾਰੀ ਹੈ

ਲੇਖਕ : ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਵਾਕਫ਼, ਸੰਪਰਕ: 98762-24461

ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਵਾਂਗ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਤੱਕ ਬੱਸ ਦਾ ਸਫ਼ਰ। ਬੱਸ ਤੁਰਦੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਰਵਾਂ ਤੋਰ ਤੁਰਦੀ। ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਪੁਲਾਂਘਾਂ ਪੁੱਟਦੀ। ਜੀਵਨ ਕਣੀਆਂ ਨਵੇਂ ਹੁੰਗਾਰੇ ਭਰਦੀਆਂ। ਨਿੱਤ ਰੋਜ਼ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਨਵੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ, ਕਿਸੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਿੱਸਰ ਜਾਂਦੇ। ਜ਼ਿਹਨ 'ਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਕਸ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੱਧਮ ਪੈ ਜਾਂਦੇ। ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਚਿਹਰੇ ਬੱਸ 'ਚ ਨਿੱਤ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ। ਨਿੱਕੀਆਂ-ਨਿੱਕੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਨਿੱਘ ਸਫ਼ਰ ਨੂੰ ਸੁਖਾਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਬੱਸ ਦੀ ਖਿੜਕੀ 'ਚੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹਵਾ ਦੇ ਬੁੱਲੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਫੁੱਲਾਂ ਜਿਹੀ ਸੱਜਰੀ ਮਹਿਕ ਘੋਲਦੇ। ਹਰ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੰਡਕਟਰ ਦੀ ਸੀਟੀ ਸਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਠਖੇਲੀਆਂ ਕਰਦੀ ਅਗਾਂਹ ਵਧਦੀ। ਵਕਤ ਸਹਿਜੇ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਂਦਾ। ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਦਰਦ ਕਹਾਣੀ ਛੇੜ ਬਹਿੰਦਾ, ਮਾਨੋ ਸਮਾਂ ਹੀ ਠਹਿਰ ਜਾਂਦਾ।

ਬੱਸ ਵਿਚਲਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਅਸਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਵਿਲੱਖਣ ਪਰਿਵਾਰ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਿਵੇਕਲਾ ਸੰਸਾਰ ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿੱਕੇ-ਨਿੱਕੇ ਸੁਫਨੇ ਸਿਰਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਦਿਲਾਂ ਦੇ ਵਲਵਲੇ ਸਾਂਝੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਉਧੇੜ-ਬੁਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ, ਹਾਸੇ-ਠੱਠੇ ਸਾਂਝੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਫ਼ਰ ਆਸਾਨ ਹੋ ਨਿਬੜਦਾ ਹੈ।

ਕਰੀਬ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਤੜਕੇ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕਰਮ ਭੂਮੀ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾਂ। ਕਿਸੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਲਈ ਬੱਸ ਰੁਕੀ। ਸਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਉਤਰਨ-ਚੜ੍ਹਨ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ ਅੱਧਖੜ੍ਹ ਉਮਰ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹ ਆਈ। ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬੋਲੀ, "ਬਾਈ! ਅੱਜ ਤੂੰ ਬੜੇ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਆਇਐਂ?" ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬੰਦੇ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਨਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਸਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਦੇ ਯਤਨ 'ਚ ਸੀ, ਉਹ ਫਿਰ ਬੋਲੀ, "ਮੈਂ ਵੀ ਨਿੱਤ ਇਸੇ ਬੱਸ 'ਚ ਫਲਾਣੇ ਪਿੰਡ ਤੱਕ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੀ ਆਂ ਭਰਾਵਾ!" "ਹਾਂਜੀ, ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਛੁੱਟੀ 'ਤੇ ਸੀ, ਅੱਜ ਫਿਰ ਡਿਊਟੀ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।" ਮੈਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ। "ਹਾਂ ਹਾਂ! ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਨਿੱਤ ਦੇਖਦੀ ਆਂ... ਮੂਹਰਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਨੂੰ...!" ਉਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਔਰਤ ਇਸੇ ਬੱਸ 'ਚ ਕਿਸੇ ਪਿਛਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਨਿੱਤ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਜ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਿਆ ਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ, "ਬਾਈ, ਮੇਰੀ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਆ ਫਲਾਣੇ ਪਿੰਡ। ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਤਿਕੋਨੀ 'ਤੇ ਉੱਤਰ ਜਾਨੀ ਆਂ। ਉਥੋਂ ਟੈਂਪੂ 'ਤੇ ਬੈਠ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਅਪੜਦੀ ਆਂ... ਊਂ ਰਹਿੰਦੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਏਸੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਆ...!" ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੈਂ 'ਹਾਂ' ਵਿਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਇਹ ਔਰਤ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਿਥਿਆ ਕਿਉਂ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਹ ਫਿਰ ਬੋਲੀ, "ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਬਾਈ, ਏਥੇ ਸਾਡੀ 50-60 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਕਾਨ ਆ...!" ਉਸ ਨੇ ਗੱਲ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰੀ, "ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰਾ ਸਹੁਰਾ ਦੁਕਾਨ ਸਾਂਭਦਾ ਸੀ। ਉਮਰ ਭੋਗ ਉਹ ਤੁਰ ਗਿਆ... ਫੇਰ ਮੇਰਾ ਘਰਵਾਲਾ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ... ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਤੁਰ ਗਿਆ... ਉਦੋਂ ਮੇਰਾ ਮੁੰਡਾ ਮਸਾਂ ਸੋਲ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ... ਜੋ ਡਾਢੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ...!" ਔਰਤ ਨੇ ਲੰਮਾ ਹੌਕਾ ਲਿਆ।

"ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਭਾਈ ਏਹ ਤਾਂ...!" ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰੇ ਸ਼ਬਦ ਨਿਕਲੇ ਹੀ ਸਨ, ਉਸ ਨੇ ਫਿਰ ਉਧੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਮਨ ਹੌਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਉਹਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਮਿਲਿਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, "ਰੋਜ਼ੀ ਰੋਟੀ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਈ ਸੀ ਫਿਰ ਬਾਈ... ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੁਡਾ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬਿਠਾਉਣਾ ਪਿਆ... ਔਖੀ ਸੌਖੀ ਨੇ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹ ਲਿਆ... ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਪੋਤਰਾ ਤੇ ਪੋਤਰੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਖੇਡਣ ਲੱਗੇ... ਸ਼ੁਕਰ ਮਨਾਇਆ ਦਾਤੇ ਦਾ... ਪਰ ਡਾਢੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸੀ...!" ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ।

ਮੈਂ ਉਹਦੀ ਵਿਥਿਆ ਜਾਨਣ ਲਈ ਉਤਾਵਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, "ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੰਡਾ ਮੇਰਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ... ਬਥੇਰਾ ਸਮਝਾਇਆ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ... ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਨੇ... ਬਥੇਰਾ ਮੈਂ ਕੁਰਲਾਈ... ਕਿਸੇ ਦੀ ਨ੍ਹੀਂ ਸੁਣੀ... ਨਸ਼ੇ ਕਰਨੋਂ ਨ੍ਹੀਂ ਹਟਿਆ... ਮਰਨਾ ਈ ਸੀ... ਮਰ ਗਿਆ... ਨਾ ਆਵਦੇ ਜੁਆਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ, ਨਾ ਬੁੱਢੀ ਠੇਰੀ ਬਾਰੇ... ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆ ਤਬਾਹ ਕਰ ਗਿਆ... ਜਿਊਣ ਥੋੜ੍ਹਾ ਆ ਕੋਈ... ਨਾਲੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਨ੍ਹੀਂ ਨਾ ਮਰਿਆ ਜਾਂਦਾ...!" ਉਸ ਨੇ ਹੌਕਾ ਭਰਿਆ ਤੇ ਲੰਮੀ ਚੁੱਪ ਧਾਰ ਲਈ।

ਉਸ ਦੀ ਦਰਦ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਕੇ ਮੈਂ ਵੀ ਸੁੰਨ ਸਾਂ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹਮਦਰਦੀ ਭਰੇ ਬੋਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਨ 'ਚ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਇਹਦੇ ਵਰਗੀਆਂ ਹੋਰ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵਕਤਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਦਿਨ-ਕਟੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਬੱਸ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਰੁਕੀ। ਚੌਰਾਹੇ 'ਤੇ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਰੈਲੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਨਸ਼ਾ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਿਪਤਾ ਮਾਰੀ ਉਹ ਔਰਤ ਆਪਣੇ ਦਰਦਾਂ ਦੀ ਪੰਡ ਮੇਰੇ ਮੂਹਰੇ ਖਿਲਾਰ ਨਮ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਬੱਸ ਚੋਂ ਉੱਤਰ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਤੁਰ ਪਈ। ਮਾਰੂ ਨਸ਼ਿਆਂ ਉੱਤੇ ਧੜਕਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਅਜੇ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠੇ

ਲੇਖਕ : ਗੁਰਬਚਨ ਜਗਤ

ਇਵੇਂ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਯੁੱਧ ਵਿੱਢ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਸ਼ਾਇਦ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਤਾਇਨਾਤੀ ਪੁਲੀਸ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਐੱਸਪੀ ਵਜੋਂ ਕਪੂਰਥਲਾ ਵਿਖੇ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਿਸਬਤਨ ਛੋਟਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਪੁਲੀਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦਰਿਆ ਨੇੜੇ ਪੈਂਦੇ ਮੰਡ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੰਘਣੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ-ਬੂਟੀਆਂ 'ਚ ਲੁਕ ਕੇ ਇਹ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਪੁਲੀਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਆਉਂਦੇ। ਸੂਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਛਾਪੇ ਮਾਰ ਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੜਦੇ ਸਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਲਾਹਣ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਾਂ। ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਯੁੱਧ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਖ਼ਾਤਿਰ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਫ਼ਰੀ ਅਤੇ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਅਫ਼ੀਮ, ਭੁੱਕੀ, ਜੂਏ, ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ ਆਦਿ ਲਈ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਂਝ, ਹੁਣ ਨਾਲੋਂ ਉਦੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਕਿਤੇ ਛੋਟਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਖ਼ਾਸਕਰ ਰਸਾਇਣਕ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਇਸ ਧੰਦੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਰਾਜ ਸਗੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਗਰੋਹ (ਖ਼ਾਸਕਰ ਪੱਛਮੀ ਤਟ ਦੇ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਬਰਾਮਦਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ) ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਕਿੱਥੋਂ ਚੱਲੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਪਹੁੰਚਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਸਨ। ਸਮਾਜਿਕ ਅਲਾਮਤਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਰਹੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਰਵੱਈਏ ਤੋਂ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਮਨੁੱਖੀ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬੁਰਾਈਆਂ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਭਿਅਤਾ ਜਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਬਿਹਤਰ ਤਵਾਜ਼ਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਇੱਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਰਾਬਬੰਦੀ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਉਲਟ ਨਿਕਲਿਆ ਤੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਰਗਨਿਆਂ ਅਤੇ ਬੇਖ਼ੌਫ਼ ਮਾਫੀਆ ਗਰੋਹਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਆਖ਼ਿਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵੇਂ ਹੱਲਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਸ਼ਰਾਬਖੋਰੀ 'ਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਅਲਕੋਹਲ ਦੀ ਘੱਟ ਮਾਤਰਾ ਵਾਲੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ; ਕੁਝ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਭੰਗ ਅਤੇ ਮੌਜ ਮਸਤੀ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹੋਰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਤੇ ਸੇਵਨ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਪਲਾਈ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਖ਼ਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਲਗਾਤਾਰ ਚੇਤਨਾ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਅਤੇ ਨਸ਼ੀਲੀਆਂ ਦਵਾਈਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਤੇ ਮਨ ਉਪਰ ਪੈਂਦੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਆਓ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਸੂਬੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ। 1980ਵਿਆਂ ਅਤੇ 1990ਵਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਗੜਬੜਾਂ ਨੇ ਸਮਾਜਿਕ ਆਰਥਿਕ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਉੱਪਰ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਅਤੇ ਲੁਕਵੀਂ ਜੰਗ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦਾ ਘਾਣ ਕੀਤਾ। ਆਈਐੱਸਆਈ ਵੱਲੋਂ ਹਥਿਆਰਾਂ, ਅਸਲੇ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ ਵਹਾਈ ਗਈ। ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਸੋਵੀਅਤ ਸੰਘ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਜ਼ਾਹਿਦੀਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਮਾਏ ਗਏ ਪੈਂਤੜੇ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤੇ ਗਏ। ਏਕੇ 47 (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਅਫ਼ਗਾਨ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸਨ) ਖ਼ੌਫ਼ਨਾਕ ਹਥਿਆਰ ਬਣ ਗਈ ਅਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਈ। ਸਨਅਤਾਂ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈਆਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਲਾਇਨ ਕਰ ਗਈਆਂ; ਹੱਤਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਪਰਿਵਾਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰੌਤੀਆਂ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਹਰ ਸਮੇਂ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਆਮ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਨੀਮ ਫ਼ੌਜੀ ਜਵਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਾਪਰੇ ਇਸ ਸਰੀਰਕ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਤਾਪ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਿਬ ਹੋਣ ਲਈ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਲਗਭਗ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਤੇ ਅਸਰਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਅਤੇ ਹੱਲ ਸੁਝਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲ 'ਤੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ- ਕੁਝ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਏ, ਕੁਝ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਗੈਂਗ ਬਣਾ ਲਏ, ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਹੋਏ ਤਸਕਰੀ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵੰਡ 'ਚ ਪੈ ਗਏ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬੀਤਣ 'ਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਸੱਤਾ 'ਚ ਪਰਤ ਆਏ ਤੇ ਇਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਮਾਜ ਦਾ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧੀਕਰਨ ਹੀ ਕੀਤਾ... ਕਿਉਂ? ਇਸ ਮੰਤਵ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਉੱਘੇ ਜੱਜਾਂ, ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲੀਆ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਵੱਖਰਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਸੂਬੇ ਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਇਸ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਾ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਲਈ ਢੁੱਕਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਸੁਝਾਉਂਦਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਕੇਜ ਦੀ ਵੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕਰਦਾ।

ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਜੋ ਵਾਪਰਿਆ, ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਣਐਲਾਨੀ ਜੰਗ ਸੀ। ਕੀ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ? ਪਹਿਲਾਂ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਹੀ ਪੂਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਬਾਅਦ 'ਚ ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਰਹਿਮੋ-ਕਰਮ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲੀਸ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਵਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਮੂਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਲੜਾਈ ਲੜੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੁਕਸਾਨ ਵੀ ਝੱਲਿਆ।

ਕਿਸੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਣ ਲਈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਖੇਤਰ 'ਸਿਲਕ ਰੋਡ' ਰਾਹੀਂ ਮੱਧ ਏਸ਼ੀਆ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਪਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੈਬਰ ਦੱਰਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰਸਤਾ ਸੀ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਨੇ ਇਹ ਰਸਤਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਵੀ, ਇਹ ਬਦਲ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ 'ਚ ਇਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਕਈ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਹੀ ਪਿਆ ਹੈ।

'ਫਰੇਟ ਇਕੁਲਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਸਕੀਮ' (ਮਾਲ-ਭਾੜਾ ਸਮਾਨਤਾ ਨੀਤੀ) ਬੰਦ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ, ਦੱਖਣੀ ਤੇ ਪੱਛਮੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਬੰਦਰਗਾਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਤਪਾਦਾਂ ਲਈ ਹੁਣ ਫ਼ਾਇਦੇਮੰਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੰਡੀ ਗੋਬਿੰਦਗੜ੍ਹ, ਖੰਨਾ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਚਮਕਦੇ ਅਤੀਤ ਦਾ ਫਿੱਕਾ ਜਿਹਾ ਝਲਕਾਰਾ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹਵਾਈ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਇਸ ਸੂਬੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਵਪਾਰ ਕਰੀਏ... ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ?

ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿੱਢੇ ਯੁੱਧ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹਾਂ, ਇੱਥੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ-ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਵਜੋਂ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੁਲੀਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਸਮੱਸਿਆ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਜਾਣ ਲਈ ਰਾਜ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੂਚੀਬੱਧ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ- ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਗਰੋਹਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਸੰਕਟਗ੍ਰਸਤ ਚਰਿੱਤਰ। ਸਾਨੂੰ ਚੋਟੀ ਦੇ ਸਮਾਜ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀਆਂ, ਸਮਾਜ ਸੇਵਕਾਂ ਤੇ ਨਸ਼ੀਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ, ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਫੈਲਾਅ ਤੇ ਰਾਜਨੇਤਾਵਾਂ, ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਡਰੱਗ ਸਿੰਡੀਕੇਟ ਦੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਖੁਫ਼ੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਾਸ ਇਕਾਈਆਂ (ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੇ ਬਾਹਰੀ) ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਆਪਕ ਸੁਝਾਅ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੇ ਹੱਲ ਸੁਝਾਉਣ ਲਈ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਛੋਟਾ ਗਰੁੱਪ ਜਾਂ ਕਈ ਗਰੁੱਪ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਕੱਚ-ਸੱਚ

ਲੇਖਕ : ਰਣਜੀਤ ਲਹਿਰਾ

'ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ' ਪੂਰੇ ਜੋਸ਼-ਓ-ਖਰੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਿਖਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ' ਦੇ ਬੈਨਰਾਂ ਹੇਠ ਮਾਰਚ ਕੱਢੇ/ਕਢਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪੁਲੀਸ ਅਫਸਰਾਂ ਅਤੇ 'ਆਪ' ਦੇ ਬੁਲਾਰੇ ਨਿੱਤ ਦਿਨ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਕਰ ਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਮੱਗਲਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ 'ਤੇ ਪੀਲਾ ਪੰਜਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਅਖ਼ਬਾਰ ਭਰੇ ਪਏ ਸਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਸੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੱਕ ਹਰ ਕੋਈ ਮਿਥੇ ਟੀਚੇ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਜੁਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਮਦਦ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸਾਬਕਾ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਆਈ ਬੈਠੀ ਸੀ। ਸਭ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ 31 ਮਈ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਪੂਰਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 'ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ' ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਅਚਾਨਕ 13 ਮਈ ਨੂੰ ਮਜੀਠਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਆਈ ਕੁਲਹਿਣੀ ਖ਼ਬਰ ਨੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਭੰਗ ਦਿੱਤਾ। ਖ਼ਬਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਵਿੱਚ ਹਥੌੜੇ ਵਾਂਗ ਵੱਜੀ। ਮਜੀਠਾ ਕਸਬੇ ਨੇੜਲੇ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਂਡ ਵਾਪਰ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਢਾਈ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਵਪਾਰੀ 'ਅਚਿੰਤੇ ਬਾਜ਼' ਆਣ ਪਏ। ਹਰ ਪਾਸੇ ਕੂਕਾਂ, ਕੁਰਲਾਹਟਾਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਹਸਪਤਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀੜਾਂ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਅਨੇਕ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸੱਥਰ ਵਿਛ ਗਏ। ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਠੰਢੇ ਹੋ ਗਏ। ਘਰਾਂ ਦੇ ਕਮਾਊ ਜੀਅ ਬੇਵਕਤੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਨਾਲ ਅਨੇਕ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨੇਰਾ ਛਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਇੱਕੋ ਖ਼ਬਰ ਨੇ 'ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ' ਦੇ ਭੁਕਾਨੇ ਦੀ ਫੂਕ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ। ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਸਵਾਲ ਸੀ: ਆਖਰ ਇੰਨਾ ਵੱਡਾ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਂਡ ਸ਼ਰਾਬ ਮਾਫੀਏ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? 'ਸਰਕਾਰ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲੇਗੀ' ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਬੈਠੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉੱਕਾ ਹੀ ਖ਼ਬਰ ਨਾ ਹੋਈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਾਬ ਮਾਫੀਆ ਕੀ ਗੁਲ ਖਿੜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਦਲਾਅ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੁੱਤੇ ਹੋਏ ਫੜੇ ਗਏ। 'ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ' ਦਾ ਵਾਹਕ ਅਮਲਾ-ਫੈਲਾ ਸੁੱਧ-ਬੁੱਧ ਖੋ ਬੈਠਾ। ਅੱਭੜਵਾਹੇ ਉੱਠੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ (ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ) ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਾ ਬਖ਼ਸ਼ਣ ਦੇ ਰਸਮੀ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਧੜੱਲੇਦਾਰ ਐਲਾਨ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀ ਕੇ ਮਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਦਸ-ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਚਰਚਾ ਛਿੜ ਪਈ ਕਿ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਂਡ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਇਕ ਮਦਦ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਜੀਅ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਕੀ ਅਧਾਰ ਅਤੇ ਤਰਕ ਹੈ? ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਤਰ੍ਹਾਂ-ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੁਟਕਲੇ ਬਣਨ ਲੱਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਰੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਦੀ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾ ਸੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਮਖੌਲ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖਾਸਕਰ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ। ਇਹਦੇ ਵਿੱਚ ਕਸੂਰ ਨਾ ਤਾਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਗ਼ਲਤ-ਮਲਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੇ ਲੋਕ ਪੁੱਛਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹਾਦਸਾਗ੍ਰਸਤ ਹੋਏ ਡੇਲੀਵੇਜ, ਕੱਚੇ ਅਤੇ ਠੇਕੇਦਾਰੀ ਸਿਸਟਮ ਅਧੀਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਜੀਠਾ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਂਡ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਮੰਗੇ ਦਸ ਲੱਖ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦਰਅਸਲ ਇਹ ਬਿਆਨ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਸ਼ਰਾਬ ਕਾਂਡ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਕੁਤਾਹੀਆਂ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਨਾਲਾਇਕੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਜਰਿਮਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਸਾਧਨ ਸੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦਾ ਯਤਨ ਵੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਦਸੇ, ਆਫ਼ਤ ਜਾਂ ਬਿਪਤਾ ਸਮੇਂ ਪੀੜਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਵੋਟਾਂ ਖਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੁਟਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਨਾਲ ਭਰਦਾ ਹੈ; ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਹਾਇਤਾ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਨੀਤੀ ਬਣਾਵੇ ਤੇ ਅਪਣਾਵੇ। ਹੁਣ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਇੰਝ ਹੀ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਠੀਕ ਹੈ, ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਇੰਝ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਹੜੇ ਬਦਲਾਅ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਸੀ?

ਰਹੀ ਗੱਲ 'ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ' ਦੀ, ਇਹਦਾ ਸਫਲ ਹੋਣਾ ਦੂਰ ਦੀ ਕੌਡੀ ਹੈ। ਇਹ ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਅਤੇ ਅਲਾਮਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਝ ਕੇ ਪੁਲਸੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਹੈ। ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਪਹੁੰਚ ਬੜੀ ਸਤਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਰ ਕੇ ਮੂੰਹ ਦੀ ਖਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਵੀ ਸਮਗਲਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਗਿਣਾਉਂਦੇ ਚਲੇ ਗਏ ਪਰ ਨਸ਼ੇ, ਨਸ਼ੇੜੀ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਸਮੱਗਲਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਗਏ। ਉਹ ਸਭ ਇੱਥੇ ਹੀ ਹਨ ਤੇ ਉਵੇਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਗ਼ੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ।

... ਤੇ ਹੁਣ 31 ਮਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੰਘਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਦਿਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਹਦੇ 'ਯੁੱਧ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ' ਦੀ ਨਿਰਾਰਥਕਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਹੁ-ਪਰਤੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਨ-ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਅਧਪੜ੍ਹ ਤੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਸੋਹਣੀ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨਯੋਗ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਊਣ ਦੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੁਫਨਿਆਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰੇ ਬਿਨਾਂ ਹੱਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੇਸੀ ਤੜਕਾ

ਘਰ ‘ਚ ਬਣਾਉ ਟੇਸਟੀ ਅਤੇ ਲੋਅ ਕੈਲਰੀ ਪਨੀਰ

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤ ਹਨ। ਉਹ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਠੀਕ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਵਿਚ ਕੈਲੋਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪਨੀਰ ਖਾਣਾ ਬੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਨੀਰ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ 2 ਪਕਵਾਨਾ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਘੱਟ ਕੈਲੋਰੀ ਵੀ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਸੁਵਾਦ ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ।

ਹਰਿਆਲੀ ਪਨੀਰ

ਸਮੱਗਰੀ

- ਪਨੀਰ - 200 ਗ੍ਰਾਮ
- ਪੁਦੀਨੇ -1 ਕੱਪ (ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ)
- ਧਨੀਆ - 1 ਕੱਪ (ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ)
- ਹਰੀ ਮਿਰਚ - 2-3 (ਕੱਟੀਆਂ ਹੋਇਆ)
- ਅਦਰਕ - 1 ਚਮਚ (ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ)
- ਲਸਣ - 5-6 ਕਲੀਆਂ (ਕੱਟੀਆਂ ਹੋਇਆ)
- ਅੰਬਚੂਰ ਪਾਊਡਰ - 1 ਚਮਚ
- ਗ੍ਰਾਮ ਮਸਾਲਾ - 1/2 ਚਮਚ
- ਲੂਣ- ਸੁਵਾਦ ਅਨੁਸਾਰ
- ਦਹੀ - ਇੱਕ ਕੱਪ
- ਤੇਲ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ
- ਸਜਾਉਣ ਲਈ
- ਟਮਾਟਰ - 2
- ਨਿੰਬੂ -1

ਹਰਿਆਲੀ ਪਨੀਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ

ਸਾਰੇ ਪਨੀਰ ਨੂੰ ਚੌਰਸ ਵਰਗ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿਚ ਕੱਟੋ ਅਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੋ। ਹੁਣ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਸਾਰੇ ਮਸਾਲੇ ਅਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਪੀਸ ਕੇ ਇਕ ਪੇਸਟ ਬਣਾ ਲਓ।

ਪਨੀਰ ‘ਤੇ ਪੇਸਟ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਲਾਓ। ਹੁਣ ਇਕ ਕੜਾਹੀ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਤੇਲ ਪਾਓਇਸ ‘ਤੇ ਪਨੀਰ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਹਲਕੇ ਭੂਰੇ ਹੋਣ ਤਕ ਪਕਾਓ। ਤੁਹਾਡੀ ਹਰਿਆਲੀ ਪਨੀਰ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਗਾਰਨਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਟਮਾਟਰ ਨੂੰ ਗੋਲ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਕੱਟੋ। ਤਿਆਰ ਪਨੀਰ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਰੱਖੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਰਸ ਮਿਲਾ ਕੇ ਖਾਓ। ਇਸ ਪੂਰੀ ਡਿਸ਼ ਵਿਚ 245 ਕੈਲੋਰੀਜ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਪਨੀਰ ਟਿੱਕੀ

ਸਮੱਗਰੀ

- ਪਨੀਰ - 200 ਗ੍ਰਾਮ
- ਪਿਆਜ਼ - 1 ਕੱਪ (ਬਾਰੀਕ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ)
- ਹਰਾ ਪਿਆਜ਼ - 1/2 ਕੱਪ (ਬਾਰੀਕ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ)
- ਅਲਸੀ ਦਾ ਪਾਊਡਰ - 1/4 ਕੱਪ
- ਹਰੀ ਮਿਰਚ - 2 ਚਮਚੇ (ਕੱਟੇ ਹੋਏ)
- ਅਦਰਕ-ਲਸਣ ਦਾ ਪੇਸਟ - 1 ਚਮਚ
- ਸਿੱਟਾ ਸਟਾਰਚ (ਐਰੋਰੋਟ) - 1 ਚਮਚ
- ਚਾਟ ਮਸਾਲਾ - 1 ਚਮਚ
- ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ - ਸੁਆਦ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ (ਪੀਸੀ)
- ਲੂਣ - ਸੁਆਦ ਅਨੁਸਾਰ

ਪਨੀਰ ਟਿੱਕੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਧੀ

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਨੀਰ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਮੈਸ਼ ਕਰੋ। ਫਿਰ ਇਕ ਕਟੋਰੇ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮਿਲਾਓਤਿਆਰ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨਾਲ ਹੱਥਾਂ ‘ਤੇ ਤੇਲ ਲਗਾ ਕੇ ਗੋਲ ਆਕਾਰ ਵਾਲੀ ਟਿੱਕੀ ਤਿਆਰ ਕਰੋ। ਹੁਣ ਗੈਸ ‘ਤੇ ਇਕ ਪੈਨ ਰੱਖੋਟਿੱਕੀ ਨੂੰ ਤਲਣ ਲਈ ਤੇਲ ਪਾਉਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਰਾਈ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹ ਹਲਕੇ ਭੂਰੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਤੁਹਾਡੀ ਪਨੀਰ ਟਿੱਕੀ ਤਿਆਰ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਨਪਸੰਦ ਚਟਨੀ ਅਤੇ ਚਾਹ ਨਾਲ ਖਾਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਪਨੀਰ ਟਿੱਕੀ ਵਿਚ ਕੁਲ ਕੈਲੋਰੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ 513 ਹੈ।

ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਟਾਈਮਜ਼

ਐਲੋਨ ਮਸਕ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਵਲੋਂ 5 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਜਗਤ ਦੀ ਚਰਚਿਤ ਹਸਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਐਲੋਨ ਮਸਕ ਦੀ ਕਿਰਤੀ ਣਈ (ਐਕਸ ਏਆਈ) ਕੰਪਨੀ ਨੇ 5 ਅਰਬ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦਾ ਭਾਰੀ-ਭਰਕਮ ਕਰਜ਼ਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਗਭਗ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਆਗੂਈ ਮੋਰਗਨ ਸਟੈਨਲੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ, ਜੋ ਇਸ ਸੌਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧਾ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਪਰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਉਲਲੇਖ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਇੱਕ ਫਲੋਟਿੰਗ ਰੇਟ ਟਰਮ ਲੋਨ, ਦੂਜਾ ਫਿਕਸ ਰੇਟ ਲੋਨ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬੌਂਡ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕਰਜ਼ਾ ਬੁੱਧਵਾਰ 12 ਜੂਨ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

xAI ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਤਤਕਾਲ ਟਿੱਪਣੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਜਦਕਿ ਮੋਰਗਨ ਸਟੈਨਲੀ ਨੇ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

xAI, ਜੋ ਕਿ ਐਲੋਨ ਮਸਕ ਦੀ ਆਰਟੀਫਿਸ਼ਲ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ (AI) ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਚਰਚਿਤ Grok chatbot ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿ X (ਪੁਰਾਣਾ Twitter) ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਉੱਤੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ

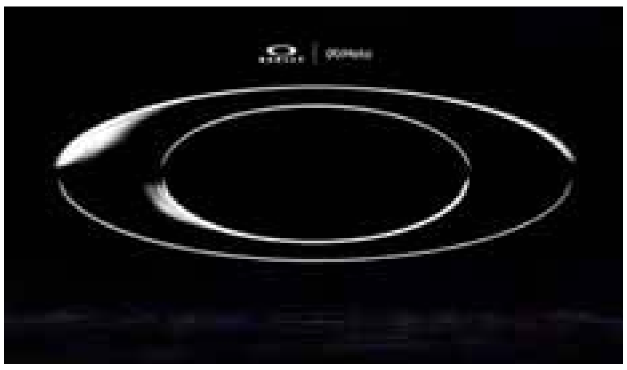

ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਮਸਕ ਦੀ ਯੋਜਨਾ xAI ਨੂੰ Google ਦੀ DeepMind ਜਾਂ OpenAI ਵਰਗੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਣਈ ਨੇ 6 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਇੱਕਵਾਲੀ ਫੰਡਿੰਗ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ Sequoia Capital, Andreessen Horowitz ਵਰਗੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਫਰਮਾਂ ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਮਸਕ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ xAI ਦੀ ਮੁੱਖ ਲਕਸ਼ ਨੂੰ ਐਸੀ ਅੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜੋ “ਸੱਚ ਦੀ ਭਾਲ” ਕਰੇ।

ਇਹਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮਸਕ ਦੀ ਕੰਪਨੀ Tesla ਅਤੇ SpaceX ਵਰਗੀਆਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਰ ਣਈ ਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਸਿਹਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਇੱਕ ਸੂਤਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ "ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਜਾਂਚਣ ਵਿੱਚ ਸੰਕੋਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ’ਤੇ ਕਰਜ਼ਾ ਮਾਰਕੀਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ।"

ਣਈ ਦਾ ਇਹ ਕਦਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੂਸਰੀ ਅੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਹੀ ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ’ਚ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿ੍ਰੋਸੋਫਟ ਵੱਲੋਂ ਪੲਨਅਿ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਘੋਗਲੲ ਦੀ ਭਓਰਦ ਸੇਵਾ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ, ਮਸਕ ਆਪਣੀ ਅੀ ਦਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਰੁਖ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਣਈ ਇਸ ਫੰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੋਡਕਟ ਲਾਈਨ ਨੂੰ ਵਿਸਤਾਰ ਦੇਣ, ਕਲਾਊਡ ਇਨਫਰਾਸਟਰਕਚਰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਟੈਕਨੋਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਲਈ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਨਾਲ ਣਈ ਦੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਟੈਲੀਕਾਮ ਕੰਪਨੀ ਭਰੇਗੀ 100 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ ਜੁਰਮਾਨਾ

ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਟੈਲੀਕਾਮ ਕੰਪਨੀ ਓਪਟਸ (Optus) ਗ਼ਲਤ ਵਿਵਹਾਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ 100 ਮਿਲੀਅਨ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਡਾਲਰ (649 ਮਿਲੀਅਨ ਡਾਲਰ) ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਭਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਅਤੇ ਖਪਤਕਾਰ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਏ.ਸੀ.ਸੀ.ਸੀ.) ਨੇ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੰਗਟੇਲ ਦੀ ਪੂਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੀ ਸਹਾਇਕ ਕੰਪਨੀ ਓਪਟਸ ਮੋਬਾਈਲ ਨੇ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਰੈਗੂਲੇਟਰ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗਰੀਬ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦ ਵੇਚਣ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਤਹਿਤ ਏ.ਸੀ.ਸੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਓਪਟਸ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਖਪਤਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁੱਲ 100 ਮਿਲੀਅਨ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਡਾਲਰ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਲਗਾਉਣ

ਲਈ ਕਹਿਣਗੇ। ਏ.ਸੀ.ਸੀ.ਸੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਗਸਤ 2019 ਅਤੇ ਜੁਲਾਈ 2023 ਵਿਚਕਾਰ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ 16 ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਟੋਰਾਂ ’ਤੇ 400 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਫੋਨ ਅਤੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਵੇਚਦੇ ਸਮੇਂ ਓਪਟਸ ਵਿਕਰੀ ਸਟਾਫ ਨੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਏ.ਸੀ.ਸੀ.ਸੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜਾਂ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੁਝ ਇਸਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਕਰੀਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕਰਜ਼ੇ ਨਾਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਓਪਟਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸੇਲਜ਼ ਸਟਾਫ ਨੇ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ’ਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝ ਸਕਣ। ਸਟਾਫ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਗਾਹਕਾਂ ਕੋਲ ਓਪਟਸ ਕਵਰੇਜ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਏਸੀਸੀਸੀ ਮੁਖੀ ਕੈਟਰੀਓਨਾ ਲੋਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਵਿਵਹਾਰ 'ਬਿਲਕੁਲ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ' ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਖਪਤਕਾਰ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਓਪਟਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਸਟੀਫਨ ਰੂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਗਲਤ, ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਸੀ।

ਲੇਖਕ : ਬਰਾੜ-ਭਗਤਾ ਭਾਈ ਕਾ
ਸੰਪਰਕ : +1-604-751-1113

ਬੋਲ਼ਾ ਸਲੋਤਰੀ

ਸੰਤੇ ਬੁੜ੍ਹੇ ਕਾ ਮਿੱਠੂ ਪਿੰਡ ਚ ਸਾਕ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਗਾਂ ਮੱਝ ਢਾਕ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਮਿੱਠੂ ਵਪਾਰਪੁਣੇ ਨੂੰ ਵੀ ਇਉਂ ਮੂੰਹ ਮਾਰ ਜਾਂਦਾ ਜਿਮੇਂ ਸੱਜਰ ਮੱਝ ਮੂਹਰੇ ਪਏ ਹਰੇ ਪੱਠਿਆਂ ਤੇ ਧੂੜੇ ਸੁੱਕੇ ਦਾਣੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੀ ਤੋਕੜ ਮੱਝ ਮੂੰਹ ਮਾਰ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਸੱਥ ਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮਿੱਠੂ ਨੇ ਸਾਇਕਲ ਤੋਂ ਪੁੱਠੇ ਪਾਸਿਉਂ ਉਤਰਦਿਆਂ ਸੀਤੇ ਮਰਾਸੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ,

"ਕਿਉਂ ਮੀਰ! ਐਥੇ ਕਪੂਰੇ ਕਾ ਜੈਬਾ ਨ੍ਹੀ ਆਇਆ, ਜਾਂ ਕਿਤੇ ਐਧਰ ਉਧਰ ਨੰਘਦਾ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇ?"

ਬਾਬਾ ਧੰਨਾ ਸਿਉਂ ਮਿੱਠੂ ਵੱਲ ਝਾਕ ਕੇ ਤਿੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ ਚ ਬੋਲਿਆ, "ਕਿਉਂ! ਕਿਤੇ ਟਿੱਬੇ ਤੇ ਤਾਂ ਨ੍ਹੀ ਪਾਣੀ ਚਾੜ੍ਹਨਾ?"

ਟਿੱਬੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਚਾੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਬਾਬੇ ਧੰਨਾ ਸਿਉਂ ਨੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜੈਬੇ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਆਉਂਦੇ ਸੀ ਪਰ ਸਿਰੇ ਨ੍ਹੀਂ ਸੀ ਕੋਈ ਚੜ੍ਹਦਾ।

ਨਾਥਾ ਅਮਲੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਇਹ ਕਿੱਥੋਂ ਖੋਹਲ ਦੂ ਬਾਬਾ ਮੋਘਾ। ਦੋ ਵੀਹਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਜੈਬਾ ਟੱਪਿਆ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਲੂ ਫਲਕਾਰੀ ਥੱਲੇ ਕਰਪਾਨ। ਵੇਖਣ ਤਾਂ ਜੈਬੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਉਂਦੇ ਐ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਕੰਜਰ ਨੇ ਮਾੜੇ ਭਾਗਾਂ ਆਲੇ ਨੂੰ ਪਸਿੰਦ ਈ ਨ੍ਹੀ ਕੀਤਾ। ਵੇਖਣ ਆਇਆ ਕੋਈ ਤਾਂ ਕਹਿ ਜਾਂਦਾ ਬਈ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਰੰਗ ਪੱਕਾ। ਕੋਈ ਕਹਿੰਦਾ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਜਮੀਨ ਘੱਟ ਆਉਂਦੀ ਐ ਮੋਟਾ ਬਾਹਲ਼ਾ। ਇੱਕ ਐਧਰੋਂ ਜੀਰੇ ਮੁੱਦਕੀ ਅੱਲੋਂ ਆਏ ਸੀ। ਉਹ ਪਤਾ ਕੀ ਕਹਿ ਗੇ, ਅਕੇ ਮੁੰਡਾ ਮਧਰਾ ਬਾਹਲ਼ਾ। ਲੈ ਦੱਸ ਬਾਬਾ! ਹੈ ਤਾਂ ਬੰਦਾ ਈ?"

ਸੀਤਾ ਮਰਾਸੀ ਅਮਲੀ ਨੂੰ ਟਿੱਚਰ ਚ ਬੋਲ ਕੇ ਪੁੱਛਦੈ, "ਅਮਲੀਆ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤੋਰ ਤਾਰ ਕੇ ਨ੍ਹੀ ਵੇਖਿਆ ਬਈ ਸ਼ਪੀਟ ਕਿੰਨ੍ਹੀ ਕੁ ਐ ਗੱਭਰੂ ਦੀ?"

ਬਾਬਾ ਧੰਨਾ ਸਿਉਂ ਕਹਿੰਦਾ, "ਐਥੋਂ ਨੰਘਦੇ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਵੇਖੀ ਦਾ, ਵਗਦਾ ਤਾਂ ਖਾਸਾ ਤੇਜ ਐ। ਗਰਦਿਆਲੀ ਕੇ ਫੋਰਡ ਆਂਗੂੰ ਵੱਡੇ ਗੇਅਰਾਂ ਚੀ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ।"

ਨਾਥਾ ਅਮਲੀ ਬਾਬੇ ਧੰਨਾਂ ਸਿਉਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਅੱਗ ਦੇ ਅੰਗਿਆਰ ਵਾਂਗੂੰ ਭਖ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਐਨਾਂ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕੁ ਵਗਦਾ ਬਾਬਾ ਉਹੋ। ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਈ ਬਾਹਲ਼ਾ ਤੇਜ ਲੱਗਦਾ। ਮੋੜ ਮੋੜ ਥਾਂ ਤੇ ਪੈਰ ਧਰੀ ਜਾਂਦਾ। ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਣ ਆਲੇ ਵੇਲਣੇ ਜਿੱਡੀਆਂ ਜਿੱਡੀਆਂ ਤਾਂ ਲੱਤਾਂ ਉਹਦੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਲਾ ਕਿੰਨਾਂ ਕੁ ਵਗ ਲੈਂਦਾ ਹੋਊ। ਤੂੰ ਇਉਂ ਦੱਸ ਮੈਨੂੰ ਬਈ ਕਿਤੇ ਗਿਠਮੁਠੀਏ ਵੀ ਹਰਨਾਂ ਨਾਲ ਰਲ਼ੇ ਐ।"

ਜੈਬੇ ਤੇ ਲੱਗੇ ਤਵੇ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਿੱਠੂ ਨੇ ਫੇਰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਜੇ ਸੋਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜੈਬੇ ਦਾ ਪਤਾ ਸੁਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੱਸ ਦਿਉ ਯਾਰ। ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਮੈਂ ਜਾਮਾਂ।"

ਸੀਤਾ ਮਰਾਸੀ ਮਿੱਠੂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਤੈਨੂੰ ਸੱਦਿਆ ਵੀ ਕੀਹਨੇ ਸੀ ਚਿੱਠੀ ਪਾ ਕੇ। ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਖੋਜੀ ਆਂ ਬਈ ਜੈਬੇ ਦੀ ਪੈੜ ਦੱਬੀ ਬੈਠੇ ਐਂ। ਜਾਹ ਸਾਨੂੰ ਨ੍ਹੀ ਪਤਾ।"

ਸੀਤੇ ਮਰਾਸੀ ਦਾ ਘੂਰਿਆ ਮਿੱਠੂ ਮਰਾਸੀ ਤੋਂ ਡਰਦਾ ਸੱਥ ਚੋਂ ਇਉਂ ਭੱਜ ਨਿੱਕਲਿਆ ਜਿਮੇਂ ਬਹੁ-ਰੂਪੀਏ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਔਸਰ ਝੋਟੀ ਸੰਗਲ ਛਡਾ ਕੇ ਭੱਜ ਗੀ ਹੋਵੇ।

ਮਿੱਠੂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਜੈਬੇ ਨੂੰ ਭਾਲਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਨਾਥਾ ਅਮਲੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ,

"ਬਾਬਾ! ਕੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਐਂ ਯਾਰ ਤੁਸੀਂ। ਟਿੱਬੇ ਤੇ ਪਾਣੀ ਚਾੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਗਾਹਾਂ ਪਾਤੜਾਂ ਆਲਾ ਪਿਆਰਾ ਵਚੋਲਾ ਬਈ ਵਚੋਲਗੀ ਚ ਮੋਘੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਦੇ ਦਸ ਸਿਆੜ ਲੈ ਗਿਆ। ਇਹ ਤੇ ਮਾਈ ਰੇਲੋ ਇੱਕੋ ਜੇ ਈ ਐ। ਉਹ ਵੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਤਾਂ ਸਾਕ ਤੇ ਸਾਕ ਕਰਾਈ ਗਈ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਆਵਦਾ ਮੁੰਡਾ ਵਿਆਹੁਣ ਆਲਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਹਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦੀ ਬਾਤ ਨ੍ਹੀ ਪੁੱਛੀ। ਉਹੀ ਗੱਲ ਮਿੱਠੂ ਦੀ ਐ। ਆਪ ਨੂੰ ਤਾਂ ਮਿੱਠੂ ਨੂੰ ਹਜੇ ਤੱਕ ਨ੍ਹੀ ਸਾਕ ਹੋਇਆ। ਸਾਕ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ ਕੋਈ ਭੜੂਆ ਮਿੱਠੂ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਮਨ੍ਹੀ ਆਇਆ। ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਦੱਸ ਪਾਈ ਐ ਮਿੱਠੂ ਬਾਰੇ। ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆਦੂ ਡੋਲ਼ਾ ਇਹੇ।"

ਬੁੱਘਰ ਦਖਾਣ ਨੇ ਵੀ ਛੱਡੀ ਛੁਰਲ੍ਹੀ, "ਇਹਨੂੰ ਵੇਖਣ ਆਉਣ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਕਾਕਾ ਜੈਲਦਾਰ ਆ ਬਈ ਢਾਈ ਗਜੀਆ ਜੁਆਨ ਐਂ। ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਉਂ ਵਿੱਚ ਨੂੰ ਬੜੀਆਂ ਪਈਆਂ ਜਿਮੇਂ ਲੱਤ ਮਾਰ ਕੇ ਪੀਪਾ ਚਿੱਬਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਉਮਰੋਂ ਢਲ਼ ਕੇ ਮੂੰਹ ਤਾਂ ਅੱਖ ਚ ਵੱਜੀ ਗੁੱਲੀ ਅਰਗਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ, ਸਾਕ ਭਾਲਦੈ ਬਾਜਰੇ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਅਰਗੀ ਕੁੜੀ ਦਾ।"

ਸੀਤਾ ਮਰਾਸੀ ਕਹਿੰਦਾ, "ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਚ ਕਿੰਨੇ ਸਾਕ ਤਾਂ ਕਰਾ ਤੇ ਮਿੱਠੂ ਨੇ, ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਊ।"

ਨਾਥਾ ਅਮਲੀ ਮਰਾਸੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬੋਲਿਆ, "ਆਵਦਾ ਸਿਰ ਆਪ ਨ੍ਹੀ ਮੀਰ ਗੁੰਦਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਸ਼ਰਾਬ ਆਲੀ ਬੋਤਲ ਨਾਲ ਲੋਕ ਪਤਾ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਐ। ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਤਾਂ ਬੋਤਲ ਚ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਚਾਰ ਤੁਪਕੇ ਹੁੰਦੇ ਐ, ਓਨਾਂ ਚਿਰ ਤਾਂ ਇਉਂ ਸਾਂਭ ਸਾਂਭ ਰੱਖਣਗੇ ਜਿਮੇਂ ਬੁੜ੍ਹੀਆਂ ਹਾਥੀ ਦੀ ਲਿੱਦ ਸਾਂਭੀ ਬੈਠੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਐ ਫੇਰ ਬੋਤਲ ਨੂੰ ਇਉਂ ਰੋੜ੍ਹ ਦੇਣਗੇ ਜਿਮੇਂ ਗਾਹਾਂ ਡੰਗ ਮਾਰਦੀ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਅੱਬਲ ਤਾਂ ਬੋਤਲਾਂ ਆਲੇ ਨੂੰ ਵੇਚ ਦਿੰਦੇ ਐ। ਉਹੀ ਗੱਲ ਬੋਤਲ ਆਲੀ ਮਿੱਠੂ ਨਾਲ ਹੋਣੀ ਐ। ਜਿੰਨਾਂ ਚਿਰ ਮਿੱਠੂ ਸਾਕ ਕਰਾਈ ਜਾਊ ਓਨਾਂ ਚਿਰ ਤਾਂ ਬੋਤਲ ਆਂਗੂੰ ਪੁੱਛ-ਦੱਸ ਪੂਰੀ ਰਹੂ, ਜਦੋਂ ਵਚੋਲਗੀ ਦਾ ਕੰਮ ਮਾੜਾ ਮੋਟਾ ਠੰਢਾ ਪੈ ਗਿਆ, ਫੇਰ ਮਿੱਠੂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ਚ ਢਾਈਆਂ ਆਨਿਆਂ ਵੱਟੇ ਮਨ੍ਹੀ ਸਿਆਨਣਾ।"

ਮਾਹਲਾ ਨੰਬਰਦਾਰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਖਾਲੀ ਬੋਤਲਾਂ ਵੇਚਦੀਆਂ ਵੀ ਅਮਲੀਆ ਘਰ ਦੀਆਂ ਬੁੜ੍ਹੀਆਂ ਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਬੰਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਵੀ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਜਾਂਦਾ।"

ਬਾਬੇ ਧੰਨਾਂ ਸਿਉਂ ਨੇ ਫੇਰ ਮੋੜੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਵੱਲ ਨੂੰ ਮੁਹਾਰ। ਨਾਥੇ ਅਮਲੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ,

"ਅਮਲੀਆ! ਸੀਤਾ ਸਿਉਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਠੀਕ ਐ ਬਈ ਮਿੱਠੂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਚ ਸਾਕ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕਰਾਏ ਐ, ਪਰ ਹੁਣ ਆਹ ਜੈਬੇ ਆਲੀ ਕਹਾਣੀ ਪਤਾ ਨ੍ਹੀ ਸਿਰੇ ਲੱਗੂ ਕੁ ਨਾ ਲੱਗੂ। ਇਹ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵਾਖਰੂ ਜਾਣਦਾ।"

ਬਾਬੇ ਧੰਨਾਂ ਸਿਉਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਨਾਥਾ ਅਮਲੀ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਇਉਂ ਪੈ ਗਿਆ ਜਿਮੇਂ ਕੁਕੜੀ ਦੇ ਚੂਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਲ੍ਹ ਪੈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਬਾਬੇ ਦੇ ਗੋਡੇ ਤੇ ਹੱਥ ਮਾਰ ਕੇ ਬਾਬੇ ਨੂੰ ਪੁਛਦੈ, "ਐਨੇ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਦੱਸੀ ਖਾਂ ਬਾਬਾ ਬੱਤੀ ਸੌ ਸਾਕ ਕਰਾ ਤੇ ਇਹਨੇ। ਹਾਂ! ਦੱਸ ਜਰੂਰ ਪਾ ਤੀ ਹੋਣੀ ਐ ਵੀਹ ਪੰਜਾਹ ਦੀ। ਸਾਕ ਸੂਕ ਕੋਈ ਨ੍ਹੀ ਹੋਇਆ ਇਹਤੋਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਛੀ ਮਹੀਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਆਲੇ ਸਾਧੂ ਸਲੋਤਰੀ ਮਗਰ ਸਾਕ ਕਰਾਉਣ ਨੂੰ ਇਉਂ ਫਿਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਮੇਂ ਉਹ ਗਾਹਾਂ ਉਦੋਂ ਵੱਡਾ ਡਾਕਦਾਰ ਈ ਨ੍ਹੀ ਹੁੰਦਾ। ਹੈ ਤਾਂ ਕੰਪੋਡਰ ਈ ਉਹੋ। ਇੱਕ ਉਹਨੂੰ ਉੱਚੀ ਸੁਣਦਾ। ਉੱਚੀ ਸੁਣਦਾ ਕਰਕੇ ਅਗਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਗੱਲ ਪੱਲੇ ਨ੍ਹੀ ਪੈਂਦੀ, ਫੇਰ ਹਰਖ ਜਾਂਦਾ ਸਾਕ ਕਿੱਥੋਂ ਹੋ ਜੂ। ਉਹਨੂੰ ਪੁਛਣਗੇ ਕੁਸ ਹੋਰ, ਦੱਸੂ ਕੁਸ ਹੋਰ। ਅਗਲੇ ਮੁੜ ਜਾਂਦੇ ਐ ਬਈ ਇਹਨੂੰ ਤਾਂ ਅਕਲ ਈ ਨ੍ਹੀ। ਨਾਲੇ ਉਹੋ ਜੇ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵੀਹ ਸਲੋਤਰੀ ਫਿਰਦੇ ਐ ਗੋਹਲੂ ਅਰਗੇ।"

ਮਾਹਲੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਫੇਰ ਤਾਂ ਅਮਲੀਆ ਸਲੋਤਰੀ ਵੀ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕੁ ਗੱਡ ਤੇ ਗਰਨ੍ਹੇ ਕਿਸੇ ਨੇ?"

ਬਾਬਾ ਧੰਨਾਂ ਸਿਉਂ ਕਹਿੰਦਾ, "ਸਲੋਤਰੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਾਕ ਹੋ ਈ ਗਿਆ ਹੋਣਾ। ਉਹ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੂ ਨੌਕਰ ਐ। ਫਿਰ ਵੀ ਪੰਜ ਚਾਰ ਸੈ ਰਪੀਆ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਤਾਂ ਲੈਂਦਾ ਈ ਹੋਊ। ਬੱਸ ਉਹੀ ਸਾਕ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੋਣਾ। ਉਹ ਵੀ ਸਰਕਾਰੂ ਨੌਕਰ ਕਰਕੇ ਗੱਲ ਬਣ ਗੀ ਹੋਣੀ ਐ।"

ਸੂਬੇਦਾਰ ਬੁੱਧ ਸਿਉਂ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਉਹਨੂੰ ਸਲੋਤਰੀ ਨੂੰ ਹੋ ਗਿਆ ਸਾਕ ਬਈ?"

ਨਾਥਾ ਅਮਲੀ ਸੂਬੇਦਾਰ ਨੂੰ ਉੱਖੜੀ ਕੁਹਾੜੀ ਵਾਂਗੂੰ ਪੈ ਗਿਆ, "ਓਹਨੂੰ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਤਾ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤਰੌਜਾ। ਜੀਹਦੇ ਮਿੱਠੂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੋਹਰ ਲੱਗ ਜੇ, ਉਹ ਤਾਂ ਛੜਿਆਂ ਚ ਭਰਤੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸਮਝ ਲੋ। ਸਲੋਤਰੀ ਦੇ ਸਾਕ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣ ਲੋ। ਇਹਨੇ ਈਂ ਕਿਤੇ ਮਿੱਠੂ ਨੇ ਭੇਜੇ ਸੀ ਸਲੋਤਰੀ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਆਲੇ। ਉਹ ਐਧਰੋਂ ਕਿਤੋਂ ਬੋਹੇ ਬਲ੍ਹਾਡੇ ਅੱਲੋਂ ਆਏ ਸੀ। ਮਿੱਠੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ 'ਮੈਂ ਉਹਨੂੰ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਸਨੇਹਾ ਲਾ ਦਿੰਨਾਂ ਬਈ ਆਂਏਂ ਕਰਕੇ ਬੰਦੇ ਆਉਣਗੇ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਕੱਲੇ ਜਾ ਕੇ ਮੁੰਡਾ ਵੇਖ ਆਉ'। ਮਿੱਠੂ ਸਲੋਤਰੀ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਬਈ ਬੰਦੇ ਆਉਣਗੇ। ਉਹ ਬੰਦੇ ਪੁੱਛ ਪਛਾ ਕੇ ਸਾਧੂ ਸਲੋਤਰੀ ਕੋਲੇ ਡੰਗਰਾਂ ਆਲੇ ਹੱਥਪਤਾਲ ਚ ਉਹਦੇ ਕਮਰੇ ਚ ਜਾ ਵੜੇ॥ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਮਰੇ ਚ ਵੜੇ ਸਾਧੂ ਸਲੋਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਭੱਜ ਕੇ ਮਿਲਿਆ ਜਿਮੇਂ ਕਰਿਆਣੇ ਦੀ ਹੱਟ ਆਲਾ ਸੂਰਜ ਭਾਨ ਉਧਾਰ ਆਲੇ ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਸਲੋਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਂਚ ਤੇ ਬਹਾ ਕੇ ਪੁੱਛਿਆ 'ਹਾਂ ਜੀ ਦੱਸੋ ਕੱਟਾ ਬਮਾਰ ਐ ਕੁ ਗਊ ਢਿੱਲੀ ਐ। ਅਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਇੱਕ ਬੋਲਿਆ 'ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਜੀ ਆਵਦੀ ਪੁੱਤਰੀ ਦੇ ਸਾਕ ਬਾਰੇ ਆਏ ਆਂ'। ਸਲੋਤਰੀ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਸੁਣਦਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰਾਂ ਸਮਝ ਨਾ ਆਈ ਬਈ ਕੀ ਕਿਹਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ। ਉਹਨੇ ਸੋਚਿਆ ਬਈ ਕਿਸੇ ਡੰਗਰ ਪਸ਼ੂ ਵਾਸਤੇ ਦੁਆ ਬੂਟੀ ਲੈਣ ਆਏ ਐ। ਮਾੜੀ ਜੀ

ਸਮਝ ਜੀ ਆਈ ਬਈ ਜਿਮੇਂ ਬੱਕਰੀ ਬੁੱਕਰੀ ਕਿਹਾ ਹੁੰਦਾ। ਸਲੋਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ 'ਅੱਛਿਆ ਬੱਕਰੀ ਨੂੰ ਮੋਕ ਲੱਗ ਗੀ ਹੈਂਅ'। ਕਦੋਂ ਕੁ ਦੀ ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਲੱਗੀ ਵੀ ਐ। ਮਾਰਦੀ ਐ ਪਾਣੀ ਧੋਣ ਆਲੀ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਆਂਗੂ ਫਕਾਰੇ'। ਲੈ ਦੱਸ ਬਾਬਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਬਈ ਪੁੱਤਰੀ ਦੇ ਸਾਕ ਬਾਰੇ ਆਏ ਆਂ, ਸਲੋਤਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੀ ਜਾਵੇ ਅਕੇ ਬੱਕਰੀ ਨੂੰ ਮੋਕ ਲੱਗ ਗੀ।?"

ਬਾਬੇ ਧੰਨਾਂ ਸਿਉਂ ਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗੱਲ ਟੋਕ ਕੇ ਅਮਲੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਅਮਲੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਖੜਕਾਇਆ ਨ੍ਹੀ ਸਲੋਤਰੀ?"

ਅਮਲੀ ਕਹਿੰਦਾ, "ਸਲੋਤਰੀ ਨੂੰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਸ ਨ੍ਹੀ ਕਿਹਾ, ਪਰ ਮਿੱਠੂ ਵਚੋਲੇ ਨੂੰ ਉਹਦੇ ਘਰੇ ਜਾ ਕੇ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਮੋਕ ਜਰੂਰ ਲਾ ਤੀ। ਆਂਢੀ ਗੁਆਂਢੀ ਬਾਬੇ ਚੰਨਣ ਅਰਗਿਆਂ ਨੇ ਆ ਕੇ ਛਡਾਇਆ। ਆਹ ਗੱਲ ਮਿੱਠੂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਬਈ ਜੇ ਤੂੰ ਸਾਕ ਈ ਕਰਾਉਣ ਲੱਗਿਐਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਜਾਹ ਅਗਲਿਆਂ ਦੇ। ਤੂੰ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੱਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਲੋਤਰੀ ਕੋਲੇ ਇਉਂ ਭੇਜ ਤਾ ਜਿਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਤੂਰਾ ਲਿਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ। ਆਹ ਗੱਲ ਹੋਈ ਐ ਬਾਬਾ।"

ਸੀਤਾ ਮਰਾਸੀ ਕਹਿੰਦਾ,"ਕੰਜਰ ਦੇ ਕਮਲੇ ਸਲੋਤਰੀ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰੀ ਤੇ ਬੱਕਰੀ ਦੇ ਫਰਕ ਦਾ ਈ ਨ੍ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ?"

ਅਮਲੀ ਕਹਿੰਦਾ, "ਪਤਾ ਸੁਆਹ ਲੱਗਣਾ ਸੀ, ਦੋਹਾਂ ਕੰਨਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਬੋਲ਼ਾ। ਜੇ ਪੂਰਾ ਸੁਣਦਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਦਾ ਡਾਕਦਾਰ ਨਾਹ ਬਣਾ ਦਿੰਦੀ ਗੌਰਮਿੰਟ। ਬੋਲ਼ਾ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਅਗਲਿਆਂ ਨੇ ਡੰਗਰਾਂ ਦਾ ਡਾਕਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਬਈ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਬੋਲ ਕੇ ਦੱਸਣੀ ਹੁੰਦੀ ਐ ਬਮਾਰੀ।"

ਗੱਲਾਂ ਕਰੀ ਜਾਂਦਿਆਂ ਤੋਂ ਸੱਥ ਕੋਲ ਦੀ ਬੱਕਰੀ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਨਾਜੀ ਝਿਓਰ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਨਾਥੇ ਅਮਲੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਬੱਕਰੀ ਨੂੰ ਮੋਕ ਲੱਗੀ ਦੀ ਦੁਆ ਬੂਟੀ ਕਰਾ ਕੇ ਲਿਆਇਐਂ ਓਏ?"

ਅਮਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਬਾਬੇ ਧੰਨਾਂ ਸਿਉਂ ਨੇ ਅਮਲੀ ਨੂੰ ਘੂਰਿਆ, "ਐਮੇਂ ਨਾ ਅਮਲੀਆ ਬਹੁਤਾ ਬੋਲਿਆ ਕਰ ਓਏ। ਜੇ ਕੁਸ ਵਾਧੂ ਘਾਟੂ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ ਫੇਰ ਲੜੋਂਗੇ।"

ਏਨੇ ਚਿਰ ਨੂੰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਸੀਤੇ ਮਰਾਸੀ ਨੇ ਨਾਜੀ ਝਿਓਰ ਨੂੰ ਸੱਥ ਵੱਲ ਆਉਂਦਾ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਮਰਾਸੀ ਬੋਲਿਆ, "ਹੋਅ ਆਉਂਦਾ ਨਾਜੀ। ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਘਰੇ ਜਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਹੋਣਾ ਬਈ ਅਮਲੀ ਆਹ ਕੁਸ ਬੋਲਦਾ ਸੀ ਮੈਨੂੰ।"

ਬਾਬਾ ਧੰਨਾਂ ਸਿਉਂ ਨਾਜੀ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਸੱਥ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ, "ਚੱਲੋ ਓਏ ਨਾਜੀ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਾਂ ਉੱਠ ਖੜੋਈਏ। ਹੋਰ ਨਾ ਕਿਤੇ ਐਥੇ ਆ ਕੇ ਐਮੇਂ ਝੱਜੂ ਪਾ ਕੇ ਬਹਿ ਜੇ। ਚੱਲੋ ਉੱਠੋ।"

ਬਾਬੇ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਸੱਥ ਚੋਂ ਉੱਠ ਕੇ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ।

JARNAIL SINGH

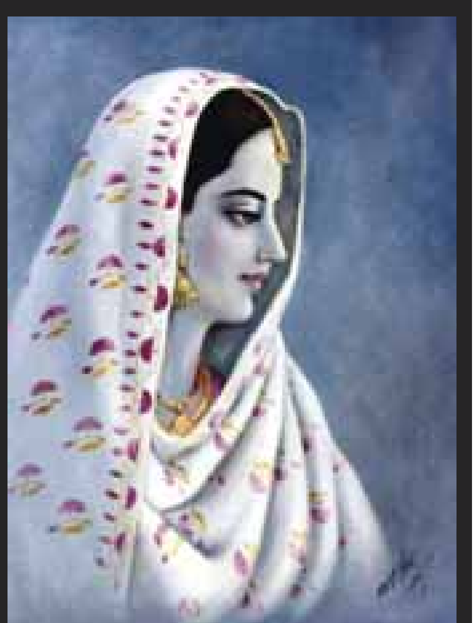

ART CLASSES
604-825-4659
604-724-6922
604-595-5885
#106- 12882-85 Ave. Surrey

ਸਿਹਤ ਸੰਸਾਰ

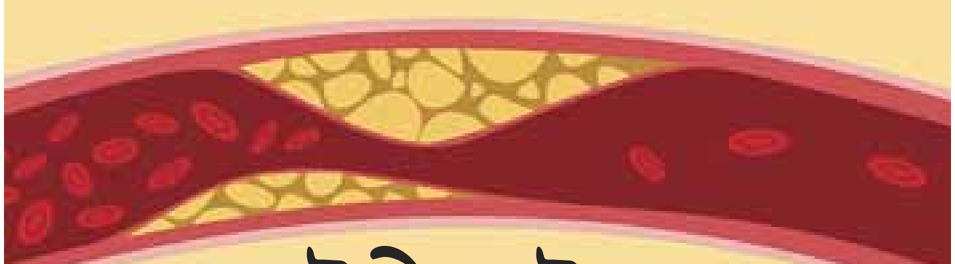

ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਕਿਤੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਨਾ ਬਣ ਜਾਏ

ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਜੀਵਨ ਦਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ, ਜੋ ਖੂਨ ਵਾਹਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਚਰਬੀ ਨੂੰ ਸਾਡਾ ਸਰੀਰ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਦਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਮੋਮ ਵਰਗਾ ਤੱਤ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਅਤੇ ਖੂਨ ਵਾਹਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਆਮ ਮਾਤਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੈ, ਜੋ ਖੂਨ ਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਦੀ ਹੈ। ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਖੂਨ ਦੇ ਦਬਾਅ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ, ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਜੀਵਨਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਮਾਮੂਲੀ ਬਦਲਾਅ ਕਰਕੇ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚਰਬੀ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਕੋਸ਼ਿਕਾਵਾਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ। ਇਸ ਮੋਮ ਵਰਗੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਸਰੀਰ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ-ਬਹੁਤ ਅਰਥਾਤ ਆਮ ਮਾਤਰਾ ਸਰੀਰ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਧ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਨੇਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਖੂਨ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਾਹਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਦਿਮਾਗ ਤੱਕ ਖੂਨ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵਾਹਿਕਾ ਬੰਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਧਰੰਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ, ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਅਤੇ ਅਧਰੰਗ ਆਦਿ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋਰ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਨੂੰ ਜਾਣੋ

ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਚਰਬੀ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਖਰਚ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਖੂਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਦੀ ਆਮ ਮਾਤਰਾ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਲੋਡੈਂਸਿਟੀ ਲਿਪੋਪ੍ਰੋਟੀਨ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖਰਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਮਾਤਰਾ ਵਧਣ 'ਤੇ ਖੂਨ ਵਾਹਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਡੈਂਸਿਟੀ ਲਿਪੋਪ੍ਰੋਟੀਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਿੱਤਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਐਲ. ਡੀ. ਐਲ. ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਐਲ. ਡੀ. ਐਲ. ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਖੂਨ ਲਿਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਾਰਗ ਵਿਚ ਰੁਕਾਵਟ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਿੱਤਰ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਇਸ ਰੁਕਾਵਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਖੂਨ ਵਿਚ ਐਲ. ਡੀ. ਐਲ. ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਦੇ ਨਾਲ ਟ੍ਰਾਈਗਲਿਸਰਾਈਡਜ਼ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦਾ ਪੱਧਰ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਐਚ.ਡੀ.ਐਲ. ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਦਾ ਪੱਧਰ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਪੱਧਰ :

* ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਐਲ. ਡੀ. ਐਲ. ਨੂੰ 70 ਤੋਂ 100 ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
* ਟ੍ਰਾਈਗਲਿਸਰਾਈਡਜ਼ ਨੂੰ 100 ਤੋਂ 150 ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
* ਮਿੱਤਰ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਐਚ.ਡੀ.ਐਲ. ਨੂੰ 40 ਤੋਂ 45 ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
* ਐਚ.ਡੀ.ਐਲ. ਔਰਤਾਂ ਵਿਚ 50 ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
* ਐਚ.ਡੀ.ਐਲ. ਮਰਦਾਂ ਵਿਚ 40 ਤੋਂ 45 ਤੱਕ ਜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
* ਭਾਰਤੀਆਂ ਵਿਚ ਟ੍ਰਾਈਗਲਿਸਰਾਈਡਜ਼ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵੱਧ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।
* ਤੇਲ, ਘਿਓ, ਡਾਲਡਾ ਅਤੇ ਮਿੱਠੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
* ਦੁਸ਼ਮਣ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਐਲ. ਡੀ. ਐਲ. ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਈਗਲਿਸਰਾਈਡਜ਼ ਦਾ ਵਧਣਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।
* ਮਿੱਤਰ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਐਚ.ਡੀ.ਐਲ. ਦੀ ਬਹੁਤਾਤ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੁੱਲ ਕੋਲੈਸਟ੍ਰੋਲ ਨੂੰ ਕੌਣ ਆਮ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਰੱਖਣ

* ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੂਨ ਦੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਹੋਣ।
* ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ ਇੰਜਾਈਨਾ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ।
* ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੂਗਰ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਖੂਨ ਸ਼ੂਗਰ ਪੱਧਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਵੇ।
* ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉੱਚ ਖੂਨ ਦਬਾਅ ਹੋਵੇ।
* ਜੋ ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

ਸਾਡੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ

ਨੀਂਦ

ਸਨੀਲ ਪਰਸਾਈ

ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਇਕ ਮਸ਼ੀਨ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਕੰਮਕਾਜ ਹੀ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ ਦਿਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 24 ਘੰਟਿਆਂ 'ਚ ਅਸੀਂ ਇਕ ਤਿਹਾਈ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੌਂਦੇ ਹਾਂ। ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੌਂਦੇ ਕਿਉਂ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸੌਣ ਦਾ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਸੌਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਔਸਤਨ 7 ਤੋਂ 9 ਘੰਟੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਨੀਂਦ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ 3-4 ਘੰਟੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੌਂਦੇ ਹਨ। ਬੱਚੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੀਂਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਲਗਭਗ 12 ਘੰਟੇ ਸੌਂਦੇ ਹਨ। ਸੌਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਮਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਦਿਮਾਗ ਦੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਕਈ ਪੱਧਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦਾ ਹੈ। ਹਲਕੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਵਿਅਕਤੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਨੀਂਦ 'ਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਆਰਾਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਪਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਨੀਂਦ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 3 ਤੋਂ 5 ਵਾਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਧਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਆਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸੁੱਤਾ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਆਰ.ਈ.ਐਮ. ਪੱਧਰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਗਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਹੁਣ ਗ਼ਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸੌਂਦੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੁੰਝਲ ਭਰੀਆਂ ਰਸਾਇਣਿਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਤਰੰਗਾਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦਿਮਾਗ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਸਿਖ਼ਰ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਵੀ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਤਣਾਅਗ੍ਰਸਤ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਧਦਾ ਹੋਇਆ ਤਣਾਅ ਉਨੀਂਦਰਾ ਰੋਗ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕਰੋੜਾਂ ਲੋਕ ਉਨੀਂਦਰੇ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣ ਗਏ ਹਨ।

ਇਕ ਆਮ ਬਿਮਾਰੀ ਹੈ-ਉਨੀਂਦਰਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਰੋਗੀ ਨੂੰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਤਣਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨੀਂਦ ਦੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਵਕਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਨੀਂਦ ਮਾਹਰ ਅਨੁਸਾਰ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਹੀ ਹੋ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ 'ਚ ਹੀ ਕੋਈ ਗੜਬੜੀ ਹੋਵੇ।

ਸੌਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਸਚਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਸੌਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਾਤ ਵੇਲੇ ਅਕਸਰ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ। ਵਧੇਰੇ ਚਾਹ, ਕਾਫੀ ਜਾਂ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ 'ਚ ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਨੀਂਦ 'ਚ ਰੁਕਾਵਟ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ-ਸ਼ੈਲੀ 'ਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜੇਕਰ ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਹਾਡੀ ਨੀਂਦ ਦੀ ਗੜਬੜੀ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਡਾਕਟਰ ਜਾਂ ਨੀਂਦ ਮਾਹਰ ਨਾਲ ਤੁਰੰਤ ਸਲਾਹ ਕਰੋ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣਾ ਇਕ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਿੰਮ 'ਚ ਕਸਰਤ ਲਈ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ

ਲੇਖਕ : ਨਰੇਂਦਰ ਦੇਵਾਂਗਨ

ਅੱਜ ਨੌਜਵਾਨ ਜਿੰਮ ਤਾਂ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸ ਅੰਗ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਕਸਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਵਜ਼ਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੀ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਆਦਿ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਗ਼ਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲਾਭ ਦੀ ਥਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲੀ ਤਿਆਰੀ : ਜਿੰਮ ਵਿਚ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਇਰੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਲੱਕ, ਛਾਤੀ, ਬਾਂਹ ਆਦਿ ਸਰੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਨਾਪ ਨੂੰ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵਜ਼ਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਮਹੀਨੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੰਮ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਕਸਰਤ : ਵਜ਼ਨ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਨਾਲ ਕਸਰਤ 14 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 60 ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਲੋਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ-ਮਰਦ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਕਸਰਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿੰਮ ਵਿਚ ਕਸਰਤ ਵਜ਼ਨ (ਭਾਰ) ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਵਜ਼ਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਜ਼ਨ ਨਾਲ ਕਸਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ ਵਜ਼ਨ, ਕਿੰਨੇ ਸੈੱਟ, ਕਿੰਨੇ ਰੈਪ ਆਦਿ ਕਰਨੇ ਹਨ, ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਜਾਣਨੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਘੱਟ ਵਜ਼ਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਸ ਨੂੰ 3 ਤੋਂ 4 ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਧਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਹਰੇਕ ਕਸਰਤ ਦੇ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 4 ਸੈੱਟ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਲੇ ਦੂਜੇ ਤੇ ਤੀਸਰੇ ਸੈੱਟ ਵਿਚ ਵਜ਼ਨ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਰੈਪਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਪਿਛਲੇ ਤੇ ਆਖਰੀ ਸੈੱਟ ਵਿਚ 12 ਤੋਂ 14 ਰੈਪ ਤੇ ਵਿਚਾਲੇ ਵਾਲੇ ਸੈੱਟ ਵਿਚ 8 ਤੋਂ 10 ਰੈਪ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸਰੀਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ : ਸਾਨੂੰ ਕਸਰਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਛਾਤੀ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀਆਂ ਬਾਹਾਂ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਕਸਰਤ ਕਰਨੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਮੋਢੇ ਤੇ ਪਿੱਠ ਹੈ।

ਕਸਰਤ ਦੀ ਵਿਧੀ : ਕਸਰਤ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ 6 ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ 2 ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 7ਵੇਂ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਪੂਰਾ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ 3 ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਪਹਿਲੇ 3 ਦਿਨ, ਫਿਰ 2 ਵਾਰ ਉਹੀ ਕਸਰਤ, ਆਖਰੀ 3 ਦਿਨ ਦੁਹਰਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਹਰੇਕ ਅੰਗ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ 2 ਦਿਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਸਰਤ ਦੇ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਲਈ ਅਤਿ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।

ਭੋਜਨ ਯੋਜਨਾ : ਜਿੰਨੀ ਇਕ ਚੰਗੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਕਸਰਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਓਨੀ ਹੀ ਭੋਜਨ ਦੀ ਵੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਸਰਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਤੇ ਊਰਜਾ ਲਈ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾ ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟ, ਵਿਟਾਮਿਨ, ਖਣਿਜ ਲੂਣ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਦਿਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 4 ਤੋਂ 6 ਵਾਰ ਭੋਜਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕਾਵਿ ਕਿਆਰੀ

ਤੰਜ਼ ਸਿਆਸਤ

ਅੱਜ ਕੱਲ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਨੀਵੇਂ ਦਰਜੇ ਦੀ
ਸੋਚ ਸਮਝ ਕੇ ਕੁਝ ਬੋਲਦੇ ਨਾ
ਤੰਜ਼ ਖਿਚਦੇ ਪਰਵਾਰਕ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ
ਨਾਪ ਤੋਲਕੇ ਬੋਲ ਕੁਝ ਤੋਲਦੇ ਨਾ
ਤੁਸੀ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਤੁਰ ਪਏ ਓ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਸੀ
ਸਾਰਿਆ ਦੀਆ ਨਜ਼ਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਤੇ ਨੇ
ਕਿਉਂ ਘਟੀਆ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਖੇਡਿਆ ਸੀ
ਮੀਡੀਆ ਬਿਆਨਾ ਨੂੰ ਨਿਖਾਰਦਾ ਏ
ਤੁਸੀ ਬੋਲਣ ਲਗੇ ਨਾ ਕੁਝ ਸੋਚ ਦੇ ਓ
ਇਸਤਰਾ ਗਰਾਵਟ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਓ
ਉੱਚਾ ਉਠਣ ਨੂੰ ਤੁਸੀ ਲੋਚ ਦੇ ਓ
ਮੌਕਾ ਸਾਰਿਆ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ
ਭਾਤੀ ਮਾਰ ਦੇਖੋ ਕੀ ਸਵਾਰਿਆ ਸੀ
ਕਰਜ਼ਾ ਅਮਰ ਵੇਲ ਵਾਗੂੰ ਵਧਿਆ ਸੀ
ਰੁਕਿਆ ਨਾ ਨਾ ਪਹਿਲੀ ਥਾ ਖਲਾਰਿਆ ਸੀ
ਕਈ ਪਬਲਿਕ ਵਿੱਚ ਬਣਕੇ ਵਿਚਰੇ ਨਾ
ਕਈਆ ਰਾਜਨੀਤੀ ਚ ਘਟੀਆ ਕਮਾਲ ਕਰਤਾ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਪਿਛੋ ਜਦੋ ਵੋਟਾ ਆਈਆ
ਫੇਰ ਜਨਤਾ ਨੇ ਵੀ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਮਾਜ਼ ਧਰਤਾ
ਤੰਜ਼ ਖਿੱਚੋ ਨਾ ਦੇਸ਼ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਓ ਓ
ਧਿਆਨ ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਦੇਵੋ ਪੂਰਾ
ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਰਜਾ ਸੁੱਖੀ ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਹੋਵੇ
ਉਸ ਨੇ ਕਹੀਏ ਫਿਰ ਰੰਗਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸੂਰਾ

ਲੇਖਕ : ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਧੰਜੂ, ਪਟਿਆਲਾ

ਬਾਪੂ ਦਿਵਸ

ਕਈ ਪੂਜਣ ਬਾਪੂ ਮਰਿਆਂ ਨੂੰ,
ਕਈ ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਗਏ।
ਜਦ ਪਿਤਾ ਦਾ ਆਇਆ ਦਿਨ ਵਰ੍ਹੇ ਤੋਂ,
ਕਈ ਯਾਦ ਕਰੇ ਬਿਨ ਡਕਾਰ ਗਏ।

ਕਈ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਹੀ ਘਰ ਬੈਠੇ ਨੂੰ,
ਹੈਪੀ ਫ਼ਾਦਰ ਡੇ ਕਹਿ ਸਾਰ ਗਏ।
ਕਈ ਫੇਸਬੁੱਕ 'ਤੇ ਪਾ ਫੋਟੋ,
ਲੋਕ ਦਿਖਾਵਾ ਜਿਹਾ ਉਤਾਰ ਗਏ।

ਕਈ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੀ ਬਣ ਡੰਗੋਰੀ,
ਲਾਹ ਫਰਜ਼ਾਂ ਵਾਲਾ ਭਾਰ ਗਏ।
ਜੋ ਸੇਵਾ ਕਰ ਗਏ ਜਿਊਂਦਿਆਂ ਦੀ,
ਪਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਪਿਆਰ ਗਏ।

ਹੈ ਕੀਤਾ ਕਈਆਂ ਪਿਆਰ ਦਿਲਾਂ ਤੋਂ,
ਮਨ ਸੱਚੇ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਗਏ।
ਪਰ ਪਿਓ ਤਾਂ 'ਭਗਤਾ' ਪਿਓ ਹੀ ਹੁੰਦਾ,
ਗੱਲ ਪੀਰ ਪੈਗੰਬਰ ਪੁਕਾਰ ਗਏ।

ਲੇਖਕ : ਬਰਾੜ-ਭਗਤਾ ਭਾਈ ਕਾ 1-604-751-1113

ਕੈਸਾ ਖੇਲ

ਲੱਗਦੈ ਸਾਡੇ ਪੀ ਐਮ ਜੀ ਨੇ, ਕਰੀ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ।
ਲੱਭਦਾ ਨਹੀਉਂ ਝੋਲ਼ਾ ਲਗਦੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਦੇਰੀ ਸਾਰੀ।
ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਉਹ ਕਿਹੜੇ ਰੰਗ ਦਾ,ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਿਖਾਯਾ।
ਐਸਾ ਤਾਂ ਨਹੀ ਸੱਤ ਜਿੰਦਿਆ ਵਿੱਚ,ਹੋਣਾ ਕਿਤੇ ਲੁਕਾਯਾ।
ਏਹ ਝੋਲ਼ੇ ਚੋਂ ਨੋਟ ਬੰਦੀ ਦਾ, ਭੂਤ ਗਿਆ ਸੀ ਛੱਡਿਆ।
ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਜੰਤਾ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਚੂੰਮਰ ਕੱਢਿਆ।
ਅਗਲਾ ਭੂਤ ਕੋਰੋਨਾ ਨਾਉਂ ਦਾ,ਉਸ ਨੇ ਕਹਿਰ ਮਚਾਯਾ।
ਮੱਚੀ ਹਾਲ ਦੁਹਾਈ ਸਭ ਥਾਂ, ਏਹ ਕਾਬੂ ਨਾ ਆਇਆ।
ਲੱਖਾਂ ਜਾਨਾਂ ਸੀ ਜੋ ਕੀਮਤੀ, ਭੇਂਟ ਏਸ ਦੀ ਚੜ੍ਹੀਆਂ।
ਜਗਾ ਵੀ ਮਿਲਨੀ ਹੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ, ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਮੜ੍ਹੀਆਂ
ਤੀਜਾ ਭੂਤ ਕਰੋਨਾ ਵੇਲੇ, ਝੋਲ਼ਿਉਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ।
ਅੰਨਦਾਤੇ ਨੂੰ ਪਾਈ ਬਿਪਤਾ, ਐਸਾ ਖੇਲ ਰਚਾਇਆ।
ਅੱਖ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਉੱਤੇ ਸੀ, ਉਦਯੋਗਪਤੀਆਂ ਦੀ ਗਹਿਰੀ।
ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਸਰਕਾਰ ਨਾ ਹੋਵੇ,ਬਣ ਕੇ ਬਹਿ ਗਈ ਵੈਰੀ।
ਸਾਲ ਤੋਂ ਉਪਰ ਅੰਨਦਾਤੇ ਨੇ, ਕੀਤਾ ਪਿੱਟ ਸਿਆਪਾ।
ਨਹੀਂ ਦਿਆਂਗੇ ਖੋਹਣ ਜ਼ਮੀਨਾਂ, ਵਾਰ ਦਿਆਂਗੇ ਆਪਾ।
ਕਾਲੇ ਤਿੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਆਖਰ, ਵਾਪਸ ਲੈਣੇ ਪੈ ਗਏ।
ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਪਿੱਛੇ ਸੱਤ ਸੋ ਯੋਧੇ, ਰੱਬ ਦੇ ਘਰ ਜਾ ਬਹਿ ਗਏ।
ਕੀ ਕੀ ਦੱਸੀਏ ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ਼ ਦਾ, ਕਿਵੇਂ ਨਾਸ਼ ਹੈ ਕੀਤਾ।
ਅੱਖੀ ਵੇਖ ਲਉ ਮਹਿੰਗਾਈ ਨੇ, ਖ਼ੂਨ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ਪੀਤਾ।
ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਿਆ ਪੀ.ਐਮ ਜੀ ਹੁਣ, ਝੋਲ਼ਾ ਝਟ ਉਠਾਓ।
ਆਖੇ'ਬੁਜਰਕ' ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਨਾਲ,ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਓ।
ਮਿਲੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੀਡਰ, ਕਰੀਏ ਇਹੋ ਦੁਆਵਾਂ।
ਜੰਤਾ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪਾਉਣ ਨਾ ਘੇਰਾ, ਉਪਰ ਜਿਹੀਆ ਬਲਾਵਾਂ।

ਲੇਖਕ : ਹਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ

ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗੱਲ

ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸੁਰਖ਼ ਸੀ।
ਬਾਤਾਂ ਵਿਚ ਜੁੱਰਅਤ ਸੀ।
ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਚੋਂਦੇ ਸੀ।
ਲਾਲ ਰੰਗ ਵਿਚ ਸਾਰੇ॥

ਕੁਝ ਕਾਲੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਸੀ।
ਕੁਝ ਉਲਝੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਸੀ।
ਇੱਕ ਦੀਵਾ ਜਗਦਾ ਸੀ।
ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ॥

ਕੁਝ ਭੁੱਖੇ ਪੈ ਗਏ ਸੀ।
ਕੁਝ ਛਿੱਥੇ ਪੈ ਗਏ ਸੀ।
ਕੁਝ ਪੇਟ ਦੀ ਅੱਗ ਅੱਗੇ।
ਢਿੱਡ ਫੜ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ ਸੀ॥

ਕੁਝ ਧਰਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸੀ।
ਕੁਝ ਕਰਮੀ ਹੋ ਗਏ ਸੀ।
ਕੁਝ ਬੈਠੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਸੰਗ।
ਮੱਠੇ ਜਿਹੇ ਪੈ ਗਏ ਸੀ॥

ਕੁਝ ਦਿਮਾਗ਼ ਤੋਂ ਮਰ ਗਏ ਸੀ।
ਕੁਝ ਜਿਸਮੀਂ ਠਰ ਗਏ ਸੀ।
ਕੁਝ ਬਲਦੇ ਸਿਵਿਆਂ ਦੀ।
ਅੱਗ ਤੋਂ ਡਰ ਗਏ ਸੀ॥

ਅੱਜ ਘਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ।
ਲੱਭਣ ਲਈ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ।
ਕੁਝ ਪੁਜਾਰੀ ਹੋ ਗਏ ਸੀ।
ਕੁਝ ਪਾਠੀ ਬਣ ਗਏ ਸੀ॥

ਅੱਜ ਬੁੱਧ ਸਿਓਂ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ।
ਬਾਕੀ ਕੀ ਕਰਦੇ ਨੇ ?
ਮੈਂ ਕਿਹਾ,
ਕਦੇ ਕੁਝ ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੇ ਨੇ।
ਕੁਝ ਹੌਂਕੇ ਜਿਹੇ ਭਰਦੇ ਨੇ।
ਕੁਝ ਰਾਜਨੀਤਕਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ।
ਤਰਲੇ ਜਿਹੇ ਭਰਦੇ ਨੇ।

ਲੇਖਕ : ਜਸਪਾਲ ਜੱਸੀ

ਮੈਂ ਆਸਾਂ ਲਾਈਆਂ ਬੜੀਆਂ

ਸੁਪਨੇ ਵੇਖੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਆਸਾਂ ਲਾਈਆਂ ਬੜੀਆਂ
ਤਾਂਹੀ ਰੱਜਕੇ ਸੌਂ ਨਈ ਸਕੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਕਰਮਾਂ ਸੜੀਆਂ

ਵੇਖ ਲਏ ਜਦ ਬਾਪੂ ਦੇ ਹੱਥ ਪੈਰ ਬਿਆਈਆਂ ਪਾਟੇ
ਰੀਝਾਂ ਮੇਰੇ ਸਬਰ ਦੇ ਅੱਗੇ ਫੇਰ ਕਦੇ ਨਈ ਅੜੀਆਂ

ਓਹਦੇ ਚੰਨ ਜਿਹੇ ਮੁੱਖੜੇ ਉੱਤੇ ਨਾਮ ਕੀ ਆਇਆ ਮੇਰਾ
ਮੇਰੇ ਦਿਲ ਦੇ ਚਾਅ ਦੀਆਂ ਗੁੱਡੀਆਂ ਸੱਤ ਅਸਮਾਨੀਂ ਚੜੀਆਂ

ਗਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਸੀ ਕੱਲ੍ਹ ਕੁਝ ਅਣਜਾਣੇ ਬੰਦੇ
ਫਿਰ ਅੱਜ ਕੁੜੀਆਂ ਡਰ ਗਈਆਂ ਨੇ ਬੂਹੇ ਓਹਲੇ ਖੜੀਆਂ

ਏਸ ਦਿਵਾਲੀ ਫਿਰ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਦੇ ਵਿਚ ਫਸਿਆ
ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਖਰੀਦਾਂ ਮੈਂ ਹੁਣ ਆਟਾ ਜਾਂ ਫੁੱਲਝੜੀਆਂ

ਲੇਖਕ : ਸੰਦੀਪ ਔਲਖ

ਦੁੱਖ ਹੀ ਦੁੱਖ ਹੰਢਾਏ

ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਬਾਪ ਮੇਰੇ ਨੇ, ਰੱਜ ਕੇ ਦੁੱਖ ਹੰਢਾਏ।
ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਦੁੱਖ ਮੈਂ, ਆਪਣੀ ਝੋਲੀ ਪਾਏ।

ਯਾਰ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮੈਂ ਸੱਦ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਦੁੱਖ ਸੁਣਾਏ,
ਉਹ ਦਿਨ ਤੇ ਫਿਰ ਆਹ ਦਿਨ ਆਗੇ, ਮੁੜ ਕੇ ਨਾ ਉਹ ਆਏ

ਵਾਹ ਨੀ ਕਿਸਮਤੇ ਤੂੰ ਜੋ ਮੈਨੂੰ, ਤਾਰੇ ਦਿਨੇ ਦਿਖਾਏ,
ਘਟਣੇ ਦੀ ਥਾਂ ਦੁੱਖ ਤੂੰ ਮੇਰੇ, ਕਰ 'ਤੇ ਦੂਣ ਸਵਾਏ।

ਦੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਪਿਆਰ ਪੈ ਗਿਆ, ਬੜੇ ਮੈਂ ਲਾਡ ਲਡਾਏ,
ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਖੋਹ ਕੇ ਫੜ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਨਾਉਂ ਕਰਵਾਏ।

ਯਤਨ ਕਰੇ ਸੀ ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ, ਦੂਰ ਕਿਤੇ ਭੱਜ ਜਾਵਾਂ,
ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਪਰ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਾਂਗੂੰ, ਮਗਰੇ ਮਗਰ ਹੀ ਆਏ।

ਭੁੱਲ ਭੁਲੇਖੇ ਕਦੇ ਕਦੇ, ਮੈਨੂੰ ਸੁੱਖ ਵੀ ਮਿਲਣ ਨੂੰ ਆਏ,
ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਗਰਜੇ ਤੇ ਫਿਰ, ਲੰਘ ਗਏ ਭਰੇ ਭਰਾਏ।

ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਤੇ ਬਣਦੇ ਰਹੇ, ਤੇ ਬਣ ਬਣ ਕੇ ਰਹੇ ਟੁੱਟਦੇ
ਦੁੱਖਾਂ ਨੇ ਪਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਨੇ, ਪੱਕੇ ਸਾਥ ਨਿਭਾਏ।

ਸੰਧੂ ਜਿਹਾ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਨਾ, ਦੁੱਖ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕਮਾਏ
ਲੋਕੀਂ ਐਵੇਂ ਦੁੱਖ ਵਿੱਚ, ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਏ ਹਾਏ।

ਲੇਖਕ : ਸ਼ਮਸ਼ੇਰ ਸੰਧੂ, 98763-12860

ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੀ

ਸਹਿਜ ਹਾਂ ਸ਼ਾਤ ਹਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੀ ਭਰ ਗਿਆ ਹਾਂ
ਵੇਦ। ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੀ ਡਰ ਗਿਆ ਹਾਂ

ਤੂੰ ਹੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੈ ਮੇਰੀ, ਤੈਨੂੰ ਪਾਉਣਾ ਹੈ ਲ਼ਕਸ਼ ਮੇਰਾ
ਤਰਕੀਬ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੀ ਖੜ੍ਹ ਗਿਆ ਹਾਂ

ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਹੈ,ਤਕਦੀਰ,ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ
ਵਿਸਰਾਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੀ ਮਰ ਗਿਆ ਹਾਂ

ਉਹ ਹੋਰ ਹੁੰਦੇ ਨੇ,ਜੋ ਛੱਡ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਸਾਥ,ਹਵਾ ਬਦਲੇ
ਸੀਤ-ਤਰੰਗ ਹਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੀ ਠਰ ਗਿਆ ਹਾਂ

ਯਾਦ ਨੇ ਪਲ ਕਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਸੀ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅਸੀਂ
ਮੁਸਕਰਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਇਹ ਨਾ ਸਮਝੀ ਜਰ ਗਿਆ ਹਾਂ

ਲੇਖਕ : ਪਰਮਿੰਦਰ ਰਮਨ

ਤੋਹਫ਼ਾ

ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਹਫਾ ਜੀ ਜਨਾਬ ਦੇ ਦਿਓ ।
ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਦਿਓ ।

ਦਿਨ ਰਾਤ ਚਾਹਾਂ ਉਹਨੂੰ ਜੀਵਣਾ ਜੀ ਮੈਂ ।
ਐਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਜਾਗਦਾ ਖ਼ੁਆਬ ਦੇ ਦਿਓ ।

ਮੈਂ ਨ੍ਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਮਹਿੰਗੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦਿਓ ।
ਜੀ ਜੇਹਲਮ ਰਾਵੀ ਤੇ ਚਨਾਬ ਦੇ ਦਿਓ ।

ਦੋ ਵਾਲ਼ਾ ਲੋਚਾਂ ਨਾਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਵਾਲਾ ਸੋਚਾਂ ।
ਮੈਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਪੰਜਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਿਓ ।

ਜੀਹਦੇ 'ਚ ਸਰੂਰ ਉਹ ਸ਼ਬਾਬ ਦੇ ਦਿਓ ।
ਐਦਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਸ਼ਾ ਬੇ-ਹਿਸਾਬ ਦੇ ਦਿਓ ।

ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਲ 'ਚ ਜੁੜ ਬੈਠਾਂ ਜਦ ਮੈਂ ।
ਇੱਕ ਅੱਧਾ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਅਦਾਬ ਦੇ ਦਿਓ ।

ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਭੇਦ ਤੋਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ਦਿਓ ।
ਸੁਰ ਅਤੇ ਤਾਲ ਵੀ ਖਰਾਬ ਦੇ ਦਿਓ ।

ਸੱਚੇ ਉਸ ਇੱਕ ਦੀ ਮੈਂ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਨੂੰ ਗਾਵਣਾ ।
ਸੱਚੇ ਲਈ ਤਾਂ ਸੁੱਚੀ ਹੀ ਰਬਾਬ ਦੇ ਦਿਓ ।

ਲੇਖਕ : ਅਰਜ਼ਪ੍ਰੀਤ

ਨੋਕ ਝੋਕ

ਤੱਤੀ ਤੱਤੀ ਲੋਅ , ਪਿੰਡਾ ਜਾਵੇ ਸਾੜ ਦੀ ।
ਆ 'ਗੀ ਜੱਟਾ ਗਰਮੀ, ਵੇ ਜੇਠ-ਹਾੜ ਦੀ ।
ਜਿਹਦੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠ, ਜਾਈਏ ਜੀ ਚਾਰ ਵੇ ।
ਔਖਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਕੇ ਜੱਟਾ ਲੈ ਲਾ ਕਾਰ ਵੇ ।
ਮਿਹਨਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਸਾਂ ਡੰਗ ਸਰਦਾ ।
ਔਖਾ ਬੜਾ ਖਰਚ, ਚਲਾਉਣਾ ਘਰ ਦਾ ।
ਝੂਠੀਆਂ ਨਾ ਘੜੀਆਂ,ਦਲੀਲਾਂ ਜਾਦੀਆਂ ।
ਜੱਟਾਂ ਬੂਟਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਕਾਰਾਂ ਵਾਰਾ ਖਾਦੀਆਂ ।
ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀਆ , ਘੁੰਮਣ ਜਾਵਾਂਗੇ ।
ਸ਼ਿਮਲੇ ਦਾ ਟੂਰ, ਚੰਨਾ ਕੱਢ ਆਵਾਂਗੇ ।
ਚੱਲਦੀ ਹੀ ਕੋਈ, ਵੇਖ ਲੈ ਤੂੰ ਬਾਰ ਵੇ ।
ਔਖਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਕੇ , ਜੱਟਾ ਲੈ-ਲਾ ਕਾਰ ਵੇ ।
ਸਖਤ ਕਮਾਈਆਂ, ਬੜਾ ਔਖਾ ਕੰਮ ਨੀ ।
ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਧੁੱਪੇ, ਸੜ ਜਾਂਦਾ ਚੰਮ ਨੀ ।
ਫਿਰ ਵੀ ਤੂੰ ਨਾਰੇ, ਜੋਰ ਪਾ ਆਹਦੀ ਆਂ ।
ਜੱਟਾਂ ਜੁੱਟਾਂ ਨੂੰ ਨਾ, ਕਾਰਾਂ ਵਾਰਾ ਖਾਦੀਆਂ ।
ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬਣਾਦੇ, ਇੱਕ ਏ ਸੀ ਰੂਮ ਵੇ ।
ਜਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਵੇਖਾਂ, ਕਰ-ਕਰ ਯੂਮ ਵੇ ।
ਗਲ ਨੂੰ ਦਵਿੰਦਰ" ਇਕ ਰਾਣੀ ਹਾਰ ਵੇ ।
ਔਖਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਕੇ, ਜੱਟਾ ਲੈ-ਲਏ ਕਾਰ ਵੇ ।
ਆਖੇ" ਮਾਰ ਥੋੜਾ, ਹੰਭਲਾ ਸ਼ੇਰ ਬੱਗਿਆ ।
ਨੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਜਾਣਾ, ਨਹੀ ਫਾਹੇ ਲੱਗਿਆ ।
ਫਿਰ ਕਿੱਲੀ ਟੰਗ, ਰੋਵੇਂ ਗੀ ਪਰਾਦੀਆਂ।
ਜੱਟਾਂ ਜੁੱਟਾਂ ਨੂੰ ਨਾ, ਕਾਰਾਂ ਵਾਰਾ ਖਾਦੀਆਂ ।

ਲੇਖਕ : ਰਾਜ ਦਵਿੰਦਰ
ਸੰਪਰਕ : 81461-27393

ਸੂਹੀ ਸਵੇਰ

ਮੈ ਹਾਂ ਸੂਹੀ ਸਵੇਰ ਵੇ ਸੱਜਣਾ
ਤੂੰ ਏਂ ਸਿਖਰ ਦੁਪਿਹਰਾ

ਕੋਟ ਜਨਮ ਤੋਂ ਮਿਲ ਨਾਂ ਪਾਏ
ਭਾਵੇਂ ਰਿਸ਼ਤਾ ਗਹਿਰਾ

ਆਸ ਮੇਰੀ ਤਾਂ ਉਖੜੀ ਉਖੜੀ
ਬੇਰੁਕ ਵਕਤੀ ਪਹਿਰਾ
ਮਿੰਨਤਾਂ ਕਰਕੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ ਥੱਕੇ
ਰੱਬ ਵੀ ਗੂੰਗਾ ਬਹਿਰਾ

ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਬਿੰਦਰਾ
ਆਉ ਜੁੱਗ ਸੁਨਿਹਰਾ

ਲੇਖਕ : ਬਿੰਦਰ ਸਾਹਿਤ

ਨਾਰੀ ਸੰਸਾਰ

ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖੋ ਧਿਆਨ

ਲੇਖਕ : ਨੀਲੋਫਰ

ਗਰਮੀ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪਸੀਨਾ ਆਉਣ ਨਾਲ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਨਾਜ਼ੁਕਤਾ ਅਤੇ ਮੁਲਾਇਮ ਪਰਤ ਗ਼ਾਇਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਲਗਾਤਾਰ ਐਕਸ-ਫੋਲੀਏਟ ਅਤੇ ਮਾਸ਼ਚਰਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਠੀਕ ਇਹੀ ਗੱਲ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੈਂਡਿਲ ਪਾਉਣ ਨਾਲ ਵੀ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਪਸੀਨਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧੂੜ-ਮਿੱਟੀ ਜੰਮ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਕਾਫ਼ੀ ਖ਼ਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੀਟਾਕਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਚਮੜੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਤਾਂ ਹਰ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਚਮੜੀ ਵਿਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੈਸ਼ੇਜ਼, ਪਿੱਤ, ਅਕਨੇ ਅਤੇ ਚਮੜੀ ਸੜਨ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰੀ ਅੰਗਾਂ 'ਤੇ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਚਮੜੀ ਸੜਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਰਹਿ-ਰਹਿ ਕੇ ਠੰਢਕ ਦਿੰਦੇ ਰਹੋ। ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹਾਓ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਚਮੜੀ ਸੜ ਚੁੱਕੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਠੰਢੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਕਰੋ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚਮੜੀ 'ਤੇ ਬਰਫ਼ ਰਗੜੋ। ਇਕ ਫਰਿੱਜ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਆਲੂ ਵੀ ਸੜੀ ਹੋਈ ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਸ ਆਲੂ ਦੇ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਚਮੜੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਰਾਮ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰਗੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਬੜੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

ਚਮੜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਵਿਟਾਮਿਨ ਈ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਟਾਮਿਨ ਈ ਐਂਟੀਆਕਸੀਡੈਂਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਚਮੜੀ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਚਮੜੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੈ ਪਿੱਤ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੂਤੀ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਤੀ ਕੱਪੜੇ ਪਸੀਨਾ ਸੋਖ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿੱਤ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੰਗ ਕੱਪੜੇ ਤਾਂ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਨਾ ਪਾਓ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਪਸੀਨਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਦਿਓ। ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਰਹਿ-ਰਹਿ ਕੇ ਠੰਢੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਪੀਓ, ਲੱਸੀ, ਨਿੰਬੂ ਆਦਿ 'ਤੇ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿਓ, ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਠੰਢਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਹੱਥਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋ। ਹਨੀ-ਐੱਗ ਦਾ ਪੇਸਟ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਓ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਹੱਥ ਬੇਹੱਦ ਮੁਲਾਇਮ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਦਿਸਦੇ ਹਨ। ਹਨੀ-ਐੱਗ ਪੇਸਟ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਕੌਲੀ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਚਮਚ ਸ਼ਹਿਦ ਪਾਓ ਫਿਰ ਉਸ ਵਿਚ ਇਕ ਆਂਡੇ ਦਾ ਸਫ਼ੈਦ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਲਓ। ਇਕ ਚਮਚ ਗਲੈਸਰੀਨ ਪਾ ਲਓ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗਾਰਲਿਕ (ਲਸਣ) ਪਾਊਡਰ ਪਾ ਕੇ ਸਾਰੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਂਟ ਲਓ ਅਤੇ 5 ਤੋਂ 10 ਮਿੰਟ ਲਈ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਓ ਫਿਰ ਸਾਫ਼ ਸਾਧਾਰਨ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋ ਲਓ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਈਮ ਸਾਫਟਨਰ ਵੀ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਮੁਲਾਇਮ ਅਤੇ ਚਮਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਲਾਈਮ ਸਾਫਟਨਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਵੱਡਾ ਚਮਚ ਨਿੰਬੂ ਦਾ ਰਸ, ਇਕ ਛੋਟਾ ਚਮਚ ਚੀਨੀ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਾਣੀ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੇਸਟ ਬਣਾ ਲਓ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ 5 ਤੋਂ 8 ਮਿੰਟ ਲਈ ਲਗਾ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿਓ। ਫਿਰ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਕੋਸੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਧੋ ਕੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੁਕਾ ਦਿਓ। ਹੱਥ ਨਰਮ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਹੋ ਜਾਣਗੇ।

ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਮਸਾਜ ਕਰੋ। ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਦਰਜਨਾਂ ਨਾੜਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਅਕਿਊਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਮਸਾਜ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਰਦ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਪੈਰਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਖ਼ਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੰਗਤ ਵੀ ਦਿਸਣ ਲਗਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਵਹਾਅ ਚੰਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸਕਰੱਬ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਡੈੱਡ ਸੈੱਲਜ਼ ਨਿਕਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਨਾਲ ਹੀ ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਬਦਬੂ ਵੀ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਗਰਮੀ ਦੇ ਇਸ ਮੌਸਮ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਚਮੜੀ, ਹੱਥ ਅਤੇ ਪੈਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੋਗੇ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੂਜੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਵੀ ਚਾਹਤ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖਣਗੇ।

ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਨੁਕਤੇ

ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖ਼ੁਸ਼ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਦਿਸਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ 10 ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾਉਣ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

- ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਦੋਸਤ ਜਾਂ ਸਹੇਲੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਬਣਨਾ ਹੈ।
- ਆਪਣੀ ਖ਼ਾਸ ਤੇ ਆਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ : ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਦਾ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾਓ। ਪਿਆਰ ਤੇ ਆਪਣੇਪਣ ਨਾਲ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੋ, ਕੋਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਧੀਆ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਗਰਮਜੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਸਵਾਗਤ ਕਰੋ।
- ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੰਗਾ ਕਰੋ। ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਚੰਗੇ ਬਣੋਗੇ। ਕੁਦਰਤੀ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।
- ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖੋ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮੰਨ 'ਤੇ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਨ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਉਹ ਗੱਲ ਦਿਲੋਂ ਕੱਢ ਦਿਓ।
- ਹੋ ਸਕੇ ਤਾਂ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ, ਇਸ ਨਾਲ ਮਨ ਇਕਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵੈਰ-ਵਿਰੋਧ ਜਾਂ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾ ਰੱਖੋ।
- ਸੌਣ ਲੱਗਿਆਂ ਬੇਫ਼ਿਕਰ ਹੋ ਕੇ ਸੌਂਵੋ। ਸਵੇਰੇ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਲੈ ਕੇ ਉੱਠੋ। ਵਧੀਆ ਕਰਨ ਦੀ ਸੋਚੋ।
- ਤੁਸੀਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਚੰਗਾ ਜਾਂ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਚੰਗੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚੁਣੋ। ਚੰਗੇ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰੋ।

ਜੇਕਰ ਅਤੀਤ 'ਚ ਕਿਸੇ ਸਾਕ ਸੰਬੰਧੀ ਨੇ ਦਿਲ ਚੁੱਭਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਤੁਹਾਡਾ ਮਨ ਦੁਖਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੀ ਸੋਚੋ ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਨਾ ਕਰੋ।

ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਿਆਰ ਤੇ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਦੇ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਤਾਰੀਆਂ ਲਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਬਸ ਦੂਸਰਿਆਂ ਲਈ ਇਕ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹੋ।

ਹਰ ਸਮੇਂ ਦਿਲ 'ਚ ਇਹ ਹੀ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੋ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਹੁਤ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ 'ਚ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹੋ।

ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਜਦੋਂ ਛੋਟੇ ਹੋਣ

ਜਗਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਲੱਕੀ

ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਜਦੋਂ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਜਦੋਂ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਇਕਹਿਰੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਵੱਧ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੇ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੱਸ-ਸਹੁਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਵੀ ਅਕਸਰ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਕਰਕੇ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਸ-ਸਹੁਰਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੰਭਾਲ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਅਕਸਰ ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤ ਨੇ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਂਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ ਦੀ ਜਿੱਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰੇ? ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਰੋਂਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਦੂਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਜਲਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਮਾਂ ਅਜੀਬ ਉਲਝਣ ਵਿਚ ਫ਼ਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤ ਜਦੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਕੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਣ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਸਰ ਬੱਚਾ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਗਿੱਲੇ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬੱਚਾ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤ ਹਰ ਦਿਨ ਕਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਛੋਟਾ ਬੱਚਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਖਾਣਾ-ਖਾਂਦਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤ ਲਈ ਸਮੱਸਿਆ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਭੁੱਖਾ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਹਰ ਦਿਨ ਛੁੱਟੀ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਰ ਦਿਨ ਦਫ਼ਤਰ ਲੇਟ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਕਈ ਵਾਰ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀਆਂ, ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅੱਗੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਨੌਕਰੀ ਪੇਸ਼ਾ ਮਹਿਲਾ ਅੱਗੇ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਨਾ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਬਿਮਾਰ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਛੁੱਟੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਖ਼ਤਰੇ ਵਿਚ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਘਰ ਦਾ ਗੁਜਾਰਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਮਝਦਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਮਾਂ ਦੀ ਮਜਬੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਪਰ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਏਨੀ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮਜਬੂਰੀਆਂ ਸਮਝ ਸਕਣ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਇਸ ਉਮਰ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਅਕਸਰ ਜਿੱਦ ਫੜ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਂ ਨੂੰ ਦਫ਼ਤਰ ਨਾ ਜਾਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਛੋਟੇ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਵਾਂ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਜਿਥੇ ਘਰੇਲੂ ਕੰਮਾਂ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰੀ ਕੰਮ ਵਿਚ ਪੂਰਾ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਵੀ ਉਚੇਚੇ ਯਤਨ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀਪੇਸ਼ਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸਗੋਂ ਹਰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਡਟ ਕੇ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੋਬਾਈਲ : 94638-19174

CLASSIFIEDS & MATRIMONIALS

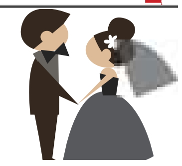

GROOM WANTED

A Jatt Sikh family is looking for a match for their daughter. She is born and raised in Canada. She is 29 years old and is 5'3" tall. She is a Chartered Professional Accountant (CPA). Looking for a canadian born potential match in Surrey, BC. Boy should be well educated and family oriented, CPA preferred. Please do not call from proposals outside of the area. Please contact us at (778) 246-2491. RS 27-12

BRIDE WANTED

Professionally qualified match from decent Sikh family for our son 30, 5'10" federal government job. He is chartered professional Accountant and working in B.C.Contact Dr. Sidhu 778 829 0991

....

ਸਰੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਉੱਪਲ ਸਿੱਖ ਉਮਰ 51 ਸਾਲ ਕੱਦ ਪੰਜ ਫੁੱਟ 11 ਇੰਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿਟੀਜਨ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ ਲਈ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਲੜਕੀ ਦੀ ਉਮਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 35 ਸਾਲ ਹੋਵੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ : 1 (403) 399-5130 AP 04-04

Three Bedroom Laneway House

at Granville and 57th vancouver
close to UBC , Vancouver Downtown
airport easy access to Bus Service

Rent: $2,600

604-368-3600

BRIDE WANTED

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਗਿੱਲ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਰਹਿਤ 25 ਸਾਲਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਜੰਮਪਲ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਸੋਹਣੀ, ਸਿਆਣੀ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕਾ ਸਿਵਲ ਇੰਜੀਨਿਅਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕਰਕੇ ਇਕ ਵਧੀਆ ਨਾਮੀ ਇੰਜੀਨਿਅਰ ਫਰਮ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦਾ ਕੱਦ 5'10" ਹੈ। ਲੜਕਾ ਕੇਸਧਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਗ ਬੰਨ੍ਹਦਾ ਹੈ। **USA** ਦੀ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲ। ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ 604-902-9068 ਜਾਂ ਈ ਮੇਲ ਕਰੋ **gillco1977@gmail.com**, ਮੈਰਿਜ ਬਿਊਰੋ ਵਾਲੇ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਸੰਪਰਕ ਨਾ ਕਰਨ। AP 13-02

....

Looking for PR or Citizen Girl, 34 years, Education- B.Com, LLB.Height - 5'8" Divorced Profession- Own Business and Lawyer. From - Malerkotla. PunjabIn Canada on Visitor visa. Living with real brother, Real Brother is citizen of Canada. Phone - 604 961 7672 RS 30-08

....

ਐਬਟਸਫੋਰਡ ਬੀ ਸੀ ਵਿਚ ਵਰਕ ਪਰਮਿਟ ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ 27 ਸਾਲ ਦੇ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਜਟ ਸਿੱਖ ਗਿੱਲ ਲੜਕੇ ਵਾਸਤੇ Canadian Immigrant ਜਾਂ PR ਕੰਨਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਲੜਕਾ ਅਤੇ ਲੜਕੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੈਜੀਟੇਰੀਅਨ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਪਾਸ Bechelor of Computer Art ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਹੈ। ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ, ਭੈਣ ਇੰਡੀਆ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। 778-201-2767 ਜਾਂ ਵਟਸਐਪ (ਇੰਡੀਆ)+91 88725 44271 RS 27-09

....

ਕੈਨੇਡਾ ਸੈਟਲ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਬਰਾੜ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਲੜਕੇ, ਉਮਰ 26 ਸਾਲ ਅਤੇ 24 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 9 ਇੰਚ ਅਤੇ 5 ਫੁੱਟ 8 ਇੰਚ, ਲੜਕਿਆਂ ਲਈ ਪੀ. ਆਰ. ਜਾਂ ਸਟੂਡੈਂਟ ਲੜਕੀਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ : 604-300-5066 AP 13-02

....

ਕੈਨੇਡਾ ਸੈਟਲ ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਸਿੱਧੂ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਲੜਕਾ, ਉਮਰ 30 ਸਾਲ, ਕੱਦ 5 ਫੁੱਟ 10 ਇੰਚ, ਸੀ.ਪੀ.ਏ. ਫੈਡਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨੌਕਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਲੜਕੇ ਲਈ ਪੜ੍ਹੀ-ਲਿਖੀ ਲੜਕੀ ਦੀ ਭਾਲ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ : 778-829-0991 AP 02-04

....

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਲੜਕਾ,ਉਮਰ 29 ਸਾਲ,ਕੱਦ 6 ਫੁੱਟ, ਲੜਕਾ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਆਰ. ਹੈ,ਲਈ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਆਰ. ਕੁੜੀ ਦੀ ਭਾਲ ਹੈ। ਲੜਕੇ ਦਾ ਪਰਵਾਰ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ : (778) 321-5911, 7782886015 AP 06-12

Valley Agro Ltd.

604-591-8594 **#207a-8556 120 Street, Surrey, BC**

ਸਾਨੂੰ ਸਰੀ-ਡੈਲਟਾ ਤੋਂ

ਬਲਿਊ ਬੇਰੀ ਪਿਕਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ

ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬਲਿਊਬੇਰੀ ਅਤੇ ਸਿਆਲੂ ਬੇਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਹੈ।
ਤੁਹਾਡੀ ਤੋੜੀ ਹੋਈ ਬਲਿਊਬੇਰੀ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਜੋਖੀ ਜਾਵੇਗੀ।
- ਘਰੋਂ ਲਿਜਾਣ ਅਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।
- ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਸਟੈਂਪਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।
- ਤਨਖਾਹ ਹਰ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।
ਬੇਰੀ ਤੋੜਨ ਦਾ ਕੰਮ ਜੁਲਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ।

ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਨਾ ਗਵਾਓ ਅੱਜ ਹੀ ਫੋਨ ਕਰੋ।

ਸ੍ਰ. ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੰਧਾਵਾ
604-325-7072 ਜਾਂ 604-591-8594
ਜਾਂ ਈ-ਮੇਲ ਕਰੋ : vagro@telus.net

ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਖ਼ਤ

ਫੇਸਬੁੱਕ ਕਾਲਮ ਤੋਂ

ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ: ਮੂਲ ਫੈਡਰਲ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਵਾਲ

ਵਲੋਂ : ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਭਾਖੜਾ ਬਿਆਸ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਬੋਰਡ (ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ) ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਐਕਟ-1966 ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਤਹਿਤ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪਣ-ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਸਮੁੱਚੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਖਾਸ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬੋਰਡ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਧਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਐਕਟ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਤਹਿਤ ਘੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਨਵੇਂ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਗਠਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਰੱਦੋ-ਬਦਲ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ 56 ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਧਾਰਾ 262 ਮੁਤਾਬਿਕ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਮੱਦਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ ਦੀ ਹੋਂਦ ਫੈਡਰਲਿਜ਼ਮ, ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਹੱਕਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਟਿਲ ਜਲ ਸ਼ਾਸਨ ਚੌਖਟੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਜ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ ਦਾ ਸੰਕਲਪ 1966 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਪਜੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਟਿਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਜਵਾਬ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਧਾਰਾ 79 ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਕੇ ਪੰਜਾਬ, ਨਵ-ਗਠਿਤ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵੱਲੋਂ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਢਾਂਚਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਚਾਰਾਜੋਈ ਨਾਲ ਆਰਜ਼ੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਮਿਲ ਗਿਆ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਦਰਿਆਈ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਥਾਈ ਹੱਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਿਤਵਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਇੰਦਰਾਜ 56 ਤਹਿਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਸਦ ਦੇ ਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੇਠ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਅਥਾਰਿਟੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਨਦੀ ਜਲ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ-1956 ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਖ਼ਾਤਿਬ ਹੋਣ ਲਈ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਾਨੂੰਨੀ ਢਾਂਚਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ ਦਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਐਕਟ-1966 'ਤੇ ਹੈ ਜੋ ਆਰਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਚੌਖਟੇ ਨਾਲ ਬਿਲਕੁਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ।

1980 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 131 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਬੋਰਡ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਕੇਸ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਸੀ ਪਰ 2008 ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਇਹ ਅਹਿਮ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸਵਾਲ ਮੁੜ ਭਖ ਗਿਆ: ਕੀ ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਆਰਜ਼ੀ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਵਿਧਾਨਕ ਸੰਸਥਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਦਰਿਆਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਦੀਰਘਕਾਲੀ ਕਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੋਵੇ?

ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਪੁਜ਼ੀਸ਼ਨ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 78, 79 ਅਤੇ 80 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 262 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ। ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਜਲ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵੱਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਇਆ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਐਕਟ ਐਂਟਰੀ 56 ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾਇਰੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਧਾਨਕ ਧਾਰਾ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾਇਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਚਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੋਂਦ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨਕੁਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਬੇਨਾਮੀ ਨੂੰ ਸ਼ਹਿ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਖ਼ਾਮੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ ਦੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਦਰਿਆਈ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਜਲ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਦਰਿਆਈ ਰਾਜ ਭਾਵ, ਉਹ ਰਾਜ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਰਿਆ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਗਦੇ ਹਨ- ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁੱਖ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਰਿਆਈ ਘਾਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਵਹਾਅ ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬੰਦੋਬਸਤ ਜਲ ਵਿਗਿਆਨ ਸਬੰਧੀ ਸਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਿਆਈ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਨਾ-ਬਰਾਬਰੀ ਯਮੁਨਾ ਤੇ ਘੱਗਰ ਵਰਗੇ ਦਰਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਵਗਦੇ, ਇਹ ਤੱਥ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਜਲ ਵੰਡ 'ਚ ਕੁਦਰਤੀ ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਚੋਣਵੀਂ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਵੇਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਿਆਸ ਅਤੇ ਸਤਲੁਜ ਤੋਂ ਨਹਿਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਣੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਹੱਕ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਵਪੂਰਨ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਮਾਰੂਥਲੀ ਰਾਜ ਵਜੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ 'ਚ ਜੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਭੂਗੋਲਿਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਢਾਂਚਾ ਬਰਾਬਰ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਰਿਆਈ ਰਾਜਾਂ 'ਤੇ ਬੇਲੋੜਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਬੰਧੀ ਤੇ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 79 ਰਾਹੀਂ ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੁਵਿਧਾ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਦਰਿਆ ਜਲ ਵਿਵਾਦ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਸਮੀ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਸੰਭਾਵੀ ਟਕਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਜੋ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਲੱਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਖਲਾਅ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਫੈਡਰਲ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ।

ਇਸ ਆਰਜ਼ੀ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਨੇ ਸ਼ਾਸਕੀ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ। ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਫ਼ਤਵੇ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸੰਸਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ।

ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਿਆਸ, ਸਤਲੁਜ ਅਤੇ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਬੰਦੋਬਸਤ ਤੇ ਵੰਡ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਸੂਚੀ ਦੀ 56ਵੀਂ ਐਂਟਰੀ ਤਹਿਤ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ 'ਚ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

* ਸਥਾਈ ਸ਼ਾਸਕੀ ਢਾਂਚਾ ਜੋ ਜਲ ਵਿਗਿਆਨ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਬੰਧੀ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ।
* ਦਰਿਆਈ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਾਬਤੇ 'ਚ ਲਿਆਉਣਾ, ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਪਹੁੰਚ ਵਾਲੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਢੁੱਕਵੇਂ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਮਿਲਣ।
* ਬਰਾਬਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ, ਗ਼ੈਰ-ਦਰਿਆਈ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਹਿਕਾਰੀ ਸੰਘਵਾਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ।
* ਨਿਆਂਇਕ ਮਦਦ ਦਾ ਫ਼ਤਵਾ, ਅਣਸੁਲਝੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 262 ਤਹਿਤ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਜਲ ਵਿਵਾਦ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ।

ਇਹ ਵਿਧਾਨਕ ਪਹੁੰਚ ਢਾਂਚਾਗਤ ਫ਼ੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰੇਗੀ, ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੇਗੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਢਾਂਚੇ ਨਾਲ ਜੋੜੇਗੀ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਵੀ ਬੋਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਜਲਮਾਰਗਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਜਹਾਜ਼ਰਾਨੀ ਵਰਤੋਂ ਬਾਰੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਧੀ (1997) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ: ਬਰਾਬਰ ਤੇ ਵਾਜਿਬ ਵਰਤੋਂ, ਸਾਰੇ ਦਰਿਆਈ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਬੰਧੀ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨਾ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ, ਵਹਾਅ ਦੇ ਉਲਟ ਸਥਿਤ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕਰਨਾ, ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਡੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ। ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਹੋ ਰਹੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਸ਼ੀਸ਼ੇ 'ਚੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਰਿਆਈ ਅਧਿਕਾਰ ਹੀ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦਾ ਮੂਲ ਆਧਾਰ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਫਰਮਾਨਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕੰਟਰੋਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਬੀਬੀਐੱਮਬੀ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਦੀ ਉਪਜ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਆਸੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਨਰ-ਗਠਨ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦਾ ਗਠਨ ਅੰਤਰ-ਰਾਜੀ ਨਦੀ ਜਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫ਼ਤਵੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਬੋਰਡ ਦਾ ਕੰਮਕਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੁੱਟੀ ਦੀ ਤਰਜਮਾਨੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਹੱਕਾਂ, ਵਾਤਾਵਰਨਕ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਫੈਡਰਲਿਜ਼ਮ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਜਲ ਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਆਰਜ਼ੀ ਸਿਆਸੀ ਜੁਗਾੜ ਦੀ ਥਾਂ ਹੰਢਣਸਾਰ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਖ਼ਤਾ ਢਾਂਚਿਆਂ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀਆਂ ਸਰਬੋਤਮ ਪਿਰਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਧਾਰ ਜ਼ਰੀਏ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗੀ ਫੈਡਰਲਿਜ਼ਮ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਰਿਪੇਰੀਅਨ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੇਸ਼ਕੀਮਤੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਲ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ, ਸਾਵੇਂ ਅਤੇ ਹੰਢਣਸਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

Important Contacts

EMERGENCY

Fire | Police | Ambulance
911

Occupational First Aid
(Vancouver Campus)
604-822-4444

UBC Hospital Urgent Care
(8:00 a.m. – 10:00 p.m.)
604-822-7662

Poison Control Centre
604-682-5050

Campus Security
604-822-2222

NON-EMERGENCY

Access & Diversity
604-822-5844

Ambulance (E-Comm)
604-872-5151

AMS Sexual Assault Support Centre
604-827-5180

Building Operations Call Centre
604-822-2173

Employee & Family Assistance Plan
1-800-387-4765

Counselling Services (Students)
604-822-3811

Equity & Inclusion Office
604-822-6353

Fire Department (Fire Prevention)
311

Office of the Ombudsperson for Students
604-822-6149

RCMP – University Detachment
604-224-1322

Safety & Risk Services
604-822-2029

Student Health Services
604-822-7011

SIKH GURDWARAS

Khalsa Diwan Society, New Westminster, BC
604-759-2691

Khalsa Diwan Society, Vancouver
(604) 568-9500, (604) 324-2010

Sri Guru Singh Sabha Gurdwara
604-590-3232

Gurdwara Sahib Brookside
604-502-0602

Gurdwara Kalgidhar Darbar
604-504-5530

BC Khalsa Darbar Society
604-325-2290

Guru Nanak Sikh Gurdwara
604-598-1300

Akali Singh Sikh Society
604-254-3572

PINE LIGHTING

WE CARRY ALL MAJOR BRANDS

YOU WILL SAVE MONEY

Gurpreet Dhillon
gurpreet@pinelighing.ca
6878 King George Blvd.
Surrey, B.C. V3W-4Z9
Mon-Fri 9:00 - 5:00
Close Weekends and Holidays

Christine Dear
christine@pinelighing.ca
6878 King George Blvd.
Surrey, B.C. V3W-4Z9
Mon-Fri 9:00 - 5:00
Close Weekends and Holidays

Michelle Trafford
michelle@pinelighting.ca
6878 King George Blvd.
Surrey, B.C. V3W-4Z9
Mon-Fri 9:00 - 5:00
Close Weekends and Holidays

Jass Sidhu
Jaskaran@pinelighting.ca
6878 King George Blvd.
Surrey, B.C. V3W-4Z9
Mon-Fri 9:00 - 5:00
Close Weekends and Holidays

Erin McNab
erin@pinelighing.ca
6878 King George Blvd.
Surrey, B.C. V3W-4Z9
Mon-Fri 9:00 - 5:00
Close Weekends and Holidays

604-591-8895

ਸਾਡਾ ਸਟੋਰ ਹੁਣ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਯੂਨਿਟ 6878 ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ।

6878 King Gorge Blvd Same Building, Different Unit

6878 King Gorge Blvd. Surrey

ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਦਾਸਤਾਨ: 12.2 ਕਰੋੜ ਲੋਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਜਾੜੇ

*ਸੁਡਾਨ-ਸੀਰੀਆ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਤੇ ਅਫਗਾਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਦੁਖਾਂਤਕ ਦਾਸਤਾਨ • ਸੁਡਾਨ-ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਕਟ, ਜੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਜ਼ਖਮ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ 'ਗਲੋਬਲ ਰੁਝਾਨ' ਰਿਪੋਰਟ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਜਾੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 12.21 ਕਰੋੜ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਅੰਕੜਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਨਾਲੋਂ 20 ਲੱਖ ਵੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੁੱਗਣਾ। ਸੁਡਾਨ ਵਿਚ 14 ਲੱਖ, ਸੀਰੀਆ ਵਿਚ 13.5 ਲੱਖ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿਚ 10 ਲੱਖ ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ 8.8 ਲੱਖ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅੰਕੜੇ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਅੰਕੜੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਦਰਦਨਾਕ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ—ਘਰ ਦੀ ਛੱਤ ਖੁੱਸਣ ਦੀ, ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਆਸਰੇ ਦੀ ਤੜਪ, ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼।

ਸੁਡਾਨ: ਜੰਗ ਦੀ ਅੱਗ 'ਚ ਸੜਦੇ ਸੁਪਨੇ

ਸੁਡਾਨ, ਅਫਰੀਕਾ ਦਾ ਇਹ ਦੇਸ਼, ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮਨੁੱਖੀ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਸੰਕਟ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 2023 ਵਿਚ ਸੁਡਾਨੀ ਸੈਨਾ ਅਤੇ ਅਰਧ-ਸੈਨਿਕ ਬਲਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਘਰੇਲੂ ਜੰਗ ਨੇ 14 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਖਾਰਤੂਮ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ, ਜੋ ਕਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਧੜਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਅੱਜ ਬਾਰੂਦ ਦੀ ਬਦਬੂ ਅਤੇ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਮੰਜਰ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ, ਬੱਚੇ, ਅਤੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ—ਚਾਡ, ਦੱਖਣੀ ਸੁਡਾਨ, ਅਤੇ ਮਿਸਰ—ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਮੰਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ, ਸੁਡਾਨ ਵਿਚ ਉਜੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 1 ਕਰੋੜ ਨੂੰ ਛੂਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਜੰਗ ਸਿਰਫ਼ ਸੱਤਾ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਨਸਲੀ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਤਣਾਅ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਸੜਦੀ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਹੈ।

ਸੀਰੀਆ: ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਉਮੀਦ, ਪਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ

ਸੀਰੀਆ, ਜਿੱਥੇ 2011 ਵਿਚ ਅਰਬ ਬਹਾਰ ਦੀ ਲਹਿਰ ਨੇ ਬਸ਼ਰ ਅਲ-ਅਸਦ ਸਰਕਾਰ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਚੰਗਿਆੜੀ ਸੁਲਗਾਈ, ਅੱਜ ਵੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। 13.5 ਲੱਖ ਲੋਕ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਰ 2024 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਅਸਦ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਤਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 20 ਲੱਖ ਸੀਰੀਆਈ ਘਰ ਵਾਪਸ ਪਰਤੇ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਫ਼ਿਲਿਪੋ ਗ੍ਰਾਂਡੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ 'ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ' ਦੱਸਿਆ, ਪਰ ਸੀਰੀਆ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼, ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ, ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ। ਤੁਰਕੀ, ਜਾਰਡਨ, ਅਤੇ ਲੇਬਨਾਨ ਵਰਗੇ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸੀਰੀਆਈ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਿਨੋ-ਦਿਨ ਬਦਤਰ ਹੁੰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

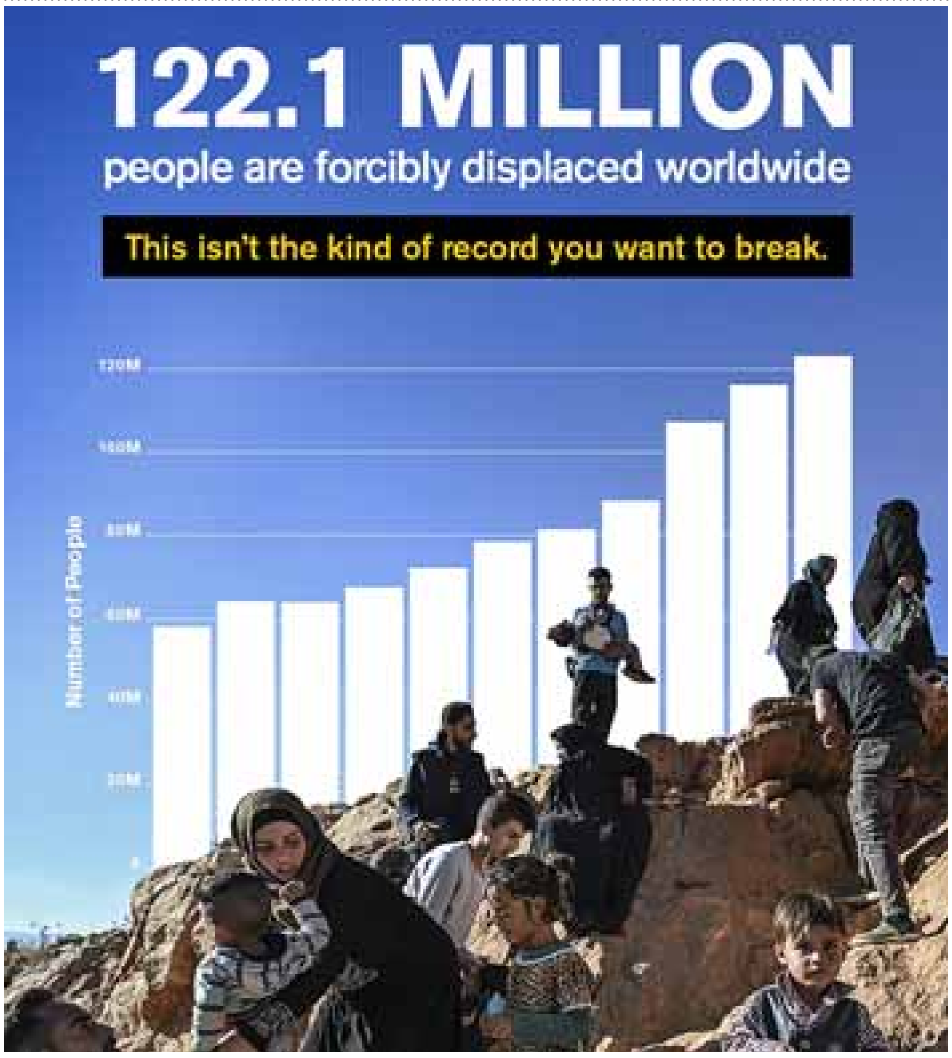

ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ: ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਉਜਾੜਾ

ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਜਿੱਥੇ 2021 ਵਿਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਅੱਜ 10 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਸਲਵਾਦੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤਿਆਚਾਰ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਛੱਡਣੀ ਪਈ। 1980 ਦਹਾਕੇ ਵਿਚ ਸੋਵੀਅਤ ਹਮਲੇ ਦੌਰਾਨ ਅਫ਼ਗਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਭਗ 1 ਲੱਖ ਸੀ, ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ 100-150 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਗਈ ਹੈ। 2020 ਵਿਚ ਕਾਬੁਲ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਹੋਏ ਅੱਤਵਾਦੀ ਹਮਲੇ ਨੇ 25 ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲਈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੈਂਕੜੇ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰ ਭਾਰਤ, ਕੈਨੇਡਾ, ਅਤੇ ਯੂਰਪ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਕਰ ਗਏ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਅਫ਼ਗਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉਜਾੜੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੀਡੀਆ—ਜਿਵੇਂ ਬੀਬੀਸੀ ਅਤੇ ਏਐਲ ਜਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਇਸ ਦੁਖਦਾਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਯੂਕਰੇਨ: ਰੂਸੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤਬਾਹੀ

2022 ਵਿਚ ਰੂਸ ਦੇ ਹਮਲੇ ਨੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ 8.8 ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਘਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਪੋਲੈਂਡ, ਜਰਮਨੀ, ਅਤੇ ਚੈੱਕ ਗਣਰਾਜ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਰਨ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਯੂਕਰੇਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਛਾਈਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਦਾ ਗਾਰਡੀਅਨ ਅਤੇ ਰਿਊਟਰਜ਼ ਨਿਊਜ਼ ਏਜੰਸੀ ਵਰਗੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਸਰ ਪਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਸਰਹੱਦਾਂ ਪਾਰ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ।

ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਣਸੁਣੀ ਦਾਸਤਾਨ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਉਜਾੜੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਘੱਟ ਦੁਖਦਾਈ ਨਹੀਂ। ਛੱਤੀਸਿੰਘਪੁਰ ਵਰਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ, ਜਿੱਥੇ 2000 ਵਿਚ 35 ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਹੋਇਆ, ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਜਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ। ਦਾ ਵਾਇਰ ਵਰਗੇ ਸਰੋਤਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 60,000 ਤੋਂ ਘਟ ਕੇ 15,000 ਦੇ ਕਰੀਬ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਨਸਲਵਾਦੀ ਹਿੰਸਾ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਅਸਥਿਰਤਾ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਉਥਲ-ਪੁਥਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਜਾੜੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਜੰਗਾਂ, ਨਸਲੀ-ਧਾਰਮਿਕ ਹਿੰਸਾ, ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹਨ। ਸੁਡਾਨ 'ਚ ਨਸਲੀ-ਕਬਾਇਲੀ ਤਣਾਅ, ਸੀਰੀਆ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ, ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ 'ਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤਿਆਚਾਰ, ਅਤੇ ਯੂਕਰੇਨ ਵਿਚ ਰੂਸੀ ਹਮਲਾ—ਇਹ ਸਭ ਮਿਲ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੰਕਟ ਦੀ ਅੱਗ ਵਿਚ ਝੋਂਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਸਲਵਾਦ ਵੀ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਅਫ਼ਗਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਹੋਈ ਹਿੰਸਾ ਇਸ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਐਮਨੈਸਟੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਵਾਚ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸਰਵੇਖਣ ਅਤੇ ਅੰਕੜੇ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਪ੍ਰੈਲ 2025 ਤੱਕ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਫੀਲਡ ਟੀਮਾਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਸਰੋਤਾਂ, ਅਤੇ ਐਨਜੀਓਜ਼ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ 73.5 ਮਿਲੀਅਨ ਉਜੜੇ ਲੋਕ ਅਤੇ 48.6 ਮਿਲੀਅਨ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ/ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ, 66% ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਇਸ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਤੋੜਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਯੂਰਪ ਜਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸੰਕਟ ਦਾ ਹੱਲ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਹਿਯੋਗ ਵਿਚ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਅਮੀਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੁਡਾਨ 'ਚ ਜੰਗਬੰਦੀ, ਸੀਰੀਆ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਸਥਿਰਤਾ, ਅਤੇ ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਨਸਲੀ ਹਿੰਸਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਰਗੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮੁੜ ਵਸੇਬੇ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

ਸਖ਼ਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਹੇਠ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮਨਾਇਆ ਸੀ ਆਪਣੀ ਬੱਚੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਿਵਸ

ਔਟਵਾ (ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ): ਦਸੰਬਰ 2023 ਵਿੱਚ, ਫੈਡਰਲ ਨਿਊ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਪਾਰਟੀ (ਐਨਡੀਪੀ) ਦੇ ਤਤਕਾਲੀ ਨੇਤਾ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਗੁਰਕਿਰਨ ਕੌਰ ਸਿੱਧੂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਨਵਜੰਮੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਬੇਟੀ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਭਰੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ, ਇਹਨਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜੋ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਆਰਸੀਐਮਪੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਟੁਕੜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਵਸਥਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਸੀ।

ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਚੀਫ ਆਫ ਸਟਾਫ, ਜੈਨੀਫਰ ਹਾਵਰਡ, ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, "ਜਦੋਂ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸੀ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੀਮਤ ਹੈ।"

ਨਵੇਂ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਨੀਂਦ ਦੀ ਕਮੀ ਜਾਂ ਖੁਰਾਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਸੀ ਕਿ 2023 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਸਖਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਸਿੰਘ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਖਤਰੇ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਹਾਰ ਗਏ ਅਤੇ ਐਨਡੀਪੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੋ ਗੱਲ ਜਨਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਏਜੰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਿਰੋਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਸਨ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਖਤਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੇਸ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਆਸੀ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਨਵਜੰਮੀ ਬੇਟੀ ਦੇ ਜਨਮ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਪਰਛਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਦਿੱਤਾ।

ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਕਰੀਅਰ 'ਤੇ ਵੀ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਿਆਸਤ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਸੀਟ ਹਾਰਨ ਅਤੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਖਤਰਿਆਂ ਦੀ ਵਧਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। This report was written by Amarpal Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਬੀਸੀ ਸੁੰਦਰ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵੱਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਣਿਆ ਕਿਲੋਨਾ

ਕਿਲੋਨਾ, (ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ): ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛਡਦੇ ਹੋਏ ਕਿਲੋਨਾ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੁੰਦਰ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਵਾਈਨਰੀਆਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਵੱਡੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰਕੇ ਆਰਥਿਕ ਲਾਭ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸਾਬਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2025 ਮੋਂਟਾਨਾ ਬ੍ਰਾਇਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਆਰਥਿਕ ਮੌਕਿਆਂ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਾਲ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ, ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਪੁਰਸ਼ ਕਰਲਿੰਗ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਨੇ ਕਿਲੋਨਾ ਵਿੱਚ 89,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਨੇ $15.2 ਮਿਲੀਅਨ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਤੇ $22.7 ਮਿਲੀਅਨ ਦਾ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਉਮੀਦਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਸੀ।

ਕਿਲੋਨਾ ਦੇ ਮੇਅਰ ਟੌਮ ਡਿਆਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਉੱਚੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਅੱਗੇ ਸੀ।" ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ, ਬ੍ਰਾਇਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਸਿਰਫ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ।

ਟੂਰਿਜ਼ਮ ਕਿਲੋਨਾ ਦੀ ਸੀਈਓ ਲਿਸੈਨ ਬੈਲੈਂਟਾਈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਬ੍ਰਾਇਰ ਦੀਆਂ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਨੇ ਇਹ ਪੱਕਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੀਲੋਨਾ ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ - ਇਹ ਉਸ ਵਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਵਿਰਾਸਤ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਲੋਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਹੋਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਾਗਮ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਸਤੰਬਰ ਵਿੱਚ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕੰਟਰੀ ਮਿਊਜ਼ਿਕ ਅਵਾਰਡਜ਼ (ਸੀਸੀਐਮਏ) ਅਤੇ 2026 ਦੀ ਬਸੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਮੋਰੀਅਲ ਕੱਪ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਿਲੋਨਾ ਦਾ ਟੀਚਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਦੂਜੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮੇਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਕੇ। ਬੈਲੈਂਟਾਈਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਜਦੋਂ ਸੀਸੀਐਮਏ ਹੈਮਿਲਟਨ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ $11 ਮਿਲੀਅਨ ਸੀ ਅਤੇ 2,000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਟਲ ਰੂਮ ਨਾਈਟਸ ਸਨ। ਕੀਲੋਨਾ ਦੀ ਆਕਰਸ਼ਕਤਾ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੇਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।"

ਸ਼ਹਿਰ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੋਮੈਂਟਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਮੌਕਿਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਸੰਪੰਨਤਾ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕਿਲੋਨਾ ਨੂੰ ਵਧਦੀ ਧਿਆਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨੇਤਾ ਇਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੈਲੈਂਟਾਈਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਸ਼ਹਿਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚਾ, ਸਥਾਨ, ਅਤੇ ਸਵੈਸੇਵਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਰਗੇ ਕਾਰਕ ਇਹ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।"

ਕਿਲੋਨਾ ਦੀ ਵਧਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੌਕਿਆਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਟਾਸਕ ਫੋਰਸ ਦੇ ਯਤਨ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸੰਪੰਨਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣਗੇ।

ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਦੇ ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਆਬੋ-ਹਵਾ ਹੋਈ ਖਰਾਬ

ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਕਾਰਨ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ

ਵੈਨਕੂਵਰ, (ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ): ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਦੀ ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਮੁਤਾਬਕ, ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰੀਨਹਾਊਸ ਗੈਸਾਂ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬੀ.ਸੀ. ਦੇ ਕਈ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਆਬੋ-ਹਵਾ ਖਰਾਬ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਫਾਰ ਦ ਓਸ਼ਨਜ਼ ਐਂਡ ਫਿਸ਼ਰੀਜ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਤੋਂ ਵਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਬ੍ਰਾਇਨ ਹੰਟ ਅਤੇ ਖੋਜਕਰਤਾ ਐਮਿਲੀ ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਫਰੇਜ਼ਰ ਨਦੀ 'ਤੇ ਕੇਂਦਰਿਤ ਇੱਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ 20 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਡੇਟਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਿੱਚ 16 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਰਿਵਰਤਨ ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਵੇਖਿਆ ਕਿ ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਕਾਰਨ ਧਾਤਾਂ ਅਤੇ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਸਾ, ਤਾਂਬਾ ਅਤੇ ਨਾਈਟ੍ਰੋਜਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਧਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਈਕੋਸਿਸਟਮ 'ਤੇ ਮਾੜਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੱਛੀਆਂ, ਸ਼ੈੱਲਫਿਸ਼ ਅਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਜਲਵਾਯੂ ਈਕੋਸਿਸਟਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਬੀਸੀ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੁਰੰਤ ਚਿੰਤਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕਾਰਨ ਅੱਗਾਂ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਵਧਣ ਨਾਲ ਚਿੰਤਾ ਵਧ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਊਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਖੋਜ ਸਥਾਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅੱਗ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨ, ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਜਲਵਾਯੂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅੱਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਵੀ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਹ ਅਧਿਐਨ ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੰਗਲੀ ਅੱਗਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਰਫ ਧੂੰਏਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ 'ਤੇ ਡੂੰਘੇ ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। This report was written by Amarpal Singh as part of the Local Journalism Initiative.

ਸਰੀ ਦੇ ਦੌੜਾਕ ਸਚਿਨ ਲੱਤੀ ਨੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਪੂਰੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਲਗਾਉਣਗੇ ਦੌੜ

80 ਦਿਨਾਂ 'ਚ 7,500 ਕਿ.ਮੀ. ਦਾ ਟੀਚਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਈ 10 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਟੀਚਾ

ਸਰੀ, (ਅਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ): ਸਰੀ ਨਿਵਾਸੀ ਸਚਿਨ ਲੱਤੀ 16 ਜੂਨ ਨੂੰ ਵਿਕਟੋਰੀਆ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਕੋਲੰਬੀਆ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦੌੜ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਹੈ Sach In Moiton, ਇਹ 80 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਦੌੜ 7,500 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਕਸਦ ਹੈ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ 10 ਲੱਖ ਡਾਲਰ ਚੰਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ।

ਸਚਿਨ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਬੋਰਡਰ ਸਰਵਿਸੇਜ਼ ਏਜੰਸੀ ਵਿੱਚ 18 ਸਾਲ ਤਕ ਸੇਵਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਹੁਣ ਅਲਟਰਾ ਐਂਡਿਊਰੈਂਸ ਐਥਲੀਟ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਮੈਰਾਥਨ ਦੌੜਾਕ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਮਾਨਸਿਕ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਕੋਨੇ-ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੌੜ ਰਾਹੀਂ ਸਚਿਨ ਲੱਤੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਅਨੇਕ ਪਹਲੂਆਂ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ — ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਚੁੱਪੀ ਸਾਧੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਗਭਗ 4,000 ਆਤਮਹੱਤਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 75% ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਾਲ ਬੱਚਿਆਂ, ਨੌਜਵਾਨਾਂ, ਪਹਿਲੀ ਲਾਈਨ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵੈਟਰਨਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚਿੰਤਾ ਹੈ।

ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ, 25 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ 1 ਵਿੱਚੋਂ 5 ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਕਿਸੇ ਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਾਨਸਿਕ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 70% ਨੂੰ ਲੱਛਣ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। 44.5% ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮਾਨਸਿਕ ਰੋਗਾਂ ਲਈ ਸਕਰੀਨਿੰਗ ਵਿੱਚ ਪਾਜ਼ੀਟਿਵ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਤਕਰੀਬਨ 33% ਵੈਟਰਨਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਚਿਨ ਹਰ ਦਿਨ 100 ਕਿ.ਮੀ. ਦੌੜ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਮਾਜਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ। "ਮੇਰੀ ਸਫਲਤਾ ਕਿਲੋਮੀਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨਾਲ ਮਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਛੂਹਦੀ ਹੈ," ਸਚਿਨ ਲੱਤੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਲੱਤੀ ਲਗਭਗ $100,000 ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਇਹ ਰਕਮ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਮੈਨਜ਼ ਹੈਲਥ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਟੁਗੈਦਰ ਵੀ ਕੈਨ, ਵੂਨਡਡ ਵਾਰਿਅਰਜ਼ ਕੈਨੇਡਾ, Their Opportunity ਅਤੇ Jack.org ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਨਸ਼ਾ ਛੁਟਕਾਰਾ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਦੌੜ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਰੰਗ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੈਰੀ ਫੌਕਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰੇਰਣਾਸ਼੍ਰੋਤ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ।

Sach In Motion ਇਕ ਐਸਾ ਅੰਦੋਲਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਚੰਦਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਇੰਟਰੇਕਟਿਵ ਮੈਪ ਰਾਹੀਂ ਦੌੜ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ (@sach.in.motion, #SachInMotion) ਅਤੇ ਲੱਤੀ ਨਾਲ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦੌੜ ਵੀ ਲਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। This report was written by Amarpal Singh as part of the Local Journalism Initiative.

Beautiful Punjabi Manjas In Store Now!

SABZI MANDI SUPERMARKET

Serving our Community since 2003

VICTORIA LOCATION Opening Soon!

306 Burnside Road, Victoria

HOT PRICE — ROMA TOMATOES ਰੋਮਾ ਟਮਾਟਰ 99¢ /lb

HOT PRICE — BC POTATOES ਆਲੂ 10lb 1.99 ea

HOT PRICE — JUMBO CAULIFLOWER ਫੁੱਲ ਗੋਭੀ 1.99 ea

HOT PRICE — FRESH CILANTRO ਧਨੀਆਂ Bunch 2 for 99¢

ROSHNI BASMATI RICE ਰੋਸ਼ਨੀ ਬਾਸਮਤੀ ਚਾਵਲ 8lb 8.99 ea

UNBEATABLE DEAL

#1 WALNUT HALVES ਅੱਖਰੋਟ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ Bulk 8.99 /lb

FRESH GINGER ਅਦਰਕ 1.29 /lb

PUNJABI BY NATURE SUJI RUSK ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਈ ਨੇਚਰ ਸੂਜੀ ਰੱਸਕ 600g 2.99 ea

INDIAN KARELA ਦੇਸੀ ਕਰੇਲੇ 1.89 /lb

MAMPSTER GOL GAPPA 290g 8.99 ea

SHAN SPICES ਸ਼ਾਨ ਮਸਾਲੇ Asst. 1.99 ea

PUNJABI BY NATURE ATTA COOKIES ਪੰਜਾਬੀ ਬਾਈ ਨੇਚਰ ਆਟਾ ਕੁਕੀਆਂ 5lb 9.99 ea

VERKA DESI GHEE ਵੇਰਕਾ ਦੇਸੀ ਘਿਓ 3kg 41.99 ea

SEEDLESS WATERMELON ਮਤੀਰਾ 79¢ /lb

NANAK ALOO TIKKI ਨਾਨਕ ਆਲੂ ਟਿੱਕੀ 720g 8.99 ea

JUMBO EGGPLANT ਵਤਾਊਂ 2 for $3

FRESH SPINACH ਸਾਗ Bunch 1.49 ea

FRESH METHI ਮੇਥੀ Bunch 1.49 ea

FRESH DAIKON ਮੂਲੀ 99¢ /lb

INDIAN ROOH AFZA ਰੂਹ ਅਫ਼ਜ਼ਾ 750ml 3.99 ea

PEELED GARLIC ਲਸਣ 5lb Jar 12.99 ea

CLEMENTINE ORANGES ਕਲੀਮਨਟਾਈਨ ਸੰਗਤਰੇ 1.89 /lb

RUSSET POTATOES ਆਲੂ 10lb 3.99 ea

FRESH GARLIC ਲਸਣ 1.59 /lb

PROUDLY CANADIAN - PROUDLY PUNJABI!

Western Union

Western Union Money Transfers and Calling Cards available at all locations. 24 hour rate info line: 604-634-2400

ਤਾਜ਼ੇ ਫਲ ਫਰੂਟ, ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੌਸਰੀ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਸਬਜ਼ੀ ਮੰਡੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ

SALES DATES: Fri. June 20, 2025 - Wed. June 25, 2025

MasterCard VISA Interac

American Express accepted at three locations

SABZI MANDI SUPERMARKET

STORES OPEN 7 DAYS A WEEK

Visit one of our great locations so we can serve you today!

NEWTON STORE: #106 - 12568 72nd Ave., Surrey	604-590-2400	BURNABY: 7565 6th Street, Burnaby	604-553-6603
NEWTON 80th AVENUE: 13208 80th Ave., Surrey	778-565-7880	RICHMOND: 9371 No 5 Rd, Richmond	604-285-2400
NEWTON EXCHANGE: 101-13753 72 Ave., Surrey	604-581-2400	NEWTON 64 AVE: 140- 6350 120 st, Surrey	778-565-1266
NEWTON EAST: 15299 68th Ave., Surrey	604-598-8006	LANGLEY: #50 – 20150 Langley Bypass, Langley	604-427-3912
ABBOTSFORD: 31831 S. Fraser Way, Abbotsford	604-864-9193	ABBOTSFORD: 2777 Gladwin Road, Abbotsford	604-744-2077

Prices in effect at the above listed store locations only.

You can also visit us online at www.sabzimandicanada.com